

Θεολογική Σχολή

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας
Π.Μ.Σ. "Κοινωνική Θεολογία και Επιστήμες του Ανθρώπου"
Ειδίκευση: Ποιμαντική Θεολογία

Διπλωματική Εργασία με τίτλο:

«Η Ποιμαντική και Επικοινωνιακή Δράση του Οσίου Γέροντος
Ζερβάκου και η Αλλοτρίωση των ΜΜΕ»

Μεταπτυχιακός φοιτητής : Μαργέτης Δημήτριος (Αριθμός Μητρώου
20212226), Email: dimarget@windowslive.com

Επιβλέπων καθηγητής: Κος Γαϊτάνης Βασίλειος

Ευχαρηστήριο σημείωμα

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την οικογένεια μου που ήταν δίπλα μου με κάθε τρόπο, τον Πατέρα Ιωάννη Δημητριάδη για την ενθάρυνση και την βοήθεια του καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου και ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Πατέρα Ιωάννη Καλογερόπουλο, ένας εξαιρετικός άνθρωπος και συνάμα εξαιρετικός ιερέας, για την πολύτιμη στήριξη του και για όλα όσα έχει προσφέρει απλόχερα με πολύ αγάπη.

Τέλος, ένα ευχαρηστώ οφείλω στον καθηγητή μου κ. Γαϊτάνη Βασίλειο, για την πολύτιμη βοήθεια, την υποστήριξη, την κατανόηση και τις συμβουλές του σε όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας μου. Δεν θα μπορούσα να μην ευχαριστίσω και την κυρία Καλλιόπη Κατσαμπάνη, όπου με την χαρακτηριστική ευγένεια της και την προθυμία της πάντα μας βοηθούσε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, σε όλα τα θέματα και τις ανάγκες καθ' όλη την διάρκεια των μεταπτυχιακών μας σπουδών.

Περιεχόμενα

Η Ποιμαντική και Επικοινωνιακή Δράση του Οσίου Γέροντος Ζερβάκου και η Αλλοτρίωση των ΜΜΕ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ.....	5
ABSTRACT	6
KEYWORDS	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΖΕΡΒΑΚΟΥ	14
1.1 Βίος του Γέροντα Θεόφιλου Ζερβάκου.....	14
1.2 Η Εκπλήρωση του Αγίου Ορους.....	18
1.2 Η Παιδική Ζωή του Γέροντα Φιλόθεου Ζερβάκου.....	24
1.3 Η Στρατιωτική Θητεία.....	26
1.4 Ο Μοναχισμός και η Μετέπειτα Πορεία	30
1.5 Λίγο πριν την Κοίμηση του Γέροντα.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΖΕΡΒΑΚΟΥ	37
<i>Έγραψε :</i>	37
2.1 Ένα Θαύμα.....	37
2.2 Ένα από τα Θαύματα που είχε Κάνει η Παναγία της Ζωντανής Πηγής στο Μοναστήρι της στη Λογγοβάρδα μέσω του Υπηρέτη της Ηγουμένου της μονής Γέροντα Φιλόθεου	39
2.3 Θαύματα της Υπεραγίας Θεοτόκου Ζωοδόχου Πηγής στη Μονή Λογγοβάρδας Πάρου	42
2.4 Μοναχή Φιλοθέη Μητέρα του Φιλοθέου Ζερβάκου από τα Πάκια-Λακωνίας. Η θεραπεία της μητέρας του Γέροντα Φιλοθέου από την Παναγία την Γιάτρισσα! ..	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ.....	47
3.1 Διδαχές του Γέροντα Φιλόθεου Ζερβάκου	47
3.2 Συμβουλές για μαθητές- Από: Πρωτοπρεσβύτερος Φιλόθεος (Ζερβάκος) Πάρου	57
3.3 Περί Γέροντος Φιλόθεου και των Ευσεβών Ιερέων	58
3.4 Έκκληση του Φιλόθεου Ζερβάκου στις Επτά Οικουμενικές Συνόδους.....	59
3.5 Ιδιωτική Επιστολή δια τον Οικουμενισμό	61
3.6 Ο Άγιος Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος ως Πνευματικός Πατήρ και Ανάδοχος Ψυχών	63
3.7 Περί Εμπείρου Πνευματικού.....	65
3.8 Η Θυσιαστική Αγάπη του Αγίου Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου	70

3.8 Όποιος Νεομάθει δεν Γερονταφήνει!	73
3.9 Παράγει Καλούς Καρπούς	73
3.10 Αξίζει τον Κόπο.....	74
3.11 Δίκαια Τιμωρία.....	74
3.12 Θωρακίζει τον Πιστό	75
3.13 Σε Γκρεμούς και σε Βράχους	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΜΕ	76
4.1 Από την Κάλπικη Επικοινωνία στην Ορθόδοξη Επικοινωνιακή Θεολογία	76
4.2 Η Αλλοτρίωση και η Αποξένωση στον Κόσμο του Θεάματος.....	78
4.3 Η Μόνη Ελπίδα που μας Απομένει, να Επιστρέψουμε στον Θεό.....	79
4.4 Τέσσερα Ακαταμάχητα Οπλα	81
4.5 Ο Γέροντας Φιλόθεος για την Ανατροφή των παιδιών	83
4.6 Η Βλασφημία Επισύρει την Οργή του Κυρίου	85
4.7 Το Κατανυκτικό Όραμα του Πέτρου Μοστράτου	87
4.8 Γέροντας Θεόφιλος Ζερβάκος: «Αλλοίμονον εις τον Κόσμον, που Καταντήσαμε!»	91
4.9 Συνέντευξη με τον Μητροπολίτη Μαυροβουνίου κ. Αμφιλόχιο Ράντοβιτς για τον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο	92
4.10 Δίνουμε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από το εξαίρετο βιβλίο του Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου Ο Οδοιπόρος -Μια ευσεβής οδοιπορία από της επιγείου πατρίδος έως της ουρανίου Ιερουσαλήμ.....	96
4.11 Προς τους Φιλοπόλεμους Άρχοντες των Εθνών.....	98
4.12 Ακολουθεί το Ημερολόγιο χωρίς να το Λατρεύης ως Θεό.....	101
4.13 Η Θυσιαστική Αγάπη του Αγίου Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου	104
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	107
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	109

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος είναι ένας σύγχρονος γέροντας που γεννήθηκε τον Μάιο του 1884 στο χωριό Πάκια, της επαρχίας Επιδαύρου Λιμηράς, κοντά στους Μολάους της Λακωνίας. Οι γονείς του ονομάζονταν Παναγιώτης και Αικατερίνη Ζερβάκου. Ο ίδιος πήρε το όνομα Κωνσταντίνος. Από την παιδική του ηλικία αγαπούσε την Εκκλησία, του άρεσε να ψέλνει και να διαβάζει τα ιερά βιβλία.

Όπως αναφέρει σε επιστολή στον Πνευματικό του Ματθαίο Καρακαλληνό (13-6-1912), με παραίνεση του Ηγουμένου και των Πατέρων της Μονής προχειρίστηκε Πρεσβύτερος στις 22-4-1912, Κυριακή της Σαμαρείτιδας από τον Επίσκοπο Τριφυλίας και Ολυμπίας κ. Γαβριήλ στην Αθήνα. Το επόμενο έτος, 21-10-1913, προχειρίστηκε σε Αρχιμανδρίτη από τον Μητροπολίτη Παροναξίας κ. Ιερόθεο. Από τότε άρχισε να εξομολογεί και να κηρύττει τον θεϊόν λόγο στην Πάρο και την Νάξο και αργότερα στη Σύρο, την Τήνο και την Αθήνα. Από το 1916 (32 ετών) και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Ο γέροντας Φιλόθεος ήδη από τις αρχές του 1979 ασθενούσε. Στις 7 Μαΐου 1980 (96 ετών) και ενώ βρισκόταν στο κελί του στα Θαψανά της Πάρου, έπεσε οριστικά στο κρεβάτι. Την 6η πρωινή στις 8 Μαΐου 1980 οι Άγιοι Άγγελοι παρέλαβαν την μακάρια του ψυχή για αιώνια ανάπαυση.

Ο θεράπωντας του Κυρίου είχε ευλογημένο και άγιο τέλος. Την ώρα που παρέδιδε το πνεύμα του έψαλλε το «Χριστός Ανέστη». Ο τύπος των Κυκλάδων έγραψε εγκωμιαστικά για τον Όσιο και Κήρυκα. Ακολούθησαν δεκάδες εκκλησιαστικά περιοδικά και εφημερίδες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Γέροντας Θεόφιλος Ζερβακος, Βίος, Διδαχές, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Παιδικά Χρονιά, Επιστολές.

ABSTRACT

Elder Philotheos Zervakos is a modern elder who was born in May 1884 in the village of Pakia, in the province of Epidaurus Limira, near Molaus in Laconia. His parents were Panagiotis and Aikaterini Zervakou. He took the name Konstantinos. From his childhood he loved the Church, he liked to sing and read the holy books.

As he mentions in a letter to the Spiritualist of Matthew Karakallinos (13-6-1912), with the advice of the Abbot and the Fathers of the Monastery, he was ordained a Presbyter on 22-4-1912, Samaritan Sunday, by the Bishop of Triphylia and Olympia, Mr. Gabriel in Athens. The following year, on 21-10-1913, he was promoted to Archimandrite by the Metropolitan of Paranaxia, Mr. Ierotheos. Since then he began to confess and preach the divine word in Paros and Naxos and later in Syros, Tinos and Athens. From 1916 (32 years old) and in the rest of Greece.

The elder Filotheos was already ill from the beginning of 1979. On May 7, 1980 (96 years old) and while he was in his cell in Thapsana of Paros, he finally fell into bed. On the 6th morning of May 8, 1980, the Holy Angels received his blessed soul for eternal rest. The Lord's healer had a blessed and holy end. While he was giving up his spirit, he chanted "Christ is Risen". The Cycladic press wrote in praise of Osios and Kyrykas. Dozens of church magazines and newspapers followed.

KEYWORDS

Elder Theofilos Zervakos, Life, Teachings, Mass Media, Childhood, Letters.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Στο παρακάτω κείμενο ο Γέροντας Θεόφιλος Ζερβάκος αναφέρεται σε κοινωνικά θέματα, σε θρησκευτικά ζητήματα και πολιτικές παραινέσεις, βλέποντας την πτώση που υπάρχει στις μέρες μας και προς τα που πάει η κατάσταση. Η Τρόικα πιέζει για ισοπέδωση σε εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα, με αποτέλεσμα να ακούγονται φήμες για πρόωρες εκλογές ή για συμφωνίες κάτω από το τραπέζι ώστε να έρθει στην Κυβέρνηση ο ΣΥΡΙΖΑ ή στην χειρότερη περίπτωση, κυκλοφορούν φήμες για θερμό επεισόδιο με την Τουρκία που θα έχει διάρκεια μηνών, ώστε να παραταθεί η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας». «Υπάρχουν επίσης φήμες για <<τελείωμα>> της Ελλάδος από την Τρόικα. Επίσης υπάρχει η επίσκεψη του Πάπα στην Τουρκία που θα συναντηθεί με τους Τούρκους ηγέτες αλλά και με τον Ορθόδοξο Πατριάρχη Βαρθολομαίο στην Κωνσταντινούπολη. Αναλόγως των πράξεων που θα γίνουν εκεί, θα ξεκινήσουν οι εξελίξεις σε θρησκευτικό και πολιτικο-οικονομικό πεδίο στην Ελλάδα. Παρακάτω ο Γέροντας περιγράφει την σημερινή κατάσταση των αμαρτιών μας, αναλυτικότερα. Αμαρτίες που θα επιφέρουν την τιμωρία μας»¹.

«Η αμαρτία σκοτίζει τόν νου του ανθρώπου και σιγά -σιγά σκληρύνει την καρδιά του και ενώ ακούει δέν ακούει και τό μέν γλυκύ τό λέγει πικρό, τό δέ πικρό γλυκύ τό φως σκότος και τό σκότος φώς τήν αλήθεια ψευδός και τό ψεύδος αλήθεια τήν αρετή κακία και τήν κακία αρετή οί δέ περισσότεροι από τούς ανθρώπους ζουν στο σκοτάδι». «Γι αυτό διστάζω νά ομιλήσω περί μετανοίας φοβούμενος μήπως δέν εισακουσθώ, άλλ' ακούω τόν Θεόν νά λέγη εις μέν τόν Προφήτην Ιεζεκιήλ, όταν ό Ισραηλιτικός λαός έξετράπη της ευθείας όδοϋ»: «Εά ιδής την ερχόμενη ρομαφαία έρχομένην και μή σημάνης τή σάλπιγγι, και ο λαός δε φυλάξεται, και έλθούσα ή ρομαφαία λάβει έξ αυτών ψυχή αυτη μέν διά τήν άνομίαν αυτης ελήφθη, τό δέ αίμα αυτης έκ τής χειρός σου έκζητήσω» (Ιεζ. 33, 6)². «Εις δε τόν Προφήτην Ησαΐα τά έξης: Άναβόησον έν ισχύϊ και μή φείση, ως σάλπιγγα υψωσον τήν φωνήν σου και ανάγγελον τω λαω μου τά αμαρτήματα αυτών και τω οίκω Ιακώβ τάς ανομίας αυτών» (Ησ. 58, 1)³.

¹ <http://orthodoxathemata.blogspot.gr>

² (Ιεζ. 33, 6).

³ (Ησ. 58, 1).

«Αυτά άφοϋ άνέγνωσα, εγώ ό αμαρτωλός και ανάξιός, και φοβηθείς μήπως σάν πνευματικός πατήρ και Ιερεύς του Υψίστου, εάν σιωπήσω, βλέποντας τήν ερχόμενη ρομφαία, μέ εκζήτηση ό Κύριος λόγον, αναγγέλλω τά αμαρτήματα του ελληνικού λαού και του κλήρου, καλώντας όλους και πρώτα τόν εαυτό μου (επειδή και εγώ άμαρτωλότερος όλων υπάρχω) σέ μετάνοια και έπιστροφήν». «Εάν θέλωμε νά διαφύγουμε τόν κίνδυνο, πού διατρέχουμε και πού απειλεί νά μας καταστρέψη, εάν θέλουμε νά σωθούμε, τότε νά μετανοήσουμε όλοι, από τόν Πρόεδρο μέχρι τόν τελευταίο ιδιώτη, από τόν στρατηγό μέχρι τόν τελευταίο στρατιώτη και από τόν Πατριάρχη μέχρι τόν τελευταίο καλόγηρο, επειδή όλοι είμεθα αμαρτωλοί, άπειθείς, παραβάται». «Νά μετανοήσουν πρώτα οι άρχοντες τής πολιτείας, υπουργοί, βουλευταί, στρατηγοί, αξιωματικοί και όλοι όσοι υπερέχουν σέ αξιώματα, διότι, εκτός από λίγες εξαιρέσεις, πολλοί από αυτούς είναι ασεβείς, άπιστοι, βλάσφημοι. Έντρέπονται νά ονομάζονται Χριστιανοί, αλλά νά όνομάζονται μερικοί από αυτούς μασόνοι, όχι μόνον δέν ντρέπονται, αλλά και τό έχουν καύχησι». «Ντρέπονται νά κάμουν τό σημείο του Τιμίου Σταυρού, αλλά τά σημεία του μασονισμού (τήν σφραγίδα του Αντίχριστου) δέν ντρέπονται νά φέρουν επάνω στά ενδύματα τους. Ντρέπονται μερικοί νά προσευχηθούν, αμφιβάλλω δέ εάν γνωρίζουν τό Σύμβολο τής Πίστεως και αυτή τήν Κυριακή προσευχή. Έντρέπονται μερικοί από αυτούς νά πάνε στην εκκλησία τής Κυριακής και εορτές και μόνον παρουσιάζονται, σπάνια, όταν γίνεται τελετή ή κηδεία κάποιου έπισήμου, συγγενούς ή φίλου τους, αλλά νά πηγαίνουν κινηματογράφους, χορούς, διασκεδάσεις και χαρτοπαιξίες δέν ντρέπονται⁴. Επίσης δεν ντρέπονται μερικοί από αυτούς, οί όποιοι εγκατέλειψαν τής νόμιμες γυναίκες νά συζούν παράνομα μέ ξένες».

«Αυτούς, λοιπόν, παρακαλώ, προτρέπω και νουθετώ νά συναισθανθούν τής αμαρτίας τους, νά τής μισήσουν, νά μετανοήσουν και νά επιστρέψουν στον Θεό από τόν όποιο έχουν άπομακρυνθή. Νά παύσουν τά μίσση μεταξύ τους, τής έριδες και νά αγαπήσουν τόν Θεό. Νά αποκτήσουν φιλαδελφία, αγάπη και μέ πνεύμα πραότητος, ταπεινοφροσύνης, αγάπης, ειρήνης και ομονοίας νά συνεργασθούν για τό καλό και τήν ευτυχία της γλυκύτατης πατρίδος μας, αφού γίνουν τύποι και καλό παράδειγμα στον λαό, διότι κατά τό φιλοσοφικό λόγιο φιλεϊ τό άρχόμενον τοις άρχουσιν έξομοιούσθαι»⁵.

---

⁴ (Ησ. 58, 1).

⁵ (Ησ. 58, 1).

«Ανάγκη μετανοίας. Οφείλουν νά μετανοήσουν όσοι από τούς άρχοντας της Εκκλησίας, Πατριάρχαι, αρχιερείς, Ιερείς καί ηγούμενοι, παραβαίνουν τίς εντολές του Θεού, διότι μερικοί από αυτούς αντί νά γίνουν φώς, κατά τήν παραγγελία του πρώτου Άρχιερέως καί Άρχιποίμενος Χριστού, του αρχηγού καί θεμελιωτού της πίστεως μας, έγιναν αιτία διχονοιών στό χριστεπώνυμο πλήρωμα καί κατ' αυτόν τόν τρόπο, άφού άποκατασταθή ή ενότητα, νά στραφή ή προσοχή της Εκκλησίας πρός τά τόσον επείγοντα καί σοβαρά ζητήματα, στά όποια καλείται νά δράση, κατά τήν δύσκολη αυτή στιγμή, τήν οποία διέρχεται ό κόσμος καί ιδιαίτερα ή πατρίδα μας, δηλαδή στήν συνδιαλλαγή, τήν ειρήνη, τήν ομόνοια καί αγάπη του ελληνικού λαού, τόν όποιο λαό οι άρχοντες της πολιτείας έχουν διαιρέσει σέ πολλά κόμματα». «Επίσης δέ καί στόν αγώνα κατά της βλασφημίας, της απιστίας, κατά τών εχθρών της Εκκλησίας (ουνιτών, ευαγγελιστών, χλιαστών, πνευματιστών, μασόνων), εναντίον της άσεμνης ενδυμασίας τών γυναικών, της άνηθικότητας, της μέθης τής άσελγείας, της φιλαργυρίας, της πλεονεξίας, τοϋ ψεύδους της συκοφαντίας και τόσων άλλων. Επίσης πρέπει νά μετανοήσουν όλοι οι κληρικοί καί οι λαϊκοί, άνδρες καί γυναίκες, μικροί καί μεγάλοι καί νά παύσουν τήν υπερηφάνεια, τόν φθόνο, τήν έχθρα, τήν μνησικακία, τήν φιλαργυρία, τήν πλεονεξία, τήν αρπαγή, τήν αδικία, τό ψευδός, τήν συκοφαντία, τήν κατάκρισι, τήν καταλαλιά, τήν μέθη, τήν κραιπάλη, τήν ασωτία»⁶.

«Νά παύσουν οι γυναίκες τό κάπνισμα, τήν χαρτοπαιξία, τό βάνιμο στά χείλη, τό πρόσωπο, τά νύχια, καί τήν πολυτέλεια. Νά σταματήσουν μερικοί έγγαμοι τήν αποφυγή της τεκνογονίας, τίς εκτρώσεις καί τούς φόνους των βρεφών, τά όποια ρίχνουν στους δρόμους, στά σκυλιά, στήν θάλασσα ή θάβουν στήν γη. Νά αποφεύγουν τά περιττά έξοδα, τά όποια νά διαθέτουν για όσους πάσχουν, τούς ορφανούς, τίς χήρες καί τούς πτωχούς».

«Νά σταματήσουν οί περισσότεροι από τούς Ιερείς καί μοναχούς τήν αμέλεια, τήν ραθυμία καί λοιπές παρεκτροπές καί στό έξης νά ζουν άξια της κλήσεως, της οποίας έχουν κληθή, καί σύμφωνα μέ τό θέλημα του Θεού».

«Νά σταματήσουν οί άνδρες τίς μεταξύ τους διαιρέσεις, μάχες καί φιλονικίες, καί τό νά ονομάζονται εθνικόφρονες, βασιλόφρονες, δημοκρατικοί, λαϊκοί, κομμουνισταί,

---

⁶ (Ιωήλ 2, 12-13).

πνευματισταί, χλιασταί, μασόνοι, καί νά λέγωνται στό έξης χριστιανοί αδελφοί καί Έλληνες, καί νά πολιτεύονται θεάρεστα»⁷.

«Νά μετανοήσουν οί κομμουνισταί, οί μισέλληνες καί μισόχριστοι, οι ασπονδότεροι εχθροί καί διώκται τοῦ Ελληνισμού καί Χριστιανισμού, εκείνοι οι όποιοι προξένησαν, στήν πατρίδα τους τήν Ελλάδα, ανυπολόγιστες συμφορές καί ζημιές, οί παραδώσαντες μέ ανήκουστα βάσανα σέ θάνατο μυριάδες ανεύθυνους Έλληνες, κληρικούς καί λαϊκούς κάθε τάξεως, ηλικίας καί καταστάσεως». «Νά συναισθανθούν τό μεγάλο αμάρτημα τους, νά μετανοήσουν καί νά σπεύσουν στους κόλπους της γλυκύτατης πατρίδος καί της αγίας Εκκλησίας. Θά τούς δεχθούν, όταν μετανοήσουν, μέ ανοικτές αγκάλες μετατρέποντας τήν μεγάλη θλίψη καί συμφορά της πατρίδας μας καί της αγίας μας Εκκλησίας καί της άωμου δόξου πίστεως μας σέ χαρά, γαλήνη καί ευτυχία».

«Άπό τους άρχοντας της Εκκλησίας νά καταβληθή προσπάθεια, ώστε νά δοθή ή καλύτερη λύσις στό ζήτημα του εορτολογίου, πού έδίχασε τήν Εκκλησία, καί έτσι νά ελθη ή τόσον αναγκαία ένότης, διότι είναι πολύ λυπηρό καί επιβλαβές νά βλέπουμε χωρισμένους τούς ορθοδόξους Χριστιανούς σέ δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα, σέ παλαιοημερολογίτας καί νεοημερολογίτας». «Εκφράζουμε τήν ζωνρά μας ευχή, όπως τό Πατριαρχείο της Κων/πόλεως καί ή Ιεραρχία της Ελλάδος, μέ σύνεσι, φρόνησι, φόβο Θεού καί αγάπη, να φροντίσουν νά άρθή ή αιτία αυτή καί επέλθη ομόνοια στήν Εκκλησία».

«Μέχρις ότου οριστικά παύση ή διαίρεσις των πιστών σέ νεοημερολογίτας καί παλαιοημερολογίτας, καί για νά αποφύγουμε μεγαλύτερο χάσμα, φρονούμε ότι μερικοί άπό τούς φανατικούς παλαιοημερολογίτας πρέπει νά σταματήσουν νά διδάσκουν καί να προτρέπουν τούς Χριστιανούς, όπου δέν υπάρχουν παλαιοημερολογίται Ιερείς, νά μήν έκκλησιάζονται οί Χριστιανοί, νά μήν εξομολογούνται, νά μήν κοινωνούν τών Άχραντων Μυστηρίων, νά μήν βαπτίζουν τά παιδιά τους, νά μήν πηγαίνουν τούς νεκρούς τους στήν Εκκλησία τών νεοημερολογητών, διότι δήθεν οι νεοημ/γίται αρχιερείς καί Ιερείς έφράγκεψαν, οι εκκλησίες τους έμολύνθησαν καί ή πίστις άλλαξε. Επίσης καί για τόν λόγο, ότι στά μυστήρια τών νεοημ/γιτών δέν έπιφοιτά ή χάρις του Αγίου Πνεύματος, καί είναι όλοι τους κολασμένοι». «Βιάζουν δέ τούς Χριστιανούς νά αναθεματίζουν τήν Εκκλησία,

---

⁷ (Ιωήλ 2, 12-13).

τούς αρχιερείς καί Ιερείς' επίσης αναβαπτίζουν καί άναμυρώνουν τούς νεοημ/γίτας, επειδή φρονούν ότι εκτός του ημερολογίου δέν υπάρχει σωτηρία»⁸.

«Οι νεοημ/γίται πιστεύουν, λατρεύουν καί προσκυνούν τόν αληθινό Θεό. Στά μυστήρια τους έπιφοιτα ή χάρις τού Παναγίου Πνεύματος, τήν οποία επικαλούνται καί κατάπεμψον, λέγουσιν ως λειτουργοί εις τό άγιο Βάπτισμα, Κύριε, τό Πνεύμα Σου το Άγιον καί άγίασον τό ύδωρ τούτο». «Επίσης καί εις τήν θεία Ευχαριστία, κατάπεμψον τό Πνεύμα Σου τό Άγιον εφ ημάς καί επί τά προκείμενα δώρα ταύτα». Επομένως τά μυστήρια τά τελεί καί τελειώνει τό Πνεύμα τό Άγιον διά τών υπηρετών καί λειτουργών του Υψίστου καί όχι τό παλαιό ημερολόγιο, τό όποιο έχει έφευρεθή από τόν ειδωολάτρη "Ελληνα Σωσιγένη, αστρονόμο, τόν 4ο π.Χ., καί έχει θεσπισθή από τόν επίσης ειδωολάτρη Ιούλιο Καίσαρα, δι' αυτό καί Ιουλιανό έχει όνομασθή». «Διότι, εάν παραδεχθούμε ότι χωρίς τό παλαιό ημερολόγιο τά μυστήρια δεν τελούνται καί είναι άκυρα, κατά συνέπεια είναι ανάγκη νά παραδεχθούμε, ότι τό ημερολόγιο είναι ανώτερο από τό Άγιο Πνεύμα». «Εάν θά κολαζόμεθα μέ αιτία τό ημερολόγιο, ό γλυκύς μας Ίησοϋς, ό όποιος μας αγάπησε τόσο πολύ, ώστε ενώ ήτο Θεός καταδέχθηκε νά γίνη άνθρωπος καί νά χύση τό αίμα Του, επάνω στό ξύλο τού Σταυρού, γιά νά μας εξαγόραση από τήν κατάρα του νόμου καί μας ελευθέρωση από τά δεσμά του Αδου καί της φθοράς, θά μας έλεγε καί θά μας παρήγγελλε, μαζί μέ τά άλλα, ότι διά νά σωθούμε πρέπει νά φυλάξουμε τό νέο ημερολόγιο του Σωσιγένη, διότι αυτό τό ημερολόγιο στην εποχή τού Χριστού ήταν νέο, επειδή τό ημερολόγιο πού ευρέθηκε από τόν Σωσιγένη, σάν ορθότερο, κατάργησε τό παλαιό του Πτολεμαίου»⁹.

«Κατά τήν Δευτέρα παρουσία θά μας έξετάση ό Κύριος, εάν κάναμε έργα της πίστεως καί της αγάπης προς Αυτόν καί τόν πλησίον, εάν δηλαδή αγαπήσαμε τούς πτωχούς καί τούς ελεήσαμε. Δέν θά μας έρωτήση ποιό ημερολόγιο εφυλάξαμε. Οι Άγιοι Πάντες δέν άγιασαν, διότι εφυλάξαν τό παλαιό ημερολόγιο, αλλά διότι έπίστευσαν καί αγάπησαν τόν Θεό καί τόν πλησίον τους σάν τούς εαυτούς τους».

«Βέβαια είναι αλήθεια ότι ή αλλαγή του ημερολογίου επέφερε σύγχυσι καί διαίρεσι στην Εκκλησία, καί τήν κατάργησι, πότε - πότε κατά καιρούς, της νηστείας τών Αγίων Αποστόλων. Δέν έπεται όμως μέ αυτό ότι οι νεοημ/γίται αρνήθηκαν τόν Χριστό ή ότι τό νέο ημερολόγιο θά τούς σώση καθώς μερικοί από τούς παλ/γίτας αποδίδουν τέτοια δύναμι στο παλαιό έλπίζοντες διτι θά σωθούν αρκεί νά είναι

⁸ (Ιωήλ 2, 12-13).

⁹ (Ησ. 55, 7).

παλ/γίτας και ότι αυτό έχουν προεξόφληση τήν γνησιότητα της ορθοδόξου πίστεως»¹⁰.

«Πρέπει νά μετανοήσουμε, επαναλαμβάνω, όλοι με ειλικρίνεια νά ζητήσουμε συγχώρησι από τόν Ύψιστο Θεό και Ουράνιο Πατέρα μας' νά συνδεθούμε μέ τόν σύνδεσμο της αγάπης, της ειρήνης, της ομονοίας, και τότε μόνον θά σωθούμε από τόν κίνδυνο και έμεΐς και ή πατρίδα μας».

«Ας επιστρέψουμε πρός τόν εύσπλαγχο Θεό και πατέρα μας, μέ αληθινή μετάνοια, μέ στεναγμούς και δάκρυα Τάδε λέγει Κύριος. Έπιστράφητε πρός με εξ όλης της καρδιάς υμών και έν νηστεία και έν κλαυθμό και έν κοπετώ και διαρρήξατε τάς καρδιάς υμών, ότι ελεήμων και οικτίρμων εστί, μακρόθυμος και πολυέλεος και μετανοών επί ταΐς κακίαις» (Ιωήλ 2, 12-13)¹¹. «Άπολιπέτω ό ασεβής τάς οδούς αύτου και άνήρ άνομος τάς βουλάς αύτου και έπιστραφήτω επί Κύριον, και έλεηθήσεται, ότι επί πολύ αφήσει τάς αμαρτίας υμών» (Ησ. 55, 7)¹². «Ζώ εγώ, λέγει ό Κύριος, ου θέλω τόν θάνατον του αμαρτωλού ως τό επιστρέψαι και ζην αυτόν» (Ιεζ. 33, 11)¹³.

«Ας μετανοήσουμε αληθινά και άς επιστρέψουμε στόν εύσπλαγχο Πατέρα μας σάν τόν άσωτο υιο, και άς πούμε όπως εκείνος»: «Πάτερ, ήμάρτομεν εις τόν Ούρανόν και ενώπιον σου και όπως οί τρεις παΐδες, πού εβλήθησαν στό καμίνι και μέ θεία δύναμι διεσώθησαν»: «Εύλογητός εΐ, Κύριε ό Θεός τών πατέρων ημών, και αινετός, και δεδοξασμένον τό όνομα σου εις τούς αιώνας, ότι δίκαιος εΐ επί πάσιν οις έποίησας ήμΐν... ότι έν άληθεία και κρίσει έπήγαγες ταυτα πάντα έφ' ημάς, διά τάς αμαρτίας ημών. Οτι ήμάρτομεν και ήνομήσαμεν άποστήναι από Σοϋ και έξημάρτομεν έν πάσι και τών εντολών σου ουκ ήκούσαμεν, ουδέ συνετήρησαμεν, ουδέ έποίησαμεν, καθώς ένετείλω ήμίν, ίνα εϋ ήμίν γένηται...» (Δαν. 3, 27)¹⁴.

«Ας μετανοήσουμε όπως οι Νινευΐται, οι όποιοι, αφού άκουσαν τόν προφήτη Ίωνα ότι μέλλουν νά καταστραφούν, μετενόησαν και εκήρυξεν ό βασιλεύς μετάνοια, λέγων οί άνθρωποι και τά κτήνη και οι βόες και τά πρόβατα μή γευσάσθωσαν μηδέ νεμέσθωσαν μηδέ ύδωρ πιέτωσαν, και περιεβάλλοντο σάκκους οι άνθρωποι και τά κτήνη και άνεβόησαν πρός τόν Θεόν εκτενώς και απέστρεψαν έκαστος από της όδοϋ αυτών της πονηρας και από της αδικίας της εν χερσίν αυτών λέγοντες τίς οιδεν ει μετανοήσει ό Θεός και αποστρέψει εξ οργής θυμοϋ αύτου και ου μή άπολώμεθα; και

¹⁰ (Ησ. 55, 7).

¹¹ (Ησ. 55, 7).

¹² (Ησ. 55, 7).

¹³ (Ιεζ. 33, 11).

¹⁴ (Δαν. 3, 27).

είδεν ὁ Θεός τὰ ἔργα αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν οδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν, καὶ μετενόησεν ὁ Θεός ἐπὶ τῇ κακίᾳ, ἢ ἐλάλησε τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησε» (Ἰωαν. 3, 7-10)¹⁵.

«Οἱ Νινευῖται μετανοήσαντες ἐσώθησαν ἂν καὶ εμεῖς ἀληθινὰ μετανοήσουμε, θά σωθοῦμε, ἂν δὲν μετανοήσουμε, θά ἀπολεσθοῦμε». «Ἐάν μὴ μετανοήτε, πάντες ομοίως ἀπολείσθε (Λουκ. 13, 3)¹⁶, τὸ γὰρ στόμα τοῦ Κυρίου ἐλάλησε ταυτα».

«Ἡ στροφή δολῶν πρὸς τὸν Χριστὸν σανὶς σωτηρίας διὰ τὸ ἔθνος πού κινδυνεύει Ἀδελφοί Χριστιανοί Ἕλληνες, τὰ παθήματα ἄς μας γίνουν μαθήματα, ἄς στοχασθοῦμε καλῶς τί ἦταν κάποτε ἡ Ἑλλάς καὶ τί εἶναι σήμερα. Ἦταν μία μεγάλη, ἰσχυρά αυτοκρατορία καὶ σήμερα κατήντησε ἓνα μικρό, πτωχό, ἀσθενές βασίλειο, πού δὲν ἔμπορεῖ νὰ ζήσει». «Δὲν του ἔμεινε τίποτε παρά ματαῖα καύχησις στους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅτι εἶναι Ἕλληνες ἀπόγονοι τῶν μεγάλων σοφῶν καὶ Ἁγίων καὶ τῶν μεγάλων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος, καὶ μία ματαῖα καὶ ψευδὴς ἐλπίς, ὅτι ἡ Ἑλλάς θά ζήσει πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς πάλι δικὰ μας θάνατι»¹⁷.

---

¹⁵ (Ἰωαν. 3, 7-10).

¹⁶ (Λουκ. 13, 3),

¹⁷ <http://orthodoxathemata.blogspot.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΖΕΡΒΑΚΟΥ

1.1 Βίος του Γέροντα Θεόφιλου Ζερβάκου

...Όσο ζούσες ανάμεσά μας, έβλεπες το μέλλον σαν παρόν, τα μακρινά πράγματα σαν κοντά, τις καρδιές και τα μυαλά των ανθρώπων σαν να ήταν δικά σου... Στην αγνή ζωή που έζησες στους αμαρτωλούς καιρούς μας, βλέπουμε πρότυπο αρετής, πηγή διδασκαλίας και έμπνευσης...

Αυτή η προσευχή προς τον Άγιο Ιωάννη τον Σαγκάη και το Σαν Φρανσίσκο θα μπορούσε να απευθύνεται και στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο. Όπως ο Άγιος Ιωάννης, έτσι και ο Γέροντας Φιλόθεος ήταν ένας θαυματουργός και ένα θαύμα πνευματικής δύναμης στους πνευματικά εξασθενημένους καιρούς μας. Ήταν από πολλές απόψεις το ελληνικό αντίστοιχο του Αγίου Ιωάννη, και του αξίζει η ίδια αναγνώριση μεταξύ των Ορθόδοξων Αμερικανών και των Ρώσων όπως ο Άγιος Ιωάννης έχει κερδίσει μεταξύ των Ελλήνων¹⁸.

Ο μακαριστός Γέροντας Φιλόθεος γεννήθηκε το 1884 σε ένα μικρό χωριό της Πελοποννήσου και του δόθηκε το όνομα Κωνσταντίνος στο άγιο βάπτισμα. Από παιδί έδειξε εξαιρετική αγάπη για τον Θεό, τρέχοντας στην εκκλησία με τον πρώτο ήχο των καμπάνων. Η χαρά του να διαβάζει τους Βίους των αγίων εξελίχθηκε σε λαχτάρα για μοναστική ζωή. Οι δαίμονες προφανώς είδαν στη νεότητα έναν δυνητικά ισχυρό ανταγωνιστή, και από την αρχή προσπάθησαν να τον αποτρέψουν από αυτό το μονοπάτι. Ο γέροντας γράφει στην αυτοβιογραφία του:

Όταν πήγα στο κρεβάτι και κοιμήθηκα, είδα τρομακτικούς γίγαντες με αντιαισθητικά και φρικτά πρόσωπα να έρχονται προς το μέρος μου. Σφίγγοντας τα δόντια τους και κρατώντας μαχαίρια, συρμένα ξίφη και δόρατα, με απείλησαν. Ένας από αυτούς συγκεκριμένα, που φαινόταν ότι ήταν ο αρχηγός, είπε θυμωμένος:

---

¹⁸ Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβάκος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

«Γρήγορα, πάρε αυτό που έχεις στο μυαλό σου, αλλιώς θα σε τελειώσουμε και θα σε κόψουμε σε κομμάτια!» Και ώθησαν στο σώμα μου με τα ξίφη και τα δόρατά τους¹⁹.

Επικαλούμενος τη βοήθεια της Υπεραγίας Θεοτόκου, ο Κωνσταντίνος άντεξε στην επίθεση, αλλά το περιστατικό αποδυνάμωσε την αποφασιστικότητά του. Στράφηκε προς τα κοσμικά ενδιαφέροντα και ένιωσε τον δελεασμό των εγκόσμιων απολαύσεων, ανέσεων και επιθυμιών. Ευτυχώς, είχε έναν φίλο που μοιραζόταν το ενδιαφέρον του για τη μουσική και με τον οποίο τραγουδούσε θρησκευτικά τραγούδια. Επισκεπτόμενος τον στο σπίτι του μια μέρα, ο Κωνσταντίνος έτυχε να δει έναν καλογραμμένο τόμο, με τίτλο, *Diamonds of Paradise*. Μεταξύ άλλων κειμένων, περιείχε επιλεγμένους Βίους αγίων και το κήρυγμα του Αγίου Βασιλείου του Μεγάλου, «Περί παρατηρήσεως του εαυτού». Ο Κωνσταντίνος ένιωσε σαν να είχε στα χέρια του έναν πραγματικό θησαυρό από τον ουρανό. Χωρίς να αποχαιρετήσει τον φίλο του, πήρε το βιβλίο στο σπίτι και ασχολήθηκε με το διάβασμα. Η ομιλία του Αγίου Βασιλείου τον χτύπησε δυνατά:

Έλαβα τέτοιο φόβο και δέος στοχαζόμενος την άγνωστη ώρα του θανάτου... που άρχισα να σκέφτομαι από μέσα μου, «Αναρωτιέμαι τι θα συμβεί αν πεθάνω αυτή τη στιγμή, αυτήν την ώρα ή αυτή τη μέρα. Πού θα πάει η ψυχή μου; Δεν έχω κάνει τίποτα καλό για τη σωτηρία μου, και ο νους μου έχει προσκολληθεί στη ματαιοδοξία αυτού του κόσμου.» Από εκείνη τη στιγμή, άφησα τα μουσικά όργανα, τον κόσμο και τις εγκόσμιες επιθυμίες, και προσάρτησα το μυαλό μου, την καρδιά μου και ψυχή μου στην αγάπη του γλυκύτατου Κυρίου μας Ιησού Χριστού και των ουρανίων αγαθών²⁰.

Την εποχή αυτή, ο Κωνσταντίνος είχε γίνει δάσκαλος στο χωριό Φωνίκιο, όπου δίδαξε για σχεδόν τρία χρόνια (1901-1904). Είχε διαμορφωτική επιρροή στους μαθητές του, γαλουχώντας την ψυχή τους καθώς και το μυαλό τους. Έπαιρνε τους μαθητές του στην εκκλησία, όπου τους δίδασκε να στέκονται ακίνητοι και να προσέχουν την παρουσία του Θεού. Και αν κάποιος από αυτούς συμπεριφερόταν άσχημα στο σπίτι ή στο δρόμο για το σχολείο, θα το ομολογούσε στους συμμαθητές του και στον δάσκαλό του. Τόσο επιτυχημένος ήταν ο Γέροντας να εμφυσήσει στους

¹⁹ Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

²⁰ Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

μαθητές του πίστη και φόβο Θεού που μεταμορφώθηκαν: αυτοί που ήταν παλαιότερα «χειρότεροι από τα άγρια θηρία» - βλάσφημοι, ασεβείς, ανυπάκουοι στους γονείς τους, απείθαρχοι στο σχολείο - έγιναν σαν «εξημερωμένα πρόβατα». Ήταν φανερό ακόμη και τότε ότι διέθετε τα χαρίσματα ενός πνευματικού πατέρα²¹.

Ο ανανεωμένος πόθος του για τη μοναστική ζωή δοκιμάστηκε σκληρά. Του εμφανίζονταν δαίμονες επανειλημμένα, στα όνειρα και όταν ήταν ξύπνιος, απειλώντας, απειλώντας και επιτίθεντο — σωματικά και ψυχικά. Από τη μια έπρεπε να πολεμήσει τον φόβο και τη λιποθυμία, και από την άλλη - τις σαρκικές επιθυμίες και τις εικόνες κοσμικών απολαύσεων. Κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης, ο κακός προσπάθησε να τον υποκινήσει σε αυτοκτονία. Οι γονείς του, αν και ευσεβείς, προσπάθησαν επίσης να τον αποθαρρύνουν από το μονοπάτι που είχε επιλέξει. Ο πατέρας του δήλωσε ότι αν τους άφηνε θα πνιγόταν ο ίδιος. «Γιατί τόσο λίγοι γιατροί, δικηγόροι, αξιωματικοί και δάσκαλοι γίνονται μοναχοί; Δεν ξέρουν τι είναι προς το συμφέρον τους;» Ο Κωνσταντίνος αγαπούσε και σεβόταν τους γονείς του. τους φρόντιζε και τους έδινε το μισθό του. Ήταν δύσκολο να αντέξει την αντίθεσή τους, αλλά οχυρώθηκε με τα λόγια της Γραφής: Όποιος αγαπά τον πατέρα ή τη μητέρα περισσότερο από μένα, δεν είναι άξιος μου (Ματθ. 10:37)²². Σκέφτηκε με τον πατέρα του: «Αν ένας επίγειος βασιλιάς με καλούσε στο παλάτι του για να είμαι κοντά του και μου έδινε ένα μεγαλειώδες αξίωμα, τι θα κάνατε τότε; Φαντάζομαι ότι θα ήσασταν εξαιρετικά ευχαριστημένοι και θα το θεωρήσετε μεγάλη τιμή. Πρέπει να χαρείτε ακόμη περισσότερο τώρα που ο Ουράνιος Βασιλιάς, ο Ιησούς Χριστός, με καλεί να είμαι κοντά Του».

Ανήσυχος να μάθει πώς να προχωρήσει και πού να πάει, άφησε ένα βράδυ το σπίτι των γονιών του και, χωρίς παπούτσια ή παλτό, κουβαλώντας μόνο ένα Ευαγγέλιο, κατευθύνθηκε προς τη μονή της Αγίας Λαύρας αναζητώντας πνευματική συμβουλή. Το ταξίδι του ήταν επίπονο: περπατώντας πάνω από καυτή άμμο και γαϊδουράγκαθα προκαλούσαν να σχηματιστούν μεγάλες φουσκάλες στα πέλματα των ποδιών του και συχνά τον κυριεύονταν από δίψα και κούραση. Όμως η επιμονή του απέδειξε την αποφασιστικότητά του, και ανταμείφθηκε με την κατεύθυνσή του στον σεβαστό π. Ευσέβιο Ματθόπουλο στην Πάτρα.

²¹ Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

²² (Ματθ. 10:37).

Ο π. Ο Ευσέβιος τον συμβούλεψε: «Γύρνα προς το παρόν σπίτι στους γονείς σου και όταν ολοκληρώσεις το στρατιωτικό σου καθήκον, δίνοντας στον Καίσαρα όσα είναι του Καίσαρα, μπορείς να πας να υπηρετήσεις τον Ουράνιο Βασιλιά».

Περίπου δύο χρόνια αργότερα, ο Κωνσταντίνος κλήθηκε στο στρατό και στάθηκε στην Αθήνα. Το πρόγραμμά του παρείχε χρόνο για τις λειτουργίες και παρακολουθούσε συχνά τα κηρύγματα του π. Ευσέβιου και πολλές φορές έψαλλε σε αγρυπνίες που τέλουσε ο άγιος π. Νικόλαος Πλανάς. Ο Κακός, ωστόσο, συνέχισε να τον κυνηγάει. Ως λοχίας, ο Κωνσταντίνος στάλθηκε με μερικούς στρατιώτες για να περιπολούν ένα βρώμικο μέρος της πόλης όπου σύχναζαν μέθυσοι και πόρνες. «Για να μην παραπλανώμαι», γράφει ο Γέροντας, «ο Πανάγαθος και φιλόανθρωπος Θεός με έκανε να μυρίσω απίστευτη δυσωδία και να νιώσω απέχθεια για τις πόρνες, όταν μπήκα στα λημέρια της ακολασίας τους. Αυτή η δυσωδία θα παρέμενε στη μύτη μου για αρκετή ώρα». Και έτσι διαφυλάχθηκε από το να πέσει θύματα πειρασμού²³.

Με την απελευθέρωσή του από τη στρατιωτική θητεία, ο Κωνσταντίνος αποκάλυψε στον Άγιο Νεκτάριο, τότε διευθυντή μιας σχολής ιερέων στην Αθήνα, την επιθυμία του να γίνει μοναχός στο Άγιο Όρος. Ο Άγιος τον συμβούλεψε να πάει στο μοναστήρι της Λογγοβάρδας στην Πάρο. Ωστόσο, όταν είδε ότι ο Κωνσταντίνος ετοιμαζόταν να πάει στο Άγιο Όρος, ποιος νέος και ζηλωτής φιλόδοξος μπόρεσε να αντισταθεί στη φήμη του — έδωσε την ευλογία του.

Τον Μάιο του 1907, ο Κωνσταντίνος πήρε ένα ατμόπλοιο στη Θεσσαλονίκη, από όπου επρόκειτο να συνεχίσει για το Άγιο Όρος. Χάρηκε για τη στάση, καθώς του έδωσε την ευκαιρία να προσκυνήσει τα λείψανα του Μεγαλομάρτυρα Δημητρίου, τον οποίο σεβόταν από μικρός, όταν όμως ετοιμάστηκε να συνεχίσει το ταξίδι του, οι Τούρκοι, που έλεγχαν την πόλη εκείνη τη φορά, του απαγόρευσαν την αναχώρηση και τον συνέλαβαν με την υποψία ότι ήταν κατάσκοπος²⁴. Τον έσυραν στον περιβόητο Λευκό Πύργο, όταν ο ίδιος ο Πασάς όρμησε και διέταξε να τον

---

²³ (Ματθ. 10:37).

²⁴ Αρχιμανδρίτης Φιλότητος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

ελευθερώσουν και να τον επιβιβάσουν σε ένα ελληνικό ατμόπλοιο που επρόκειτο να σαλπάρει για την Ελλάδα. Σαστισμένος από την παρέμβαση του Πασά, ο Κωνσταντίνος αργότερα έμαθε ότι ο Άγιος Δημήτριος είχε εμφανιστεί στον πασά εκείνο το πρωί και τον πρόσταξε να πάει αμέσως σε έναν τέτοιο δρόμο και να ελευθερώσει έναν νεαρό που καταδικαζόταν άδικα και να τον οδηγήσουν στο ατμόπλοιο Μικάλι, που θα τον επέστρεφε στην Ελλάδα.

Ο Κωνσταντίνος αποβιβάστηκε στο Βόλο και συνάντησε κάποιους ευγενικούς ανθρώπους που προσπάθησαν να τον βοηθήσουν να εξασφαλίσει το πέρασμα στο Άγιο Όρος, αλλά όταν εμφανίστηκαν εμπόδια σε κάθε στροφή, συνειδητοποίησε ότι δεν ήταν θέλημα Θεού. *«Έμαθα ένα πολύτιμο μάθημα»,* έγραψε αργότερα. *«Πρέπει να είμαι πάντα απόλυτα υπάκουος στον πνευματικό μου πατέρα, χωρίς να είμαι προκλητικός, και οφείλω να μην επιδιώκω τη θέλησή μου αλλά το θέλημα του πνευματικού μου πατέρα — κατά μίμηση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, ο οποίος ήρθε στον κόσμο για να μην κάνει δικό του θέλημα, αλλά το θέλημα του Πατέρα Του, που τον έστειλε».*

Λίγες μέρες αργότερα, έπλευσε στο λιμάνι του Σπύρου της Πάρου και από εκεί πήρε το δρόμο με τα πόδια για το μοναστήρι της Λογγοβάρδας. Επιτέλους, η λαχτάρα του για το μοναστηριακό σπίτι έγινε πραγματικότητα: *«Όταν είδα την τάξη, την ευσέβεια, την υπακοή, την αγάπη, τη συμπόνια και την αρμονία των αδελφών, ένιωσα τόση χαρά, που νόμιζα ότι ήμουν στον Παράδεισο».* Έγινε δεκτός ως αρχάριος, και επτά μήνες αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1907, έγινε δεκτός στο μικρό σχήμα και του δόθηκε το όνομα Φιλόθεος, «εραστής του Θεού».

1.2 Η Εκπλήρωση του Αγίου Ορους

Το 1910 ο Φρ. Ο Φιλόθεος, διάκονος πλέον, έλαβε την ευλογία να εκπληρώσει το όνειρο της νιότης του και να πάει στο Άγιο Όρος, όπου είχε σκεφτεί να γίνει μοναχός. Έγραψε με ενθουσιασμό για το προσκύνημα του σε έναν φίλο του, περιγράφοντας τη χαρά και το δέος που βίωσε όταν ήταν παρών στον «Κήπο της Παναγίας» και που μπόρεσε να προσκυνήσει τους πολλούς πνευματικούς θησαυρούς - κειμήλια και αρχαίες, θαυματουργές εικόνες στα διάφορα μοναστήρια και σκήτες που

επισκέφτηκε. Στην αυτοβιογραφία του, όμως, σημειώνει με θλίψη «*Βρήκα μόνο λίγους αγίους, που μπορούσαν να αριθμηθούν και στα δύο χέρια. Δεν είδα κανέναν σηματοδότη ή θαυματουργό όπως στο παρελθόν*»²⁵.

Στο ταξίδι της επιστροφής, αποβιβάστηκε στη Θεσσαλονίκη για να προσκυνήσει ξανά τα λείψανα του Αγίου Δημητρίου και για άλλη μια φορά συνελήφθη από τους Τούρκους ως ύποπτος ότι ήταν κατάσκοπος. Τοποθετήθηκε σε ένα κελί πίσω από τρεις σειρές συρματοπλέγματα, όπου βρήκε έναν νεαρό άνδρα παρόμοιο κρατούμενο. Δεν είχε περάσει πολύς καιρός εκεί όταν μια μεγάλη ταραχή στο λιμάνι (ένα δοχείο πετρελαίου σε ένα επιβατηγό πλοίο είχε πάρει φωτιά) τράβηξε την προσοχή των φρουρών. Γρήγορα, ο νεαρός έβγαλε μερικές πένσες από την τσέπη του και, κόβοντας το συρματοπλέγμα, οδήγησε τον π. Φιλόθεο έξω από τη φυλακή σε ένα ελληνικό ατμόπλοιο αγκυροβολημένο έξω από το λιμάνι. Ο π. Ο Φιλόθεος τακτοποίησε τα υπάρχοντά του και γύρισε για να ευχαριστήσει τον νεαρό, αλλά διαπίστωσε ότι είχε ήδη φύγει. Ποτέ δεν έμαθε ποιος ήταν, αν και χρόνια αργότερα, τελούσε τη Θεία Λειτουργία σε μια εκκλησία του Αγίου Δημητρίου, όταν σήκωσε το βλέμμα και είδε μια εικόνα του Αγίου που έμοιαζε πολύ με τον ελευθερωτή του.

Αντί να επιστρέψει απευθείας στη Λονγκοβάρντα, ο π. Φιλόθεος βρήκε την ευκαιρία να επισκεφτεί τον πνευματικό του πατέρα, τον Άγιο Νεκτάριο, ο οποίος τότε έμενε στο μοναστήρι του στην Αίγινα. Βρήκε τον ιεράρχη ντυμένο με ένα άθλιο ράσο και να σκάβει με μια αξίνα στην αυλή. Παρεξηγώντας τον για απλό εργάτη, ο π. Φιλόθεος του ζήτησε να πάει να πει στον επίσκοπο ότι ένας πνευματικός του Υιός, «διάκονος», περίμενε έξω να τον δει. Ο Άγιος δεν αποκάλυψε αμέσως την ταυτότητά του και έδειξε τον επισκέπτη στη ρεσεψιόν. «Περίμενε εδώ και θα πάω να του πω να έρθει». Λίγα λεπτά αργότερα εμφανίστηκε ξανά. «Εκπληκτος και σοκαρισμένος», θυμάται ο π. Φιλόθεος, «*Είδα ότι ο άνθρωπος που νόμιζα ότι ήταν εργάτης... και στον οποίο είχα μιλήσει σκληρά και διέταξα, ήταν ο ίδιος ο Επίσκοπος! Ούτε είχα σκεφτεί ότι αυτή ήταν η απογευματινή ώρα ανάπαυσης, όταν όλοι κοιμόντουσαν! ... Γονάτισα, παρακαλώντας τον με δάκρυα να με συγχωρέσει για την περηφάνια και τους κακούς μου τρόπους*».

---

²⁵ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

Ο π. στη συνέχεια Φιλόθεος παρακάλεσε τον Άγιο να τον διδάξει να νικήσει την μισητή υπερηφάνεια του Θεού, οπότε ο Άγιος Νεκτάριος εξήγησε πώς, σύμφωνα με τους αγίους Πατέρες, κάθε αμαρτία νικείται με την αντίστοιχη αρετή της: «...ο φθόνος νικείται με την αγάπη, την υπερηφάνεια με την ταπείνωση η φιλαργυρία από τη φτώχεια, απληστία και ο σκληρόκαρδος από τη φιλανθρωπία και τη συμπόνια, η αμέλεια από την επιμέλεια, τη λαιμαργία στο στομάχι με τη νηστεία και την εγκράτεια, η αδράνεια με τη σιωπή, η κριτική και η συκοφαντία με την αυτομομφή και την προσευχή...» τόνισε, δεν είναι στη δύναμή μας να το κάνουμε αυτό μέσα και από εμάς. πρέπει να παρακαλέσουμε τον Κύριο να μας βοηθήσει²⁶.

Πνευματικά εμπλουτισμένος και ενθαρρυσμένος ο π. Φιλόθεος πήρε άδεια από τον πνευματικό του πατέρα και επέστρεψε στη Λονγκοβάρδα τον Σεπτέμβριο του 1910.

Στις 22 Απριλίου 1912, Κυριακή της Σαμαρείτισσας, ο π. Φιλόθεος χειροτονήθηκε στην ιεροσύνη από τον Μητροπολίτη Τριφυλίας και Ολυμπίας Γαβριήλ. Περιγράφει την περίσταση σε επιστολή του προς τον πνευματικό του πατέρα, τον Αιδεσιμώτατο Καρακάλλου Ματθαίο:

Όταν επρόκειτο να ξεκινήσει η πραγματική χειροτονία, ο επίσκοπος, διαισθανόμενος το καθήκον του, βγήκε στη Βασιλική Πύλη και μίλησε για την ιεροσύνη. Συγκινήθηκε και είπε μόνο μερικές λακωνικές λέξεις που ήταν γεμάτες νόημα. Καθώς τελείωσε, είπε στην εκκλησία με σιγανή φωνή: «Όλοι γονατίζουν και παρακαλούν πιστά τον Κύριο να στείλει το Άγιο Πνεύμα σε αυτόν που πρόκειται να χειροτονηθεί, ώστε, έτσι, να είναι χρήσιμος και ωφέλιμος για τον εαυτό του, στα αδέρφια του και στην κοινωνία». Αμέσως, όλοι γονάτισαν —άντρες, γυναίκες και παιδιά— και προσευχήθηκαν με απογοήτευση. Πολλοί από τους φίλους μου και τους πνευματικούς μου αδελφούς ευγενών και αξιόλογων οικογενειών, τους οποίους είχα γνωρίσει όταν ήμουν στην Αθήνα ως υπαξιωματικός και με τους οποίους είχα κοινή πνευματική αγάπη, ήταν παρόντες στο εκκλησίασμα. Προσευχόμενοι να κατοικήσει μέσα μου η Χάρη του Αγίου Πνεύματος, δάκρυσαν και παρέμειναν γονατιστοί μέχρι να τελειώσει η χειροτονία. Ένωσα τόση θλίψη που δεν μπορούσα να συγκρατήσω τα

---

²⁶ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

δάκρυα. Ένιωσα κάτι σαν παλμούς μέσα από την καρδιά μου, που έφεραν δάκρυα στα μάτια για όλη εκείνη την ημέρα²⁷.

Σε κάποιον πνευματικά λιγότερο ώριμο, τέτοια εξυψωμένα συναισθήματα θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πνευματική έπαρση και υπερηφάνεια, ειδικά σε έναν ακόμη αρκετά νέο αλλά ο π. Φιλόθεος προστατευόταν από μια έντονη ευαισθησία στην αμαρτωλότητά του. Στην ίδια επιστολή συνεχίζει:

Ακόμη και αφού έλαβα τόσες πολλές χάρες από τον Επουράνιο Πατέρα μας, εγώ ο ανάξιος αμαρτωλός συνεχίζω να ζω με αμέλεια, κυλιόμενος σαν γουρούνι στην αμαρτία και ποτέ δεν σκέφτομαι τι πρέπει να είμαι για τον Θεό και τους αδελφούς μου από τότε που ντύθηκα το υψηλότερο αξίωμα το Ιερατείο. Φοβάμαι ότι, ως ο κακός υπηρέτης που έκρυψε το ταλέντο του, θα καταδικασθώ. Παρακαλώ και παρακαλώ τον Σεβασμό σας να με θυμάται, τον βρομερό και ακάθαρτο αμαρτωλό, στις προσευχές σας και όταν προσφέρετε την Αναίμακτη Θυσία, για να με ελεήσει ο Κύριος.

Τον επόμενο χρόνο, ο π. Φιλόθεος υψώθηκε στο βαθμό του αρχιμανδρίτη. Άρχισε να κηρύττει και να εξομολογείται ανθρώπους σε χωριά και πόλεις της Πάρου και των γύρω νησιών. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, τα ποιμαντικά και ιεραποστολικά του ταξίδια τον πήγαιναν όλο και πιο μακριά, μέχρι που έγινε ο κύριος Ομολογητής για όλη την Ελλάδα²⁸.

Ο Γέροντας ήταν περιζήτητος ως ιεροκήρυκας όπου πήγαινε. Το 1924 έκανε ένα εκτενές προσκύνημα στους Αγίους Τόπους και την Αίγυπτο, το οποίο περιέγραψε λεπτομερώς στο βιβλίο του Μεγάλα και θαυμαστά προσκυνήματα στην Παλαιστίνη και στο Σινά, που εκδόθηκε τον επόμενο χρόνο. Σε αυτό σώζεται κήρυγμα που του ζητήθηκε να κάνει στον Γολγοθά τη Μεγάλη Παρασκευή. Το χάρισμά του ως ιεροκήρυκας μπορεί να κριθεί από την αντίδραση των ακροατών του, την οποία σημειώνει ανεπηρέαστος σε μια επιστολή που έγραψε από την Ιερουσαλήμ προς τον ηγούμενο του, τον Γέροντα Ιερόθεο:

---

²⁷ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

²⁸ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

«Άκουσαν τα ταπεινά μου λόγια με μεγάλη προσοχή και λύπη. Τόσο η εκκλησία όσο και εγώ συγκινηθήκαμε τόσο πολύ που ξέσπασαν σε κλάματα. Οι πατέρες που κατοικούσαν στον Γολγοθά είπαν ότι κανένας από τους θεολόγους που επισκέπτονταν κακούς δεν κήρυξε ποτέ τόσο συγκινητικά ή τόσο διδακτικά».

Οι εντυπώσεις που κατέγραψε σε διάφορες επιστολές κατά τη διάρκεια αυτού του προσκυνήματος είδε από την πνευματική ανάταση που βίωσε όταν ήταν παρών και προσκυνούσε σε διάφορους ιερούς τόπους, καθώς και την έντονη ανησυχία, ακόμη και συναγερμό, ένιωσε για την θλιβερή κατάσταση της πνευματικής ζωής στα ίδια μέρη²⁹. :

Ω, πόσα θαυμαστά, ασυνήθιστα, ασυνήθιστα μεγαλεία είδε και απόλαυσε !! Κάθε έκταση της γης εδώ είναι ιερό και ιστορικό... φαίνεται ότι είμαι στον ίδιο τον Παράδεισο και σαν να έβλεπα τον ίδιο τον Χριστό. ... Εδώ, όπου έχουν τόσους πολλούς λόγους, σημεία και θαυμαστά γεγονότα, θα έπρεπε να είναι άγιοι. αλλά ο Σατανάς δουλεύει υπερωρίες εδώ.... Δυστυχώς ο κλήρος της Ιερουσαλήμ, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, κινείται και σπρώχνει τους χριστιανούς στην απώλεια. Πήγα στον βράχο όπου είχε κρυφτεί ο Μωσής και είδα τη δόξα του Θεού. Ανατρίχιασα από έκσταση εκείνη τη στιγμή και δάκρυα κύλησαν από τα μάτια μου: ένιωσα τόσο γλυκύτητα και πνευματική χαρά όσο ποτέ άλλοτε.... Σε αυτά τα μέρη, οι Χριστιανοί έχουν απόλυτη ανάγκη από τον Θείο Λόγο³⁰. Οι δικοί μας κοιμούνται τον ύπνο της αμέλειας και της αδιαφορίας, ενώ οι Λατίνοι και οι Προτεστάντες κάνουν πολλή προπαγάνδα και προσηλυτισμό... Είδα τα ασκητήρια και τις ασκητικές κατοικίες των αγίων μοναχών Πατέρων που κατοικούσαν σε τρύπες και σπηλιές, υπέφεραν στερήσεις και δεινά. , κ.λπ., ... Έριξα θερμά δάκρυα, λέγοντας, «Πού είναι οι πιο άγιοι πατέρες που κάποτε κατοικούσαν σε αυτές τις ερήμους, τις τρύπες και τις σπηλιές, και τώρα είναι κάτοικοι του Ουρανού; Εκείνοι οι πιο σεβαστοί αγάπησαν το στενό και οδυνηρό μονοπάτι, και γι' αυτό βρήκαν ευρύχωρο δωμάτιο στον Παράδεισο. ενώ εμείς σήμερα αναζητούμε το ευρύ και πλατύ μονοπάτι, την άνεση: μην φοβόμαστε ότι ίσως, λόγω αυτής της προσωρινής άνεσης, να στερηθούμε την αιώνια άνεση. Επομένως, ας αναγκάσουμε τον εαυτό μας.

---

²⁹ Α Κορινθίους 2,9

³⁰ Α Κορινθίους 2,9

Το 1930 εκοιμήθη ο Γέροντας Ιερόθεος και με τη θέλησή του τον διαδέχθηκε ο π. Φιλόθεος ως ηγούμενος της Λογγοβάρδας. Είχε ήδη τη φήμη του αγίου. Μια ιστορία της μονής τον περιγράφει ως «πλούσιο σε κάθε αρετή, που χαρακτηρίζεται από εξαιρετική ταπεινοφροσύνη, πολύ λόγιο, και από κάθε άποψη αξιέπαινη. Ήδη οι αρετές που τον στόλιζαν είχαν εκδηλωθεί: γνήσια ευσέβεια, ακλόνητη πίστη στον Θεό και ελπίδα σε Αυτόν, αυτοκυριαρχία, αγάπη για την εργασία, ζήλος στις θείες παραδόσεις, αφοσίωση στο έργο της Μονής, διακριτική δύναμη στην εξομολόγηση και τη διδασκαλία. ο λόγος του Θεού και, πάνω απ' όλα, η ταπείνωση»³¹.

Παρά τα νέα του καθήκοντα που συνεπαγόταν η αβασία, ο Γέροντας Φιλόθεος συνέχισε να κηρύττει και να εξομολογείται και να διατηρεί δεσμούς με πνευματικά παιδιά σε έναν ευρύ ορίζοντα.

Μια ακόμη μακρόχρονη επιθυμία του Γέροντα εκπληρώθηκε όταν το 1934 μπόρεσε να κάνει προσκύνημα στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί, επίσης, χάριξε στους πολλούς πνευματικούς θησαυρούς της πόλης. Η μεγαλειώδης λαμπρότητα της Αγίας Σοφίας προκάλεσε τον ιδιαίτερο θαυμασμό του. Ταυτόχρονα, λυπήθηκε βαθιά που ο καθεδρικός ναός βρισκόταν στα χέρια των Τούρκων. «Ω αλίμονο, Χριστιανοί», θρηνεί, «πώς οι αμαρτίες μας έχουν προκαλέσει αγανάκτηση τον Ελεήμονα και Πολυεύσπλαχνο Θεό, και μας επέτρεψε να στερήσουμε αυτήν την ιερή εκκλησία. Θεέ μου, δίκαια μας στέρησες, γιατί έχουμε φανεί σε αυτόν αγάριστοι και αγάριστοι απέναντί Σου, τον Αληθινό Θεό»³². Ο Γέροντας προσευχήθηκε θερμά να αποκαταστήσει ο Θεός αυτή τη μεγάλη και ιστορική εκκλησία στους Ορθοδόξους στη ζωή του, για να προσφέρει εκεί την αναίμακτη θυσία, αλλά εμείς οι Ορθόδοξοι δεν έχουμε ακόμη μετανιώσει και τροποποιήσει τη ζωή μας με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι άξιος για τέτοια δώρο. Ήταν, όπως αποδείχθηκε, το τελευταίο ταξίδι του Γέροντα στο εξωτερικό.

Οι κινήσεις του Γέροντα περιορίστηκαν κάπως από τον πόλεμο, αλλά κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου το μοναστήρι ήταν μια κυψέλη δραστηριότητας. Η

³¹ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

³² Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

γερμανική και η ιταλική κατοχή έφεραν μεγάλες δυσκολίες στον λαό της Πάρου, ο αριθμός των οποίων διογκώθηκε από την εισροή προσφύγων από την ηπειρωτική χώρα. Με το έλεος του Θεού, το μοναστήρι της Λονγκοβάρδα είχε μια ασυνήθιστα άφθονη σοδειά που ήταν σε θέση να συμβαδίσει με τη γενναιοδωρία του μοναστηριού, τροφοδοτώντας κυριολεκτικά εκατοντάδες ανθρώπους την ημέρα. Αργότερα υπολογίστηκε ότι 1500 Παριανοί διαφορετικά θα είχαν πεθάνει από την πείνα³³.

Ένα συγκεκριμένο περιστατικό κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου παρέχει μια εντυπωσιακή απόδειξη της ευαγγελικής αγάπης του Γέροντα. Κάποιοι Βρετανοί στρατιώτες αιφνιδίασαν τους Γερμανούς στην Πάρο ένα βράδυ, σκοτώνοντας δύο και αιχμαλωτίζοντας αρκετούς άλλους. Οι Γερμανοί, υποπτευόμενοι τους Παριανούς για συνενοχή, διέταξαν την εκτέλεση 125 τυχαία επιλεγμένων νεαρών ως αποτρεπτικό για οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια στο μέλλον. Με θερμή προσευχή στη Θεοτόκο Παντάνασσα, ο Γέροντας Φιλόθεος κάλεσε στο μοναστήρι τον Γερμανό επίτροπο Grafonbereyberg. Ο αξιωματικός εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ από την επίσκεψή του που προσφέρθηκε παρορμητικά να δώσει στον Γέροντα όποια χάρη θα του ζητούσε. Ο Γέροντας, αφού εξασφάλισε την προσφορά με μια υπόσχεση, προχώρησε με τόλμη ζητώντας να ανασταλούν οι επικείμενες εκτελέσεις. Όταν ο Γερμανός διαμαρτυρήθηκε ότι αυτό δεν ήταν στη δύναμή του, ο Γέροντας Φιλόθεος επέμεινε να καταγραφεί σε αυτή την περίπτωση στους νέους που θα εκτελεστούν, προσθέτοντας: «Θα το θεωρήσω μεγάλη χάρη». Εντελώς αφοπλισμένος από ένα τέτοιο αίτημα, ο Grafonbereyberg συναίνεσε να γλιτώσει τους νέους³⁴.

1.2 Η Παιδική Ζωή του Γέροντα Φιλόθεου Ζερβάκου

Όπως έχουμε προαναφέρει ο γέροντας γεννήθηκε το Μάιο του 1884 σε ένα χωριό την Πάκια του Νομού Λακωνίας. Οι γονείς του ήταν ευσεβείς και θεοφοβούμενοι ενώ ο ίδιος από μικρή ηλικία, αγαπούσε την εκκλησία, του άρεσε να ψάλει και να διαβάζει ιερατικά βιβλία. Κάποτε που είχαν συγκεντρωθεί τα παιδιά της γειτονιάς να παίξουν και έπαιζε και ίδιος μαζί τους, τα παιδιά ξαφνικά συμφώνησαν να τον ονομάσουν

³³ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

³⁴ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

ηγούμενο χωρίς να γνωρίζουν το λόγο, αλλά ούτε τι σήμαινε η λέξη ηγούμενος. Αντί για ράβδο είχε ένα καλάμι και αφού έβαλε τα παιδιά σε δυάδες βγήκανε έξω από το χωριό για να βρουν μια σπηλιά οπού θα έφτιαχναν μοναστήρι για να γίνουν ασκητές. Αυτό ήταν μια προτυπωση του μέλλοντος αφού είκοσι χρόνια μετά χειροτονήθηκε ιερέας και τριάντα πέντε χρόνια μετά Ηγούμενος³⁵.

Την ίδια χρονιά στην ηλικία των 6 με 7 χρόνων ο πατέρας του τον πήρε και πήγανε στο χωριό Αγγελωνα για να αγοράσουνε σιτάρι. Σε εκείνο το χωριό ζούσε ο αδελφός της γιαγιάς του ο οποίος ήταν ιερέας ο παππά Βασίλειος Γεωργιάς. Ο παππά Βασίλειος ήταν 100 χρονών και τυφλός λόγω ηλικίας. Όταν μπήκανε στο σπίτι του παππά Βασίλειου εκείνος φώναξε τον Φιλόθεο Ζερβάκο να πάει κοντά του να τον ευλογήσει. Αφού τον ευλόγησε γύρισε μπροστά σε όλους και αναφώνησε ότι αυτό το παιδί θα γίνει ιερέας. Η προφητεία του εκπληρώθηκε μετά 20 χρόνια. Ο ιερέας Βασίλειος ήταν δίκαιος, ενάρετος και καλός και όλοι τον τιμούσαν και τον σέβονταν. Ο Θεός για να δοξάσει τον δούλο του, αξίωσε τους κάτοικους του χωριού να βλέπουν φως στον τάφο του για πολλές νύχτες.

Ο πάτερ Φιλόθεος Ζερβάκος από μικρή ηλικία πέρασε από πολλούς κίνδυνους οπού θα αναφέρουμε.

Όταν ήταν ενάμιση χρονών και είχε αρχίσει να περπατάει η αείμνηστη μητέρα του είχε βράσει νερό σε ένα μικρό καζανάκι για να ζεματίσει ξερά σύκα και τον είχε αφήσει δυο μετρά από το μέρος που έβραζε το καζάνι. Την ώρα που εκείνη έτρεξε να πάρει τα σύκα, ο ίδιος έπεσε μέσα στο καζάνι. Η μητέρα του άρχισε να επικαλείται την Παναγία πρώτα και μετά τις γειτόνισσες. Η κυρία Θεοτόκος είχε κάνει το θαύμα της³⁶.

Όταν ήταν οκτώ χρονών ένα απόγευμα επιστέφοντας από ένα κτήμα του εμφανίστηκε ο διάβολος ντυμένος με παλαιά και σχισμένα ρούχα, άγριος στην όψη με κέρατα και ουρά. Πήδηξε από μια ελιά και άρχισε να ρίχνει πέτρες εναντίον του Φιλόθεου Ζερβακού. Οι πέτρες πέρναγαν ξυστά από το σώμα και το κεφάλι του χωρίς να τον αγγίζει καμία, γιατί πάλι ο ουράνιος Πατέρας τον διαφύλαξε.

---

³⁵ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

³⁶ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

Στην ηλικία των 12 χρονών πήγε μαζί με άλλα παιδιά στη θάλασσα και παρότι δεν γνώριζε μάνιο ξεμάκρυνε αρκετά και όταν τα άλλα παιδιά τον είδαν να βυθίζεται φώναξαν ένα δύτη ο οποίος τον έβγαλε από το βυθό³⁷.

Όταν τέλειωσε το σχολείο σε ηλικία 17 χρονών οι γονείς του τον έστειλαν στο Διδασκαλείο να γίνει δάσκαλος. Μόλις τέλειωσε το διδασκαλείο άκουσε ότι στην Αμερική ζήτησαν Έλληνες Δάσκαλους για τα παιδιά τους. Επειδή τότε δεν είχε αγαπήσει ακόμα τον Κύριο με όλη του την καρδιά και την ψυχή αποφάσισε να πάει στην Αμερική. Ο Κύριος όμως ο οποίος οικονομεί τα πάντα για το συμφέρον του πλάσματος του, τον εμπόδισε να πάει στην Αμερική. Μια ημέρα περνώντας από ένα μικρο κατάστημα του χωριού του, είδε μέσα μικρά βιβλία με βίους Αγίων. Τα αγόρασε και έτρεξε αμέσως στο δωμάτιο του να διαβάσει τους πολύτιμους θησαυρούς που είχε αποκτήσει. Την στιγμή που διάβαζε αισθάνθηκε ότι μπήκε στην καρδιά του μια ακτίνα Θείου φωτός, που τον γέμισε με χαρά, αγαλλίαση και έναν ερώτα υπερβολικό για τον Θεό και τα ουράνια. Τον πόθο του αυτόν τον φανέρωσε στη μητέρα του οπού ευχαριστήθηκε και του ευχήθηκε να τον αξιώσει ο Κύριος να γίνει μοναχός.

Πέρασε πολλά εμπόδια ώσπου να τον αξιώσει ο Κύριος να γίνει μοναχός³⁸.

1.3 Η Στρατιωτική Θητεία

Ο Οδοιπόρος υπάκουσε στην εντολή του πνευματικού του πατέρα, πήρε την ευχή του και κατατάχτηκε στον στρατό στην Αθήνα. Ακόμα όμως και αν υπηρετούσε στο στρατο και ήταν απασχολημένος με τα γυμνάσια δεν παραμελούσε τα χριστιανικά του καθήκοντα. Λόγω των πολλων ατόμων που υπήρχαν στο θάλαμο έβγαине σε παράμετρο τόπο για να προσευχηθεί. Ακόμα και όταν έκανε υπηρεσία προσεχόταν νοερά μην ξεχνώντας την παραγγελία του αποστόλου Πάυλου να προσεύχεστε αδιάκοπα. Στην Αθήνα γνώρισε ανθρώπους ενάρετους και θεοσεβούμενους και από τη συναναστροφή μαζί τους ωφελήθηκε. Παρακολουθούσε τα Θεία κηρύγματα και τις θρησκευτικές ομιλίες στις επίσημες γιορτές και τις Κυριακές της Μεγάλης

---

³⁷ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

³⁸ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

Τεσσαρακοστής. Πολλοί συστρατιώτες του και κάποιοι υπαξιωματικοί τον έβλεπαν συνετό, φρόνιμο, να νηστεύει και να αγαπά την εκκλησία και τον χλεύαζαν³⁹.

Κάθε φορά που ως άνθρωπος και μάλιστα νέος έπεφτε σε κάποιο παράπτωμα, λυπόταν πολύ, μετανοούσε και έτρεχε στον πνευματικό του πατέρα να εξομολογηθεί και αμέσως αισθανόταν ανακούφιση και χαρά πνευματική. Κάποιοι αρχίσαν να τον εκτιμούν και ιδίως οι μεγάλοι αξιωματικοί οι οποίοι βλέποντας τις αρετές του τον προήγαγαν σε υπαξιωματικό.

Κάποτε είχε διοριστεί επιτηρητής για την τάξη σε μια συνοικία στην οποία υπήρχαν κοινές γυναίκες και γίνονταν πολλά έκτροπα και φόνοι. Μόλις ανέλαβε έδωξε όλα τα κακοποιία στοιχεία. Οι γείτονες ζήτησαν από το Φρουραρχείο να μην στέλνουν άλλον γιατί μόνο εκείνος έφερνε τάξη και ησυχία στη συνοικία τους. Ο πονηρός δαίμονας που είχε φωλιάσει και κατοικούσε κοντά στις μιαρές πόρνες τις οποίες μεταχειριζόταν ως όργανα της κακίας του, όταν είδε ότι όχι μόνο δεν μπόρεσε να συμπαρασύρει τον Οδοιπόρο αλλά ο Οδοιπόρος προσπαθούσε να αποσπάσει μερικούς από τις παγίδες του οργίσθηκε και θέλησε να τον σκοτώσει. Αφού βγήκε ο Οδοιπόρος από τους στρατώνες με ένα στρατιώτη γύρω στις 12 τη νυχτιά για να εκτελέσουν την υπηρεσία τους ο δαίμονας εμπόδιζε τα αλόγα να προχωρήσουν. Ο Οδοιπόρος απελπισμένος άφησε τα αλόγα να τρέχουν τριγύρω. Όπως έτρεχαν έφτασαν σε ένα γκρεμό στον οποίο όρμησαν ασυγκράτητα με κίνδυνο να συντρίβουν μαζί με τους αναβάτες τους. Την στιγμή που κατέβαινε ο Οδοιπόρος τον γκρεμό και τον ακολουθούσε ο στρατιώτης έφιππος είδε μπροστά του τον θάνατο και πρόλαβε και είπε Παναγία μου, βοήθησε μας, η αν δεν γίνει αυτό, ας έρθει ακαριαία ο θάνατος και όχι να μείνω ανάπηρος χωρίς χέρια η πόδια⁴⁰. Όμως με ένα θαυμαστό τρόπο κατέβηκαν τον γκρεμό αλλά έπεσαν σε άλλο κίνδυνο έπεσαν στη γραμμή του σιδηροδρόμου που όμως πέρασαν και από αυτήν. Αφού διαπέρασαν τη γραμμή του σιδηροδρόμου έκαναν κύκλους και κατέληξαν στο καταγώγιο των πορνών. Ξαφνικά από μια γωνιά ξεπετάχτηκαν αγρια σκυλιά οπού με γαβγίσματα όρμησαν εναντίον του Οδοιπόρου και του αλόγου του. Το άλογο αφήνιασε και έτρεχε ανεξέλεγκτο. Από το μέρος εκείνο περνούσε η γραμμή του τηλεγράφου και καθώς το άλογο έτρεχε καλπάζοντας ο Οδοιπόρος δεν την διέκρινε και χτύπησε ο λαιμός του στο σύρμα. Το

---

³⁹ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο "Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

⁴⁰ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

κεφάλι του στριφογύρισε, του έπεσε το πηλήκιο αλλά το άλογο εξακολουθούσε να καλπάζει πάνω σε σωρό από πέτρες που βρέθηκαν εκεί. Τότε σκόνταψε, έπεσε κάτω μαζί με τον Οδοιπόρο σηκώθηκε και παλι και καθώς έτρεχε, έπεσε για δεύτερη φορά. Ξανασηκώθηκε και τρέχοντας έπεσε και τρίτη φορά οπότε έμεινε στο έδαφος και δεν μπορούσε να σηκωθεί⁴¹.

Ο Οδοιπόρος κατέβηκε από το άλογο νομίζοντας ότι εκείνο θα χτύπησε σοβαρά και δεν θα μπορούσε πια να σηκωθεί. Επειδή ήταν σκοτάδι και δεν έβλεπε ψηλαφούσε με τα χέρια του το άλογο για να δει που έχει τραυματιστεί αλλά παράδοξος δεν βρήκε τραύμα.

Το άλογο συνήλθε λίγο, σηκώθηκε και άρχισε να περπατάει. Ο Οδοιπόρος το έπιασε από το χαλινάρι και έψαξε και βρήκε το πηλήκιο του. Έτσι έληξε η φοβερή εκείνη νυχτερινή περιπέτεια. Ο ανθρωποκτόνος διάβολος θέλησε να τους σκοτώσει αλλά ο φιλανθρωπότατος και ελεήμων Θεός έστειλε τον άγγελο του και τους διέσωσε και τους λύτρωσε. Καθώς πλησίαζε ο καιρός που ο Οδοιπόρος θα ολοκλήρωνε τη στρατιωτική του θητεία για να απολυθεί και να υπηρετήσει και τον Ουράνιο Βασιλέα, οι αξιωματικοί και ο Συνταγματάρχης επειδή είχε επιδείξει αρίστη διαγωγή, του πρότειναν να μείνει στο στρατο να τον προαγάγουν, αλλά εκείνος επέμενε να φύγει και τότε βλέποντας τον να επιμένει, του πρότειναν να τον κάνουν ιερέα του στρατού.

Οι αδερφοί του, του έστειλαν χρήματα από την Αμερική και τον προέτρεπαν να παραμείνει στο στρατο για προαγωγή. Επειδή και μερικοί φίλοι του τον παρακινούσαν και του έλεγαν ότι η πατρίδα πρέπει να έχει τέτοιους ηθικούς αξιωματικούς και η φιλοδοξία και η ανθρωπαρέσκεια είναι ριζωμένα στις καρδιές των ανθρώπων σε άλλους πολύ και σε άλλους λιγότερο, όλα αυτά αρχίσαν να τον κάνουν να κλίνει κάπως η καρδιά του στο να παραμείνει στον στρατο. Φανταζόταν δε πως θα γινόταν υποστράτηγος ή στρατηγός σύμφωνα με αυτά που του έλεγαν και θα μπορούσε να φανεί χρήσιμος σε πολλούς και στην πατρίδα.

Είχε ένα φίλο και πνευματικό αδελφό θεοσεβούμενο και ενάρετο, Γραμματέα του Υπουργείου των Εσωτερικών τον οποίο συχνά συναναστρεφόταν και συμβουλευόταν. Ζήτησε λοιπόν τη γνώμη του και τη συμβουλή του και εκείνος του υπέδειξε να καταφύγει στην προσευχή για να δοθεί λύση στην υπόθεση του.

Κοντά στο σπίτι του φίλου του υπήρχε ένα εκκλησάκι της Υπεραγίας Θεοτόκου Ελεούσης. Στο εκκλησάκι αυτό συμβούλεψε τον Οδοιπόρο ο καλός του φίλος να

---

⁴¹ Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

πηγαίνει να παρακαλεί την Υπεραγία Θεοτόκο να τον οδηγήσει τι να κάνει. Αρκετές ημέρες παρακαλούσε ο Οδοιπόρος και ikέτευε την κυρία Θεοτόκο να τον φωτίσει και σε ότι συμφέρει η ψυχή του, εκεί να κλίνει η καρδιά του περισσότερο. Και πράγματι, μετά από λίγες ημέρες τόσο πόθο αισθανόταν για τη μοναχική ζωή, που δεν έβλεπε την ώρα ποτέ θα φύγει. Αφού πια οριστικά αποφάσισε να αναχωρήσει για να γίνει μοναχος και δούλος του Θεού και να υπηρετήσει το Θεό με τη μοναχική πολιτεία, παρακαλούσε την κυρία Θεοτόκο να τον οδηγήσει σε τοπο στον οποίο θα εύρισκε άνδρες ενάρετους, για να ωφεληθεί ψυχικά, και εκεί που θα πήγαινε να τιμάται ο ναός στο όνομα της το Αγιο. Λίγες ημέρες πριν απολυθεί από τις τάξεις του στρατού του συνέβη το εξής περιστατικό. Ενας υπαξιωματικός συνάδελφος του, του ζήτησε κάποια πράγματα του στρατού με την υπόσχεση να τα επιστρέψει μετά από επτά ημέρες⁴². Πέρασαν όμως δεκαπέντε ημέρες και δεν τα είχε επιστρέψει. Ο Οδοιπόρος τα ζήτησε διότι, έπρεπε να τα παραδώσει στη Διοίκηση. Ο υπαξιωματικός όχι μόνο δεν τα έδωσε αλλά τον εξύβρισε κιόλας. Ως άνθρωπος ταραχτήκε για μια στιγμή, αλλά επειδή την επομένη ημέρα, θα κοινωνούσε των αχράντων μυστήριων και στοχάστηκε ότι εκείνος που θα προσέλθει στο μυστήριο της θείας κοινωνίας οφείλει να μην έχει έχθρα με κάποιον, να είναι συμφιλιωμένος, βιάστηκε αμέσως να συνδιαλλαγεί. Και επειδή με άλλο τρόπο δεν θα μπορούσε να ημερέψει και να καταπραΰνει το συνάδελφο του, σκέφτηκε να νικήσει την αδικία και το θυμό του συναδέλφου του με το Καλλό, όπως ορίζει ο Κύριος « *εγώ όμως σας λέω να μην αντιστέκεστε στον πονηρό άνθρωπο, αλλά αν κάποιος σε κτυπήσει στο δεξιό μάγουλο, γύρισε του και το άλλο. Και αν κάποιος θέλει να σε πάρει στο δικαστήριο για να σου πάρει το πουκάμισο άφησε του και το πανωφόρι σου*» και ο Θεοκύρηκας απόστολος Παύλος « *μην αφήνεις να σε νικήσει το κακό, αλλά να νικάς το κακό με το αγαθό*»⁴³.

Αυτά σκέφτηκε και ετοιμάστηκε να πάει να βρει τον συνάδελφο του, να του ζητήσει συγγνώμη, σαν να έφταιγε ο ίδιος να του πει ότι δεν έχει καμία απαίτηση και να του προσφέρει κάτι χάριν της αγάπης. Την ώρα που ετοιμαζόταν να πάει, μπήκε στο δωμάτιο του ένας στρατιώτης ο οποίος κρατούσε τα πράγματα που αρνιόταν ο

---

⁴² Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.

⁴³ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

συνάδελφος να του δώσει και του λέει « *πάρε αυτά τα πράγματα από τον συνάδελφο σου και σε παρακαλεί να τον συγχωρέσεις* ».

Ο Οδοιπόρος θαύμασε και απορούσε από πού προήλθε αυτή η αλλοίωση. Μόλις βγήκε ο στρατιώτης, μπήκε ο συνάδελφος ο οποίος του έκανε μετάνοια, έπεσε στα πόδια του και ζητούσε συγνώμη. Ο Οδοιπόρος συγκινημένος τον σήκωσε, ζήτησε και εκείνος συγνώμη, τον ασπάσθηκε και έτσι με τον καλό τρόπο της ταπεινώσεως και της ανεξικακίας, έσβησε τελείως το σκάνδαλο φυγαδεύθηκε και καταντροπιάστηκε ο πονηρός, ο φθονερός και δόλιος εχθρός, ο οποίος ανάμεσα στους ανθρώπους βάζει σκάνδαλα, φθόνους, αδικίες, ψεύδη, συκοφαντίες κ.λπ.⁴⁴.

Καποιοι άλλοι από τους συνάδελφους του, παρακινούμενοι από τον διάβολο, προσπαθούσαν με δόλο να τον παρασύρουν, ώστε να σχετισθεί με άσεμνες γυναίκες. Κάποτε συμφώνησαν να τον πάνε δήθεν, σε φιλική επίσκεψη, αλλά ο σκοπός τους ήταν να τον πάνε σε οίκο ανοχής.

Εκείνος όμως απέφυγε και δεν ήθελε ούτε να συνομιλεί μαζί τους, γιατί τα λόγια τους ήταν δόλια, αισχρά και φαρμακερά. Και όταν κάποιος του είπε « *τι θα έκανες όταν θα σε πηγαίναμε στο σπίτι των πορνών και θα σε κλείναμε μέσα, για να μην μπορείς να φύγεις, και αυτές θα σε έσπρωχναν να αμαρτήσεις?*» εκείνος τους αποκρίθηκε « *για να μην μολύνω τον ναό τον Άγιο της ψυχής και του σώματος μου, για να μην κάνω τα μέλη του Χριστού, μέλη πόρνης, εάν υπήρχε παράθυρο, θα έπεφτα κάτω, θα προτιμούσα τον θάνατο παρά να αμαρτήσω μπροστά στο Θεό*».

Έτσι με τη χάρη του Θεού, την προσοχή και την προσευχή, φύλαξε τον εαυτό του καθαρό. Τήρησε την εντολή του Θεού και του πνευματικού του πατέρα, ο οποίος αποχαιρετώντας τον, όταν θα πήγαινε στο στρατό, του είπε « *πρόσεχε να φυλάξεις τον εαυτό σου καθαρό και αμόλυντο*»⁴⁵.

1.4 Ο Μοναχισμός και η Μετέπειτα Πορεία

«Το έτος 1907 έγινε μοναχός και ονομάστηκε Φιλόθεος. Μετά από λίγο, κάνοντας υπακοή στον Γέροντά του, με φόβο και τρόμο δέχθηκε τον πρώτο βαθμό της ιερωσύνης. Ως διάκονος αξιώθηκε να εκπληρώσει την έντονη επιθυμία του να προσκυνήσει στο Άγιον Όρος. Να έλθει σε ζωντανή επαφή με τους ιερούς εκείνους

⁴⁴ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

⁴⁵ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

τόπους, στους οποίους αγωνίστηκαν μεγάλες μορφές του ορθόδοξου μοναχισμού. Τους υπέροχους αυτούς άνδρες ύμνησε επάξια ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης με τα εξής λόγια: «Ω πληθὺς οσίων ηγιασμένη, και πεποθημένη Θεώ! Ω μελισσών θεοσύλλεκτε, ο εν οπαίς και σπηλαίοις του Όρους, καθάπερ εν σίμβλοις νοητοίς, το γλυκύτατον μέλι της ησυχίας κηροπλαστήσας! Τριάδος ηδύσματα Θεοτόκου εντρυφήματα του Αθω καυχήματα και της Οικουμένης σεμνολογήματα. Πρεσβεύσατε προς Κύριον, ελεηθήναι τάς ψυχάς ημών»⁴⁶.

«Το 1912 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και ακολούθησε η χειροθεσία του σε πνευματικό και αρχιμανδρίτη. Προσπάθησε όσο μπορούσε να υπηρετήσει επάξια στο ιερό θυσιαστήριο. Ταυτόχρονα εξελίχθηκε σε έναν πολύ έμπειρο και φωτισμένο πνευματικό. Χιλιάδες ψυχές από ολόκληρη σχεδόν την Ελλάδα και από το εξωτερικό ακόμη, εμπιστεύθηκαν την σωτηρία τους στην διακριτική του καθοδήγηση, καθώς ενεργούσε με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος».

«Το 1924 τον αξίωσε ο Θεός να εκπληρώσει και έναν άλλο πόθο του. Προσκύνησε τους Αγίους Τόπους και το Θεοβάδιστο Όρος Σινά. Εκεί έζησε απεριγραπτες στιγμές και είχε ανεπανάληπτες εμπειρίες. Με πολύ δέος και ιερή συγκίνηση περπάτησε στα άγια μέρη όπου στάθηκαν τα άχραντα πόδια του Κυρίου. Αν ήταν δυνατόν θα έμενε για πάντα εκεί! Κοντά στον φρικτό Γολγοθά και στον Ζωοδόχο Τάφο του Λυτρωτή των ψυχών μας». «Είναι πολύ συναρπαστικές οι περιγραφές πού με γλαφυρότατο ύφος εκθέτει στο βιβλίο πού δημοσίευσε μετά την περιήγησή του. Στο Όρος Σινά ασκήθηκαν κατά Θεόν μεγάλοι ησυχαστές και νηπτικοί Πατέρες της Εκκλησίας μας⁴⁷. Την θαυμαστή πολιτεία τους προσπάθησε να μιμηθεί στην μετέπειτα πορεία του, σύμφωνα με την προτροπή του Οσίου Ιωάννου, του Ηγουμένου της Ραϊθού»: «Μιμησώμεθα τους πατέρας ημών μετά ποίας σκληραγωγίας και ησυχίας εκάθησαν ώδε».

---

⁴⁶ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

⁴⁷ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

«Το 1930 κοιμήθηκε ο ηγούμενος της Μονής της Μετανοίας του και πολυσέβαστος Γέροντάς του Ιερόθεος Βοσυνιώτης. Με διαθήκη του τον όρισε διάδοχό του. Οι Πατέρες της Λογγοβάρδας με μεγάλη χαρά τον δέχθηκαν ως νέο τους ηγούμενο. Του έκαναν απεριόριστη υπακοή και με κάθε τρόπο του έδειχναν τον σεβασμό τους»⁴⁸.

«Όμως, η διοίκηση μιάς Μονής δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Ο κάθε ηγούμενος έχει πολλά προβλήματα να αντιμετωπίσει. Οι μοναχοί, όσο και να ασκούνται κατά Θεόν, δεν παύουν να έχουν μέσα τους τον παλαιό άνθρωπο. Ο σατανάς τους πολεμεί πολύ περισσότερο από τους κοσμικούς. Ο Όσιος Φιλόθεος συνάντησε αρκετές δυσκολίες. Πικράθηκε και λυπήθηκε κατά την διάρκεια της διαποίμανσης της Μονής. Είδε μερικά από τα παιδιά του να φεύγουν. Άλλοι επειδή δεν άντεξαν το υγρό κλίμα της Λογγοβάρδας. Άλλοι γιατί δυσκολεύθηκαν να προσαρμοστούν στην ασκητική ζωή του Μοναστηριού. Κάποιοι ακολούθησαν το παλαιό εορτολόγιο και άλλοι έφυγαν για άλλους λόγους»⁴⁹.

«Δεν κάμφθηκε όμως από τις δυσκολίες. Βάδιζε σταθερά και αταλάντευτα ακολουθώντας την γραμμή των προκατόχων του και τηρώντας τις αρχές του αναγεννητικού κινήματος των Κολλυβάδων. Επί των ημερών του η Λογγοβάρδα αναδείχθηκε σε έναν φωτεινό φάρο της Ορθοδοξίας. Το Μοναστήρι συνέχισε το θαυμάσιο πνευματικό και κοινωνικό του έργο. Κάτω από την εμπνευσμένη καθοδήγησή του όλοι οι Πατέρες φρόντιζαν με επιμέλεια όσους ζητούσαν υλική και πνευματική ενίσχυση».

«Παράλληλα με το έργο του ηγουμένου, ο Όσιος Φιλόθεος επιτελεί και ένα εξαιρετικό ιεραποστολικό έργο στον κόσμο. Κάνει πολλές και κοπιαστικές περιοδείες σε αρκετά μέρη της πατρίδας μας. Έχει την ευλογία να αποκτήσει πολλά και εκλεκτά πνευματικά παιδιά. Αρκετά από αυτά αναγεννώνται πνευματικά με τα φλογερά του κηρύγματα, καλλιεργούνται ψυχικά και αφιερώνονται στον μοναχισμό. Ο Όσιος Φιλόθεος διακόνησε με επιτυχία την Εκκλησία και το Έθνος μας».

---

⁴⁸ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο «Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

⁴⁹ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο «Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

«Σε όλη του την ζωή βίαζε τον εαυτό του να κερδίσει την Βασιλεία των Ουρανών. Είχε το πολίτευμά του στον ουρανό. Μιμούμενος τους Αγίους αγωνιζόταν διά βίου για την νέκρωση των παθών. Θεωρούσε ότι ήταν ένας ταπεινός οδοιπόρος πού έσπευδε να φθάσει στο τέλος του δρόμου»⁵⁰.

«Πλήρης ημερών κοιμήθηκε οσιακά στην Ιερά Μονή Θαψανών στις 8 Μαΐου του έτους 1980. Η λύπη των πνευματικών του παιδιών, λόγω της αναχωρήσεώς του, μετριάζεται από την βεβαιότητα ότι βρήκε παρρησία στον Θεό. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι δεν είναι μόνο σεσωσμένος, αλλά και ένας νεότερος Άγιος της Εκκλησίας μας. Απαλλαγμένος πλέον από την βαρύτητα του σώματος, μάς βοηθά πιο αποτελεσματικά πρεσβεύοντας στον Κύριο του ουρανού και της γης για την σωτηρία μας».

«Ο μεγάλος ασκητής και σύγχρονος Άγιος της Εκκλησίας μας, ο χαρισματικός Γέροντας π. Παΐσιος ο Αγιορείτης (1924 – 1994), πληροφορήθηκε από τον Θεό με θαυμαστό τρόπο, την προς Κύριον εκδημία του Αγίου Γέροντος. Τον είδε με τα μάτια της ψυχής του να φεύγει από την ματαιότητα και να πορεύεται προς την αληθινή μας Πατρίδα. Το γεγονός αυτό, το έκανε γνωστό σε πνευματικό του παιδί, πού έτυχε να είναι κοντά του, λέγοντας: « Αυτή την στιγμή φεύγει για την αιωνιότητα ένας μεγάλος Άγιος της Εκκλησίας μας, ο πατήρ Φιλόθεος Ζερβάκος».

«Ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, σε ομιλία του κατά την τελετή των εγκαινίων του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Αβάνας στην Κούβα (25 Ιανουαρίου 2004), τόνισε ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν έπαυσε ποτέ να αναδεικνύει Αγίους. Αφού ανέφερε αρκετά ονόματα Αγίων πού ανακηρύχθηκαν πρόσφατα, συνέχισε»: «Υπάρχουν ακόμη και εκείνοι τους οποίους το πλήρωμα της Εκκλησίας ομοφώνως αναγνωρίζει ως Αγίους, αν και επίσημος πράξις αναγνωρίσεως της Αγιότητος αυτών δεν έχει εισέτι εκδοθή, όπως οι Γέροντες Παΐσιος, Πορφύριος και Εφραίμ, ο συμπατριώτης του Αγίου Νικολάου Ιάκωβος της Ευβοίας, ο Φιλόθεος Ζερβάκος και εί τις έτερος. Πέριξ των μορφών αυτών χιλιάδες ψυχαί ειρήνευσαν, εγλυκάνθησαν, εχαροποιήθησαν, εξωποιοήθησαν. Τα στοιχεία της φύσεως τους υπήκουον. Τα ζώα τους εσέβοντο. Οι πάντες και τα πάντα ένιωθαν την αγάπην των

⁵⁰ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

και την χάριν του εν αυτοίς κατοικούντος Αγίου Πνεύματος. Το βλέμμα των ήτο βλέμμα Χριστού. Αι χείρες των χείρες φιλανθρωπίας. Η καρδιά των πλήρης θυσιαστικής αγάπης. Ο νους των ειρηνικός. Το φρόνημά των άγιον. Η καθημερινή ζωή των «αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια». Πολλοί οφείλουν εις τους γνησίους τούτους ανθρώπους του Θεού πολλά. Είναι οι μεγαλύτεροι ευεργέται ημών. Η προσευχή των διεσκέδαζε βουλάς Εθνών, έφερε το έλεος και την βοήθειαν του Θεού εις τον κόσμον, εφυγάδευεν ακάθαρτα πνεύματα, αποκαθίστα την υγιείαν των ασθενούντων, έλυεν ανθρωπίνως άλυτα προβλήματα»⁵¹.

«Τους Αγίους στην Ορθόδοξη Εκκλησία τους φανερώνει ο Θεός. Τα θαύματα πού γίνονται από τους Αγίους μας είναι ένδειξη ότι ο Θεός αναδεικνύει τους ανθρώπους εκείνους ως Αγίους. Μέχρι τώρα έχουμε αρκετά σημεία τα οποία αποκαλύπτουν την αγιότητα του Οσίου Φιλοθέου. Θαύματα τα οποία επιτελεί ο Θεός με την μεσολάβησή του. Πολλοί πιστοί τον επικαλούνται και ο Οσιος Φιλόθεος ανταποκρίνεται. Ευχόμαστε να έλθει σύντομα η λαμπρή ημέρα, πού η Εκκλησία μας θα διακηρύξει επίσημα την αγιότητά του. Αυτό πού είναι βέβαιο στις συνειδήσεις των πιστών, να γίνει και επίσημα δεκτό εις δόξαν του εν Τριάδι Θεού. Αμήν»⁵².

1.5 Λίγο πριν την Κοίμηση του Γέροντα

Από αυτό το σημείο, η αυτοβιογραφία του Γέροντα περιορίζεται σε κάτι περισσότερο από μια απαρίθμηση πόλεων και κωμοπόλεων όπου «άκουσε εξομολογήσεις και κήρυξε τον Λόγο του Θεού». Ταυτόχρονα, συνέχισε να επιβλέπει το μοναστήρι στη Λονγκοβάρντα και δύο μοναστήρια που είχαν προστεθεί στη φροντίδα του. Ούτε αυτό ήταν το όριο των επιτευγμάτων του. Σε μια σύντομη προσθήκη στην αυτοβιογραφία του, σημειώνει λακωνικά:

«Στο σύντομο χρονικό διάστημα της επίγειας ζωής μου, ακολούθησα [τον Χριστό] και με έκανε άξιο να χτίσω 12 εκκλησίες, 2 μοναστήρια, 3 νεκροταφεία, 2 σχολεία κ.λπ. στους φτωχούς αδελφούς Του, στις χήρες και στα ορφανά».

⁵¹ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

⁵² Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

Επιπλέον, έγραψε πολυάριθμα μπροσούρα και φυλλάδια, προσπαθώντας με κάθε μέσο να ξεσηκώσει τους ομοεθνείς του Έλληνες από πνευματική αδιαφορία και να τους εμπνεύσει το ευαγγελικό ιδεώδες. Έγραψε επίσης χιλιάδες συμβουλευτικές επιστολές σε πνευματικά παιδιά διάσπαρτα σε όλο τον κόσμο: Ευρώπη, Αφρική, Αμερική και Αυστραλία⁵³.

Αν σκεφτεί κανείς ότι ο Γέροντας κοιμόταν ελάχιστα και δεν έτρωγε ποτέ μέχρι να χορτάσει, αναρωτιέται κανείς ότι δεν κατέρρευσε από την κούραση. Μάλιστα γράφει:

Παραδέχομαι ότι πολλές φορές, αφού άκουγα εξομολογήσεις όλη την ημέρα και τη νύχτα... ότι θα ήμουν τόσο εξαντλημένος που έπεφτα στο κρεβάτι σαν νεκρός, νομίζοντας ότι δεν θα ξανασηκωθώ ποτέ, αλλά θα πεθάνω ή θα ζαπλώσω άρρωστος... για πολλές μέρες.... Ωστόσο, όταν ξυπνούσα το πρωί, ένιωθα πλήρως θεραπευμένος και υγιής. Αυτό με εξέπληξε και με έκανε να αναρωτιέμαι πολλές φορές, και με έκανε να συνειδητοποιήσω την αθλιότητα μου καθώς και τη δύναμη και τη χάρη του Θεού (χωρίς την οποία δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα) και να πω, «Δεν είμαι εγώ που κόπιασα, αλλά μάλλον η Χάρη του Θεού που με δυναμώνει” ∴. Αν τολμήσω να καυχηθώ, θα είμαι ανόητος.

Τελικά, φυσικά, το σώμα του φθάρθηκε. Τον Φεβρουάριο του 1980, λίγο πριν τη Μεγάλη Σαρακοστή, βρισκόταν στο Μοναστήρι της Θεοτόκου «Μυρτιδιώτισσα», ένα από τα δύο μοναστήρια που ίδρυσε στην Πάρο, όταν αρρώστησε. Κατά τη διάρκεια των τριών μηνών που ήταν κατάκοιτος, συνέχισε να καθοδηγεί και να εμπνέει τις αδελφές, τόσο απλά από το ποιος ήταν όσο και από αυτά που έλεγε. Περιγράφοντας αυτό το τελευταίο κεφάλαιο της επίγειας ζωής του, οι αδελφές έγραψαν συγκινητικά για το πώς ο Γέροντας θα λάμβανε τη Θεία Κοινωνία:

Παρ' όλη τη σωματική του εξάντληση, προετοιμάστηκε ώρες πριν.... Όταν ο ιερέας εμφανιζόταν στην πόρτα του κελιού του, σήκωνε τα αδύναμα χέρια του και φώναζε με όλη του την ψυχή: «Καλώς ήρθες, Θεέ μου. Καλως ΗΡΘΑΤΕ!" Θα

---

⁵³ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

έπαιρνε τη Θεία Κοινωνία με τόσο δέος, λαχτάρα και θλίψη σαν να ήταν η πρώτη Θεία Κοινωνία της ζωής του.... Μεταμορφώθηκε κυριολεκτικά..., δύο φορές το πρόσωπό του ήταν τόσο φωτεινό που δεν τολμήσαμε να τον κοιτάξουμε. Ήταν γεμάτος ουράνιο φως. Μετά, έλεγε με σηκωμένα χέρια, «Πάρε με, Θεέ μου, πάρε με». ... Πόσο ειλικρινά και ολοκληρωτικά αγαπούσε τον Θεό!

Στις 8 Μαΐου 1980, μετά από εβδομήντα χρόνια αδιάκοπων κόπων στον αμπελώνα του Χριστού, ο Γέροντας Φιλόθεος εισήλθε σε εκείνη την αιώνια και ευλογημένη ανάπαυση που είναι η ανταμοιβή των δικαίων. Η κηδεία του έγινε σύμφωνα με τις επιθυμίες του, από τον Αρχιμανδρίτη (μετέπειτα ηγούμενο) Διονύσιο της Μονής Σιμωνάπετρας στο Άγιο Όρος. Τα επίγεια λείψανά του ετάφησαν εκεί στο μοναστήρι, σε μέρος που είχε επιλέξει δίπλα στο παρεκκλήσι που ήταν αφιερωμένο στον αγαπημένο του πνευματικό. μέντορα, Άγιος Νεκτάριος Αιγίνης⁵⁴. Ο ίδιος π. Διονύσιος έγραψε αργότερα σε αφιέρωμα στον μακαριστό Γέροντα:

Πανάγιος και αλησμόνητος π. Φιλόθεος... Από την παιδική ηλικία μέχρι το τέλος έμεινες πάντα παιδί του Θεού... Ταυτόχρονα ήσουν αυστηρός μοναχός στη Μονή Λογγοβάρδας, εγκρατής, κρυφός μύστης, ιεραπόστολος και πνευματικός πατέρας χιλιάδων ψυχών ... Η αγνότητα του σώματος, της ψυχής και του μυαλού σας ήταν κάτι εκθαμβωτικό... Με την εξαιρετική ταπεινοφροσύνη σας δελεάσατε τους Αγγέλους, που πάντα έρχονταν κοντά σας ως βοηθοί.... Απέκτησες οικειότητα με όλους τους Αγίους. Συνδέθηκες με όλους αυτούς αγαπώντας τους και μνημονεύοντάς τους σε κάθε εκκλησιαστική λειτουργία και στις ιδιωτικές σου προσευχές... Και έγινες φίλος κάθε άνδρα, κάθε τάξης, ηλικίας και κατάστασης, ανδρών και γυναικών. Κέρδισες αμέτρητες καρδιές, τις τράβηξες στον Θεό⁵⁵.

---

⁵⁴ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

⁵⁵ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΖΕΡΒΑΚΟΥ

Έγραψε :

Ό,τι μας παρέδωσαν οι πάνσοφοι Άγιοι Απόστολοι και οι Θεοσόφοβοι Πατέρες της Αγίας Ορθόδοξης Εκκλησίας μας, πολλοί από τους διαδόχους τους σήμερα θέλουν να καταργήσουν και έτσι να εκτοπίσουν την Εκκλησία. Ωστόσο, δεν θα μπορέσουν να το κάνουν αυτό, γιατί ο Κύριος θα τους συντρίψει σαν πήλινα σκεύη. Και οι λίγοι εκλεκτοί θα κλονιστούν, και λίγοι από τους λίγους θα μείνουν ακλόνητοι. Ας αναγκαστούμε να παραμείνουμε πιστοί και ακλόνητοι σε ό,τι λάβαμε από τους θείους Αποστόλους, τους Αγίους Πατέρες και τους δασκάλους της Εκκλησίας μας... κάντε και γράψτε όσο μπορείτε, αλλά η σημερινή γενιά έχει μάτια και δεν βλέπει, αυτιά και δεν ακούει... [Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18]⁵⁶....

+++

Ο Κύριός μας είπε ότι οι οπαδοί Του θα έκαναν θαύματα όπως έκανε και Αυτός. Οπωσδήποτε, ο βίος του μακαριστού Γέροντα Φιλόθεου δίνει άφθονα στοιχεία για το ότι ανήκει στην ομάδα των αληθινών μαθητών του Χριστού. Αυτό επιβεβαιώνεται περαιτέρω από την άφθονη χάρη που διέθετε ως θαυματουργός, τόσο κατά τη διάρκεια της ζωής του όσο και από την κοίμησή του. Η δημοτικότητά του ως εξομολογητής αυξήθηκε από το χάρισμά του της διόρασης: υπάρχουν πολλά παραδείγματα για το πώς θα υπενθύμιζε στους ανθρώπους συγκεκριμένες αμαρτίες που είχαν ξεχάσει ή είχαν παραμελήσει να ομολογήσουν. Υπάρχουν καταγεγραμμένες περιπτώσεις άγονων ζευγαριών που συνέλαβαν αμέσως μετά τη μεσολάβηση του Γέροντα.

2.1 Ένα Θαύμα

Ο Κύριός μας είπε ότι οι οπαδοί Του θα έκαναν θαύματα όπως έκανε και Αυτός. Οπωσδήποτε, ο βίος του μακαριστού Γέροντα Φιλόθεου δίνει άφθονα στοιχεία για το ότι ανήκει στην ομάδα των αληθινών μαθητών του Χριστού. Αυτό επιβεβαιώνεται

---

⁵⁶ Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].

περαιτέρω από την άφθονη χάρη που διέθετε ως θαυματουργός, τόσο κατά τη διάρκεια της ζωής του όσο και από την κοίμησή του. Η δημοτικότητά του ως εξομολογητής αυξήθηκε από το χάρισμά του της διόρασης: υπάρχουν πολλά παραδείγματα για το πώς θα υπενθύμιζε στους ανθρώπους συγκεκριμένες αμαρτίες που είχαν ξεχάσει ή είχαν παραμελήσει να ομολογήσουν. Υπάρχουν καταγεγραμμένες περιπτώσεις άγονων ζευγαριών που συνέλαβαν αμέσως μετά τη μεσολάβηση του Γέροντα. Άλλοι έχουν αναφέρει θεραπείες από βρογχοκήλη, από γάγγραινα, από έντονους πονοκεφάλους και πονόδοντους. Ένα εντυπωσιακό θαύμα κατέγραψαν η Ευσταθία και ο Ανδρέας Μπρούμα στην Αθήνα⁵⁷.

Ένας γιος, τους ο Τζορτζ, γεννήθηκε τον Μάρτιο του 1963. Έμοιαζε να είναι ένα φυσιολογικό, υγιές μωρό, αλλά καθώς περνούσαν οι εβδομάδες, σταμάτησε να τρώει. Ένας παιδίατρος διέγνωσε το πρόβλημα ως «ηπατική διεύρυνση των σωλήνων» και οι εξετάσεις αίματος αποκάλυψαν την αναιμία του Cooley, μια κατάσταση που απαιτεί επαναλαμβανόμενες μεταγγίσεις αίματος. Η πρόγνωση για το βρέφος ήταν δυσοίωνη. Λίγες μέρες μετά την εισαγωγή του μωρού στο νοσοκομείο, η αδερφή της μητέρας τους συνέστησε να πάνε να δουν τον Γέροντα Φιλόθεο, που μόλις είχε φτάσει στην Αθήνα από την Πάρο. Το έκαναν και, μετά από δακρύβρεχτο παράκληση της μητέρας, τους συνόδευσε ο Γέροντας στο νοσοκομείο.

Η αδύναμη αναπνοή του βρέφους έδωσε το μόνο ορατό σημάδι ζωής. Ο Γέροντας προσευχήθηκε και έκανε το σημείο του Σταυρού πάνω στο παιδί. Στη συνέχεια τοποθέτησε μια εικόνα της Μητέρας του Θεού στο μαξιλάρι. "Τι πρέπει να κάνω?" ρώτησε η ταραγμένη μητέρα. «Να τον αφήσω να πεθάνει εδώ ή να τον πάω σπίτι;». "Όχι,!" απάντησε ο Γέροντας, «οι γιατροί θα σου τον δώσουν σε δύο τρεις μέρες. Σε ένα χρόνο όμως φέρε τον σε μένα στην Πάρο». Οι συγκεντρωμένοι γύρω από την κούνια έμειναν άναυδοι. «Πατέρα, τι λες; εξήγησε μια νοσοκόμα. "Το παιδί είναι στο τέλος του. Είναι απίθανο οι γιατροί να μπορέσουν να κάνουν καν τη μετάγγιση." «Εσείς άλλο σκέφτεστε», απάντησε ο Γέροντας, «και η Παναγία άλλο»⁵⁸.

Εκείνο το βράδυ, ο πυρετός του μωρού ανέβηκε και δυσκολευόταν να αναπνεύσει. Μέχρι το πρωί, ωστόσο, ο πυρετός είχε υποχωρήσει, και όταν η νοσοκόμα τον ζύγισε,

⁵⁷ Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].

⁵⁸ Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].

ανακάλυψε σαστισμένη ότι είχε πάρει δύομισι ουγγιές: το μωρό δεν είχε φάει τίποτα για δύο μέρες.

Ήταν ένα θαύμα. Την τρίτη μέρα το μωρό βγήκε από το νοσοκομείο. Το εξιτήριο του έγραφε απλά, «Αναιμία». Η μητέρα πήγε το μωρό της στον Γέροντα Φιλόθεο για να τον ευχαριστήσει για τη θαυματουργή μεσιτεία του. Ο Γέροντας φώναζε το αγόρι, «Μουσή-Θεόστοστο» (Θεοσωθέντα).

2.2 Ένα από τα Θαύματα που είχε Κάνει η Παναγία της Ζωντανής Πηγής στο Μοναστήρι της στη Λογγοβάρδα μέσω του Υπηρέτη της Ηγούμενου της μονής Γέροντα Φιλόθεου

Στις 14 Μαΐου 1944, ένα αγγλικό υποβρύχιο ελλιμενίστηκε σε μια είσοδο πίσω από την πόλη «Λιβιάδι» και κάποιοι στρατιώτες αποβιβάστηκαν και ανέβηκαν στο χωριό «Τσιμπίντο» όπου συνέλαβαν 7 Γερμανούς στρατιώτες ενώ οι Γερμανοί κοιμόντουσαν, σκοτώσανε 2 Γερμανούς και τραυματίστηκε ο επίτροπος του αεροδρομίου, υπολοχαγός Tabe, ενώ 2 καλώδια βρέθηκαν κομμένα. Το πρωί οι Γερμανοί συνέλαβαν έναν νεαρό ονόματι «Ν. Στέλλας» στο αεροδρόμιο και υποψιαζόμενοι ότι είναι συνεργός του, τον κρέμασαν από ένα κοντάρι σε ένα ψηλό μέρος για να φαίνεται το πτώμα του από όλα τα γειτονικά χωριά για να τους τρομάξουν. Ο επίτροπος του στρατού, «Grafonberegberg», απαίτησε από τους προέδρους των επιτροπών Πάρου και Αντιπάρου να του παραδώσουν εκατόν είκοσι πέντε νέους μέχρι την καθορισμένη ημέρα για εκτέλεση⁵⁹.

Οι πρόεδροι όλων των κοινοτήτων και οι ιερείς των ενοριών μαζί με τον ηγούμενο της μονής Λογγοβάρδας π. Φιλόθεο Ζερβάκο μετέβησαν στην πόλη Τσιμπίντο στο σπίτι του καλού, φιλάνθρωπου γιατρού, «Ευστράτιου Αλιμπράντη». Έκαναν μια συνάντηση και αποφάσισαν να πάνε μαζί στον επίτροπο και να του ζητήσουν να αλλάξει την απόφασή του και έτσι να μετατρέψουν τη μεγάλη θλίψη του νησιού σε άφατη χαρά και αγαλλίαση. Ωστόσο, πληροφορήθηκαν ότι ο επίτροπος είχε προηγουμένως ανακοινώσει ότι κανείς δεν μπορούσε να πάει κοντά του ως διαμεσολαβητής γιατί η απόφασή του ήταν αμετάβλητη. Στη συνέχεια η επιτροπή

---

⁵⁹ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο «Γέρον Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

σχημάτισε ομάδα αποτελούμενη από τον ηγούμενο Φιλόθεο Ζερβάκο, τον Δρ. Αλιμπράντι και τον Πρόεδρο της κοινότητας Αρχιλόχου κ. Εμμανουήλ Καβάλλο, ο οποίος πήγε στον υπολοχαγό Ζασσέ, τον διοικητή της φρουράς, για να του ζητήσει να μεσολαβήσει. εκ μέρους τους στον επίτροπο, ωστόσο, ο Διοικητής τους είπε: «Έχω ήδη ζητήσει από τον επίτροπο να μην δολοφονήσει τους εντελώς αθώους άνδρες, αλλά ο επίτροπος με απείλησε σοβαρά, λέγοντάς μου να μην αναφέρω τίποτα περισσότερο γι' αυτό, και ότι όποιος τολμούσε να γίνει μεσολαβητής θα τιμωρούνταν με πολύ παραδειγματικό τρόπο. «Το μόνο πράγμα που σας συμβουλεύω να κάνετε», είπε ο διοικητής στην ομάδα, «είναι να τον καλέσει ο ηγούμενος στο μοναστήρι και να του προσφέρει ιδιαίτερη φιλοξενία και μαζί με αυτό να αναφέρει και αυτούς που καταδικάστηκαν σε θάνατο. Μάλλον θα δεχτεί τη μεσολάβηση γιατί - του έχω πει πολλά καλά πράγματα για το μοναστήρι και τα άκουσε με ευχαρίστηση⁶⁰.

Ο ηγούμενος δεν έχασε χρόνο: κάλεσε αμέσως τον Επίτροπο να επισκεφθεί το μοναστήρι και μόλις ο επίτροπος έλαβε την πρόσκληση του Ηγουμένου, ενημέρωσε τηλεφωνικά τον ηγούμενο ότι θα ερχόταν στο μοναστήρι την επόμενη μέρα, Κυριακή 23 Ιουλίου, με άλλους 6 αξιωματικούς και στρατιώτες.

Το πρωί της Κυριακής έφτασε με αυτοκίνητο σε ένα σημείο μισή ώρα μακριά από το μοναστήρι και εστάλησαν αγέλη να τα φέρουν στο μοναστήρι. Έφτασαν περίπου στις 8 το πρωί. Στην αρχή, ο Επίτροπος έδειχνε ότι ήταν άγριος, αγενής και σκληρός, αλλά σιγά σιγά με την καλή μεταχείριση και τον ευγενικό τρόπο του ηγούμενου και των αδελφών έγινε πιο ήρεμος και συμπεριφέρθηκε πιο φιλικά.

Κατέβηκε στον Εσπερινό το απόγευμα μαζί με τους άλλους αξιωματικούς και στρατιώτες του και τήρησε τη θεία λειτουργία. Στο τέλος της ακολουθίας οι μοναχοί έψαλλαν παράκληση προς την Παναγία Θεοτόκο και έγινε παράκληση για τη σωτηρία των αδελφών που επρόκειτο να εκτελεστούν. Μετά την παράκληση, βγήκαν από τον Ιερό Ναό και ετοιμάστηκαν να φύγουν. Ο ηγούμενος σκεφτόταν πώς και με ποιον τρόπο θα μπορούσε να ζητήσει και να πείσει τον επίτροπο να δώσει ζωή σε όσους καταδικάστηκαν σε θάνατο⁶¹.

Αλλά, Ω Βασίλισσα του Σύμπαντος (Παντάνασσα), Μητέρα του Θεού, Θεία Ζωοδόχο Γραμμή, με την άπειρη φιλανθρωπία και συμπόνια σου!. Πριν ανοίξει το

---

⁶⁰ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας, Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

⁶¹ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας, Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

στόμα του ο ηγούμενος να τον ρωτήσει, ο επίτροπος είπε στον ηγούμενο μέσω του μεταφραστή του να του ζητήσει μια χάρη. Ο ηγούμενος έκπληκτος πήρε θάρρος και ζήτησε πρώτα να βγουν όλοι οι αξιωματικοί και έμεινε μόνος με τον επίτροπο και τον μεταφραστή⁶².

Ευχαρίστησε πρώτα τον επίτροπο και με θάρρος και τόλμη είπε στον μεταφραστή του: «Πρώτα θέλω ο επίτροπος να υποσχεθεί ότι θα δώσει τη χάρη που θα ζητήσω και μετά θα τη ζητήσω». Ο επίτροπος έδωσε το δικαίωμά του και υποσχέθηκε να χορηγήσει τη χάρη που του ζητήθηκε. Και τότε ο ηγούμενος είπε: «Θέλω να χαρίσει τη ζωή εκείνων των αθώων ανθρώπων που καταδικάζονται σε θάνατο, γιατί είναι άδικο και παράνομο να μην τιμωρούνται όσοι φταίνε και ευθύνονται ενώ οι αθώοι θανατώνονται». Ο επίτροπος είπε τότε: «Ζητήστε μια διαφορετική χάρη γιατί δεν μπορώ να τη δώσω: ξέρω ότι είναι άδικο, αλλά δεν εξαρτάται από εμένα· είμαι υπό τις εντολές των ανωτέρων μου ότι όταν δολοφονείται ένας Γερμανός, επιλέγονται 50 Έλληνες. από όσους ζουν πιο κοντά στο σημείο του εγκλήματος πρόκειται να εκτελεστούν. Εάν δεν ακολουθήσω αυτές τις εντολές, θα εκτελεστώ εγώ ο ίδιος, γι' αυτό ζητήστε άλλη χάρη». Ο ηγούμενος του είπε: «Αφού μου υποσχέθηκες, θα έπρεπε να μου δώσεις αυτή τη χάρη».

Ωστόσο, βλέποντας, (μέσω του μεταφραστή) ότι ο επίτροπος δεν υποχωρούσε, ο ηγούμενος είπε στον μεταφραστή: «Επειδή δεν θα μου δώσει αυτή τη χάρη, ας με κατατάξει σε αυτούς που θα καταδικαστούν σε θάνατο και θα εξετάσω αυτή είναι η μεγάλη χάρη». Στη συνέχεια ο επίτροπος μεταφέρθηκε. Έδωσε το χέρι του στον ηγούμενο και του είπε: «Σου τα παραχωρώ: μόνο ειδοποίησε όλους τους κατοίκους των νησιών να μην επιτρέψουν να ξανασυμβεί κάτι τέτοιο και να μην μας κόψουν τα καλώδια· γιατί τότε θα είμαι ανελέητος». Ο ηγούμενος του έδωσε την υπόσχεσή του και ο επίτροπος αναχώρησε από το μοναστήρι ειρηνικός, ευχαριστημένος και πολύ ενθουσιασμένος⁶³.

Αυτό, χωρίς αμφιβολία, ήταν ένα θαύμα από την πλευρά της Παναγίας Θεοτόκου. Ναι, ο ηγούμενος και οι μοναχοί του μοναστηριού έκαναν ό,τι έπρεπε να κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερο, φροντίζοντας τον επίτροπο και κολακεύοντάς τον, γνωρίζοντας ότι σύμφωνα με τον σοφό Σολομώντα ακόμη και ένα θηρίο

⁶² Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας, Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

⁶³ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο "Γέρον Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

εξημερώνεται όταν κολακεύεται. και ο επίτροπος και στην εμφάνιση και στην ψυχή, έμοιαζε με άγριο θηρίο.

Αλλά η Παναγία Θεοτόκος, η Θεοτόκος και πνευματική μητέρα όλων των Χριστιανών. Η Μητέρα του πόνου, της φιλανθρωπίας και της συμπόνιας. την προστασία, την ελπίδα και τη σωτηρία όλων όσων καταφεύγουν σε αυτήν και εναποθέτουν την ελπίδα τους σε αυτήν, ένιωσαν τον πόνο και τη θλίψη των μητέρων, των συγγενών και των φίλων εκείνων που καταδικάστηκαν σε θάνατο (όλο το νησί είχε βυθιστεί σε μεγάλη θλίψη, γιατί κάποιος έχανε το παιδί του, άλλος τον αδερφό του, ή συγγενή του, τον φίλο του ή τον συμπατριώτη του). Είδε τη θλίψη τους, τα δάκρυά τους και τη γκρίνια τους. Είδε την αδικία και άκουσε τα αιτήματά τους. Άκουσε τις ένθερμες ικεσίες των μοναχών και του ηγούμενου - του πνευματικού πατέρα των καταδικασμένων, που ως πνευματικός πατέρας λυπόταν περισσότερο από κάθε άλλον για τον άδικο θάνατο των πνευματικών του τέκνων. Έτσι δάμασε και γαλήνεψε την καρδιά εκείνου του άγριου και αιμοδιψούς θηρίου και με τη μεσολάβησή της στον Θεό και Υιό της χάρισε ζωή και σωτηρία σε εκατό ν είκοσι πέντε ψυχές. Δικαίως ψάλλει η Εκκλησία: «Ουδείς σπεύδεις προς σένα φεύγει με άδεια χέρια, Αγνή Παναγία Θεοτόκε, αλλά ζητούν τη χάρη και λαμβάνουν το δώρο προς όφελος του αιτήματος»⁶⁴.

2.3 Θαύματα της Υπεραγίας Θεοτόκου Ζωοδόχου Πηγής στη Μονή Λογγοβάρδας Πάρου

«Ως επισφράγιση των απειραρίθμων θαυμάτων της Κυρίας ημών Θεοτόκου της Ζωοδόχου Πηγής παραθέτουμε εδώ και το εξής θαύμα, το οποίο τελέσθηκε στην Ιερά Μονή της Λογγοβάρδας από την Ζωοδόχο Πηγή».

«Τις πρώτες ημέρες της Τεσσαρακοστής του έτους 1927, ήρθε στην Ιερά Μονή μας κάποιος χωρικός από το χωριό Λεύκες της Πάρου, ο οποίος λεγόταν Γεώργιος

---

⁶⁴ Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρον Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.

Ραγκούσης. Αυτός με παρακάλεσε να φέρει στη Μονή τον γιο του Δημήτριο, ηλικίας 18 ετών, που έπασχε από δεινή παράλυση όλων των μελών του σώματός του και δεν μπορούσε να περπατήσει καθόλου. Εγώ, έχοντας ακράδαντη πεποίθηση στην άμαχη βοήθεια της Θεοτόκου και στο πλήθος των απείρων θαυμάτων Της, είπα στον άνθρωπο»: «Πήγαινε, φέρε τον γιο σου στη Μονή, και έχει πίστη και ελπίδα ότι η Πανάχραντος Δέσποινα η Ζωοδόχος Πηγή θα τον θεραπεύσει»⁶⁵.

«Πήγε λοιπόν εκείνος στο χωριό και έφερε τον γιο του, στον οποίο αρχίσαμε να διαβάζουμε τις ευχές του Μεγάλου Βασιλείου και του Αγίου Χρυσοστόμου, αλείφοντάς τον συνάμα με λάδι από την ακοίμητη κανδήλα της εικόνας της Θεοτόκου Ζωοδόχου Πηγής».

«Ω του θαύματος! Μετά από λίγες ημέρες της εδώ διαμονής του αυτός που πριν δεν μπορούσε να σταθεί στα πόδια του άρχισε πλέον να περπατά ελεύθερα δοξάζοντας και ευλογώντας τον Θεό και την Πανύμνητη Θεοτόκο την Ζωοδόχο Πηγή, η οποία του χάρισε διπλή την ίαση, ψυχής και σώματος. Ήδη είναι στη Μονή μας εργαζόμενος, διότι είναι υποδηματοποιός, και θα αναχωρήσει σε λίγες μέρες για την πατρική εστία προς χαρά και αγαλλίαση των γονέων του, οι οποίοι πάμπολλα είχαν δαπανήσει σε γιατρούς για τη θεραπεία του γιου τους χωρίς ωφέλεια».

«Και άλλα όμως θαύματα της Ζωοδόχου Πηγής αναφέρονται που έγιναν στην Ιερά Μονή μας της Λογγοβάρδας. Σε κάποιο έγγραφο της Μονής, της 6ης Απριλίου του έτους 1669, αναφέρεται ότι η αδελφή του πρώτου Ηγουμένου και κτήτορος της Μονής Ιωακείμ Παλαιολόγου, η οποία λεγόταν Μαρίνα Α. Ράφου, είχε κινδυνέψει από δεινή αρρώστια, και αφού είδε την υγεία της από την Κυρία Πηγή της Λογγοβάρδας, αφιέρωσε σε αυτήν κάποιον αγρό στον Παλαιόπυργο, για να την μνημονεύουν στην Πρόθεση»⁶⁶.

«Άλλο θαύμα έγινε στον καιρό του αποκλεισμού κατά το έτος 1917, όταν, καθώς δεν υπήρχε σιτάρι στο νησί εξαιτίας του αποκλεισμού από τους Αγγλογάλλους, πολλοί από τους φτωχούς της Πάρου και από τους πρόσφυγες κατέφυγαν στην Ιερά Μονή

⁶⁵ Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].

⁶⁶ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας. Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

μας της Ζωοδόχου Πηγής της Λογγοβάρδας· διότι οι περισσότεροι πλούσιοι, σε τέτοιες περιστάσεις, κρύβουν το σιτάρι για να το πουλήσουν σε τιμές αυξημένες και να κερδίσουν».

«Οι πατέρες της Μονής σπλαχνίζονταν τους πεινασμένους και έδιναν σε όλους ψωμί και άλλα τρόφιμα από αυτά που είχε η Μονή. Τότε ήταν να θαυμάσει κανείς τη θαυματουργία της Ζωοδόχου Πηγής, διότι ενώ από τη μια οι πατέρες έδιναν κάθε μέρα σε όσους έρχονταν και το σιτάρι λιγότευε, και σύμφωνα με τους υπολογισμούς κάποιων ολιγοψύχων το σιτάρι στην αποθήκη σύντομα θα τελείωνε, από την άλλη η Πανάχραντος Θεοτόκος η Ζωοδόχος Πηγή με τις ευλογίες της το απέδειξε ανεξάντλητο· και δεν τελείωσε το σιτάρι, αλλά διατηρήθηκε προς έκπληξη και θαυμασμό όλων μέχρι τη νέα συγκομιδή»⁶⁷.

«Αλλά τι να πολυλογώ; Ποταμό ακένωτο και ανεξάντλητο έχει αναδειξεί η Θεοτόκος την Ιερά Μονή της. Διότι ποιος φτωχός ή ποια χήρα ή ορφανός ή ασθενής ή ασθενής είτε σωματικά είτε ψυχικά, ερχόμενος στη Μονή με πίστη, δεν λαμβάνει ό,τι ζητά; Όλοι γίνονται υγιείς, παίρνοντας άλλος την ίαση της ψυχής και άλλος του σώματος, και απέρχονται ευχαριστώντας την Θεοτόκο και διηγούμενοι τα πλήθη των θαυμάτων της».

«Ας φραχθούν τα απύλωτα στόματα των ασεβών και απίστων, οι οποίοι δεν παραδέχονται θαύματα. Ο Ιησούς Χριστός είναι ο ίδιος χθες και σήμερα και στους αιώνες. Διαρκώς και πάντοτε η αγαθότητα και φιλανθρωπία τού Παντοδυνάμου Θεού και Βασιλέως ημών και Δημιουργού των όλων δεν έπαυε να θαυματουργεί μέσω της Πανύμνητης Μητέρας Του, των αγίων Προφητών, Αποστόλων και όλων των Αγίων, σε όσους προστρέχουν με πίστη στους ιερούς ναούς και στις σεπτές εικόνες και στα άγια λείψανά τους και ζητούν απ' αυτούς την ίαση της ψυχής και του σώματος»⁶⁸.

---

⁶⁷ Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.

⁶⁸ Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884- 1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.

2.4 Μοναχή Φιλοθέη Μητέρα του Φιλοθέου Ζερβάκου από τα Πάκια-Λακωνίας. Η θεραπεία της μητέρας του Γέροντα Φιλοθέου από την Παναγία την Γιάτρισσα!

Γράφει ο Γέροντας, π. Φιλόθεος Ζερβάκος (1884-1980):

Πριν αναχωρήσω από την πατρίδα μου [Πακιά Λακωνίας] ασθένησε βαριά η μητέρα μου και έφθασε στα πρόθυρα του θανάτου.

Βλέποντας την να κινδυνεύει να πεθάνει σκεφτόμουν πως “εάν η μητέρα μου μείνει ασθενής, εγώ δεν θα μπορέσω να ακολουθήσω τον Χριστόν, διότι έμεινε μόνος ο πατέρας μου, με την μικρή μου αδελφή και κατά συνέπεια δεν θα μπορούσα να τους εγκαταλείψω” [Ο π. Φιλόθεος Ζερβάκος (κατά κόσμο Κωνσταντίνος Ζερβάκος) αναφέρεται στον πόθο του να γίνει μοναχός].

Την προηγούμενη ημέρα της ασθένειας της μητέρας μου, κάποιος συγχωριανός μου μού έδωσε και διάβασα ένα βιβλίο, το οποίο περιείχε θαύματα της Υπεραγίας Θεοτόκου της επονομαζομένης “Παναγία η Γιάτρισσα”.

Ο ναός της βρίσκεται στις πλαγιές του Ταυγέτου, όπως και η θαυματουργός της εικόνα. Στην αρχή του βιβλίου, στην πρώτη σελίδα, υπήρχε αντίτυπο της Ιεράς εικόνας της Παναγίας.

Όταν είδα ότι η μητέρα κινδύνευε να πεθάνει και κάθε ελπίδα είχε χαθεί, πήρα το βιβλίο και αφού το άνοιξα εκεί που ήταν η εικόνα της Θεοτόκου, βγήκα ήσυχα από το σπίτι, χωρίς να με αντιληφθεί κανείς, και αφού γονάτισα, κρατώντας το βιβλίο ανοικτό και κοιτώντας την εικόνα, σαν να έβλεπα αυτήν την ίδια την Θεοτόκο, την παρακαλούσα με πίστη και θερμά δάκρυα να δώσει ίαση και υγεία στην μητέρα μου.

“Παναγία μου, έλεγα, Βασίλισσα ουρανού και γης, πιστεύω ότι εάν θέλεις και είναι προς το συμφέρον, δύνασαι να θεραπεύσεις την μητέρα μου. Διότι είσαι πράγματι και αληθώς Μητηρ Θεού και ό,τι ζητήσεις από Αυτόν το λαμβάνεις. Σε παρακαλώ θερμά, δώσε την υγείαν στην μητέρα μου και σου υπόσχομαι ότι, όταν θεραπευθεί εντελώς, ευθύς θ’ αναχωρήσω να γίνω δούλος σου”.

Για μια ώρα προσευχόμουν γονατιστός και αφού ανέβηκα στο σπίτι βρήκα την μητέρα μου να βρίσκεται στην ίδια και χειρότερη κατάσταση, οπότε βγήκα ξανά έξω και έμεινα προσευχόμενος πιο θερμά επί δύο ώρες⁶⁹.

---

⁶⁹ Γέροντας, π. Φιλόθεος Ζερβάκος (1884-1980)

Όταν επέστρεψα στο σπίτι τους βρήκα όλους να κοιμούνται και άκουσα την μητέρα μου να μου λέει από το κρεβάτι της με σιγανή φωνή:

– Παιδί μου, ησύχασε δεν έχω τίποτε, είμαι καλά, η Παναγία με βοήθησε.

Η συγκίνηση μου και η χαρά μου ήταν απεριόριστη.

Καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας έμεινα σαν εκστασιασμένος, δοξάζοντας και ευλογώντας τον Θεό και ευχαριστώντας την πολυύμνητο Θεοτόκο Μαρία, η οποία άκουσε την δέηση μου, εμένα του ευτελούς και αμαρτωλού.

Το παράδοξο ήταν ότι η μητέρα μου σηκώθηκε πολύ νωρίς και μου ετοίμασε φαγητό, επειδή θα έφευγα σε κάποιο χωριό, το οποίο ονομαζόταν Φοινίκιο, στο οποίο ήμουν δάσκαλος⁷⁰.

---

⁷⁰ Γέροντας, π. Φιλόθεος Ζερβάκος (1884-1980)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

3.1 Διδαχές του Γέροντα Φιλόθεου Ζερβάκου

Τα παρακάτω αποσπάσματα είναι από τις Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.

Η πλειοψηφία των ιεραρχών και των ιερέων φροντίζουν να λάμπουν οι χρυσοί βωμοί, τα άμφια και τα ράσα τους, αλλά όχι τα έργα τους. Δεν λέω ότι ο ιεράρχης ή ο ιερέας πρέπει να είναι βρώμικος, ακάθαρτος και κουρελιασμένος — πολύ μακριά από αυτό! Θα πρέπει να είναι εμφανίσιμος και καθαρός, ως διάκονος, υπηρέτης και εκπρόσωπος του Ουράνιου Βασιλιά, ωστόσο δεν πρέπει μόνο να έχει ενδύματα και να καυχείται με αυτά, αλλά και να έχει θεάρεστα και λαμπερά έργα. Προσπαθήστε να περπατήσετε επάξια στην αποστολή στην οποία κληθήκατε. Μην δίνετε σημασία στην πλειοψηφία, αλλά στους λίγους και τους εκλεκτούς. Μην περπατάς τον φαρδύ και ευρύχωρο δρόμο που οδηγεί στην απώλεια, αλλά τον στενό και θλιμμένο, που λίγοι περπατούν και που οδηγεί στη ζωή. Έτσι θα ευαρεστήσετε τον Θεό και τους αγγέλους και θα ωφελήσετε τον εαυτό σας και τους αδελφούς μας Χριστιανούς⁷¹.

+ + +

Αλλά η ψυχή μου την τελευταία στιγμή της ζωής μου είναι πολύ λυπημένη και πονεμένη, βλέποντας την πένθιμη κατάσταση της Εκκλησίας και των ποιμένων της, που εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, εκτός από το ότι έγιναν φως με τα καλά τους έργα, έγιναν σκοτάδι και αιτία για το όνομα του τον Επουράνιο Πατέρα μας να βλασφημηθεί στα έθνη.

Πιστεύω και ελπίζω ότι ο ιδρυτής της Εκκλησίας και ηγεμόνας της ειρήνης θα τα συντρίψει ως σκεύη αγγειοπλάστη, ενώ η Εκκλησία Του, την οποία αγίασε με όλο το αμόλυντο αίμα Του, θα προστατεύσει από τον κίνδυνο του κατακλυσμού⁷².

+ + +

⁷¹ Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.

⁷² Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

Ενώ εγώ αναχωρώ με ειρήνη, εσείς να σωθείτε, ως σοφοί και συνετοί από την παρούσα πονηρή και διεφθαρμένη γενιά. Προσπαθήστε να βρείτε έναν ενάρετο και διορατικό πνευματικό πατέρα και ακολουθήστε τις συμβουλές του. Προσευχηθείτε και παρακαλέστε τον Θεό να φωτίσει για να μην εξαπατηθείτε. Και μην παρεκκλίνετε ούτε δεξιά ούτε αριστερά, αλλά βαδίστε στο μεσαίο μονοπάτι, ακολουθήστε το ίσιο και βασιλικό μονοπάτι. Περπατήστε στο μονοπάτι της σύνεσης και της διάκρισης, στο μονοπάτι της αληθινής ορθόδοξης πίστης, της αγνής χριστιανικής αγάπης και ελπίδας, μέχρι να φτάσετε στο ήρεμο και ασφαλές λιμάνι του παραδείσου και της αιώνιας ζωής, έχοντας πάντα τον πιο γλυκό Ιησού Χριστό, τον Απελευθερωτή και Σωτήρα των ψυχών μας, και τον πνευματικό Σου Πατέρα οδηγό⁷³....

+ + +

Ό,τι μας παρέδωσαν οι πάνσοφοι Άγιοι Απόστολοι και οι Θεοσόφοβοι Πατέρες της Αγίας Ορθόδοξης Εκκλησίας μας, πολλοί από τους διαδόχους τους σήμερα θέλουν να καταργήσουν και έτσι να εκτοπίσουν την Εκκλησία. Ωστόσο, δεν θα μπορέσουν να το κάνουν αυτό, γιατί ο Κύριος θα τους συντρίψει σαν πήλινα σκεύη. Και οι λίγοι εκλεκτοί θα κλονιστούν, και λίγοι από τους λίγους θα μείνουν ακλόνητοι. Ας αναγκαστούμε να παραμείνουμε πιστοί και ακλόνητοι σε ό,τι λάβαμε από τους θείους Αποστόλους, τους Αγίους Πατέρες και τους δασκάλους της Εκκλησίας μας... κάντε και γράψτε όσο μπορείτε, αλλά η σημερινή γενιά έχει μάτια και δεν βλέπει. αυτιά και ακούει όχι... [Ιερ. 5:21; βλ. Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18]⁷⁴....

+ + +

Πραγματικά το κακό της παρούσας εποχής έχει ξεπεράσει τα κακά και τις αμαρτίες όλων των άλλων εποχών, και κάθε πνευματικός πατέρας με φόβο Θεού και συνείδηση βρίσκεται σε δύσκολη θέση όταν πρόκειται να εφαρμόσει την οικονομία στους αμαρτωλούς που εξομολογούνται. Στην παρούσα πονηρή γενιά ο πνευματικός πατέρας οφείλει να χρησιμοποιεί την οικονομία, γιατί αν κάνει αυστηρότητα, είτε κανένας από αυτούς που εξομολογούνται, είτε λίγοι και μακρινοί, θα βρεθούν άξιοι να κοινωνήσουν. Απαιτείται η μεγαλύτερη προσοχή και διάκριση από τον πνευματικό πατέρα, καθώς και ζηλωτή προσευχή στον Ουράνιο Θεό και Πατέρα για να τον φωτίσει για το πώς θα ασκήσει την οικονομία. Σύμφωνα με τον θείο Γρηγόριο, πρέπει «να χρησιμοποιεί την οικονομία αλλά να μην παραβαίνει». Αν πρόκειται να παραβεί,

⁷³ Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

⁷⁴ [Ιερ. 5:21; βλ. Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].

είναι προτιμότερο να μην ακούει εξομολογήσεις, για να μην ακούει τους ανθρώπους να λένε, «γιατρέ, θεράπευσε τον εαυτό σου» [Λουκάς 4:23].⁷⁵..

+ + +

Η θλιβερή κατάσταση των ανθρώπων σήμερα οφείλεται αφενός στην έλλειψη ενάρετων, σοφών, διορατικών, θεοφοβούμενων, ευσεβών και έμπειρων πνευματικών πατέρων και αφετέρου στην ύπαρξη πνευματικών πατέρων που στερούνται φόβου για τον Θεό και κάθε αρετή, ανίδεος, άπειρος και σε ορισμένες περιπτώσεις ασεβής, άπιστος και διεφθαρμένος. Δεν πρέπει να περιμένει κανείς τίποτα άλλο εκτός από το έλεος του πανάγαθου Θεού να στείλει ικανούς και εκλεκτούς ανθρώπους στον μυστικό αμπελώνα Του ή το ξίφος που έρχεται για να καθαρίσει τη γη από τις ανομίες της...

+ + +

Ο πνευματικός πατέρας πρέπει να είναι γνώστης, σοφός, διορατικός, έμπειρος και συνετός. Θα πρέπει να έχει το Άγιο Πνεύμα για να του δίνει καθοδήγηση για το πώς πρέπει να φροντίζει και να θεραπεύει τις ψυχές των αμαρτωλών. Πάνω απ' όλα να έχει αγάπη και στοργική φροντίδα για όσους εξομολογούνται. Τέτοιοι πνευματικοί πατέρες, αν και σπάνιοι σήμερα, εντούτοις υπάρχουν. Όποιος προσπαθεί να τα βρει, μπορεί. Τι είναι αυτό, η οργή του Θεού ή η εγκατάλειψή μας, δεν ξέρω... Κήρυγμα είναι καλό και απαραίτητο, αλλά οι ενάρετοι πνευματικοί πατέρες είναι πιο απαραίτητοι. Ο πνευματικός πατέρας είναι αυτός που θα μας πλύνει από το βούρκο της αμαρτίας, θα καθαρίσει τις πληγές μας, θα μας δώσει φάρμακα για τη φύλαξη, τη θεραπεία και την υγεία της ψυχής και θα μας συμφιλιώσει και θα μας ενώσει με τον Θεό... Αν θέλουμε να μην αμαρτήσουμε, θα πρέπει να θυμόμαστε τον θάνατο και να σκεφτόμαστε ότι ο Θεός είναι μπροστά μας. Ο πνευματικός πατέρας όχι μόνο πρέπει να είναι καθαρός και απαλλαγμένος από την αμαρτία, αλλά να έχει και το χάρισμα της διάκρισης, γιατί η πνευματική γνώση διαφέρει από την ιατρική όπως η ψυχή από το σώμα⁷⁶.

+ + +

Οι περισσότεροι άνθρωποι όχι μόνο δεν θα δεχτούν τέτοιες συμβουλές, αλλά ακόμη και θυμώνουν, θυμώνουν και είναι εχθρικοί απέναντι στον γιατρό. Γι' αυτούς τους λόγους, οι άνθρωποι της σημερινής γενιάς, εκτός από τις άλλες αμαρτίες που έχουν, έχουν και υπερηφάνεια, και όντας υπερήφανοι δεν λαμβάνουν ούτε συμβουλές, ούτε

---

⁷⁵ [Λουκάς 4:23]...

⁷⁶ Λουκαν 12, 45-46

διόρθωση ούτε μετάνοια. Ο δάσκαλος είτε είναι ιερέας και πνευματικός πατέρας πρέπει να προσέχει να εφεύρει φάρμακα και κατάλληλους τρόπους, να τα διορθώνει. Ούτε να σιωπήσει, ούτε να τους επικρίνει σκληρά και απότομα, γιατί οι αυστηρές μορφές είναι μώλωπες για τους υπερήφανους και ασεβείς, και αν τις επικρίνει απότομα, θα τις χάσει εντελώς.

+ + +

Ο δάσκαλος πρέπει να γίνει σοφός και πολύ διορατικός, και επειδή κανείς δεν είναι σοφός σε αυτόν τον κόσμο του εαυτού του, πρέπει με θερμή προσευχή να ζητήσει από τον Θεό, τον χορηγό της αληθινής σοφίας, να του δώσει το δώρο της σοφίας και της σύνεσης, όπως ο Σολομών, για να κυβερνήσει ψυχές. Πολλές φορές με το ίδιο φάρμακο ο ένας θεραπεύεται και ο άλλος βλάπτεται — ο δάσκαλος και ο ιερέας πρέπει να έχουν το χάρισμα της διάκρισης. Ωστόσο, ένας καλός, γλυκός, ήπιος, ταπεινός τρόπος ωφελεί περισσότερο (Σε έναν στρατηγό το 1955).

+ + +

Δεν είμαι σε θέση, αγαπημένο μου παιδί, να περιγράψω τη χαρά που ένιωσα, όταν διάβασα την επιστολή, που υπάκουες στην πατρική μου συμβουλή και έκανες θερμές ικεσίες στον Κύριο για όσους δείχνουν εχθρότητα προς σένα, και ότι άρχισες να νιώθεις ζέση ειλικρινούς αγάπης τόσο για εκείνους που σε αγαπούν όσο και για εκείνους που σε μισούν. Αυτά, αγαπημένο μου παιδί, είναι καρποί υπακοής και αγάπης. Αυτός που έχει και κάνει υπακοή, λέει ο μεγάλος και σοφός δάσκαλος ο σεβάσμιος Εφραίμ, είναι μιμητής του Χριστού, που υπάκουσε στον ουράνιο Πατέρα του μέχρι θανάτου, θάνατο του Σταυρού. Και αυτός που έχει ολόψυχη αγάπη για τον Θεό και για όλους τους ανθρώπους, μένει πάντα με τον Θεό, και ο Θεός μαζί του⁷⁷...

Προσπαθήστε να βρείτε έναν ενάρετο, θεοφόρο πνευματικό πατέρα, στον οποίο να εξομολογηθείτε, γιατί η εξομολόγηση πρέπει να γίνεται προσωπικά, όχι γραπτώς. Στη γραφή μπορεί να γίνει σε απόλυτη ανάγκη, όταν δεν μπορεί κανείς να βρει πνευματικό πατέρα να εξομολογηθεί. Τώρα τα παιδιά μου να προσέχετε στο εξής να μην αμαρτάνετε και αν ως άντρες αμαρτήσετε, είτε από αμέλεια είτε από αμέλεια είτε από σατανική συνεργασία, τρέξτε αμέσως να εξομολογηθείτε χωρίς καθυστέρηση. Όπως όταν αρρωστήσεις σωματικά βιάζεσαι στον γιατρό, έτσι και όταν αρρωστήσεις ψυχικά, τότε αμαρτάνεις, γιατί η αμαρτία είναι ασθένεια της ψυχής, σπεύσε να

---

⁷⁷ Λουκαν 12, 45-46

εξομολογηθείς. Μία διόρθωση υπάρχει, η αληθινή και ειλικρινής μετάνοια. Η μετάνοια συγχωρεί τα πάντα και πλησιάζει τον άνθρωπο στον Θεό και τον αγιοποιεί. Δόξα τω Θεώ, μετάνοια και ο Θεός, όντας σπλαχνικός, θα σε δεχτεί με ανοιχτές αγκαλιές....

+ + +

Μη σταματάς να ζητάς τη συμβουλή των αγίων πνευματικών πατέρων και αδελφών...Έτσι θα κρατηθείς ακέραιος από τις πολλές πονηρές παγίδες του εχθρού και θα γίνεις καλός στρατιώτης του Ιησού Χριστού και γνήσιος υπηρέτης και θα είσαι χρήσιμος στον εαυτό σου , στους δικούς σας ανθρώπους, στην Εκκλησία και στην Πατρίδα⁷⁸....

+ + +

Οι περισσότεροι από τους σημερινούς θεολόγους, με ελάχιστες εξαιρέσεις, είναι πολέμιοι της Ορθοδοξίας και φίλοι των Παπικών και Λουθηρανο-Καλβινιστικών Εκκλησιών. Είναι πολύ μεγάλη και επιτακτική ανάγκη νέοι, ενθουσιώδεις ζηλωτές της Ορθόδοξης Πίστεως και Εκκλησίας, της Αποστολικής και Πατερικής Παραδόσεως, να αντισταθούν και να πολεμήσουν με γενναιότητα τα ασεβή και αχάριστα άγρια θηρία και να τα διώξουν μακριά από το ποίμνιο του Χριστού. . Για το λόγο αυτό εγκρίνω τις σπουδές σας, με προσοχή να μην παραπλανηθείτε από ορισμένους παπόφιλους καθηγητές. Να έχετε θάρρος, πίστη, ελπίδα και εσείς, για να είναι ο Θεός μαζί σας και εσείς με τον Θεό. Όταν ο Παντοδύναμος Θεός είναι μαζί μας, θα συντρίψει κάθε εχθρό και αντίπαλο και θα μας παραχωρήσει τη βασιλεία Του. Είθε όλοι οι άνθρωποι να αποκτήσουν τη Βασιλεία Του....

+ + +

Καλά κάνεις παιδί μου που μελετάς θρησκευτικά βιβλία. Να μελετάτε πάντα, γιατί η ανάγνωση της Αγίας Γραφής δεν είναι μόνο παρηγοριά αλλά και σωτηρία της ψυχής μας. Ο Άγιος Χρυσόστομος λέει: «η ανάγνωση των θείων Γραφών ανοίγει τον Παράδεισο». Και ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός μας διδάσκει: «Ερευνάτε τις Γραφές, επειδή νομίζετε ότι σ' αυτές έχετε αιώνια ζωή, και αυτές είναι που μαρτυρούν για μένα». [Ιωάννης 5:39].⁷⁹...

+ + +

---

⁷⁸ Λουκαν 12, 45-46

⁷⁹ [Ιωάννης 5:39]....

Για το ποια ζωή πρέπει να ακολουθήσετε, τον έγγαμο ή τον άγαμο, αυτό είναι θέλημα Θεού, γιατί συχνά άλλο είναι αυτό που θέλουν οι άντρες και άλλο αυτό που διατάζει ο Θεός. Καλή είναι και η έγγαμη και η άγαμη ζωή, αλλά η παρθενική ζωή είναι καλύτερη και ανώτερη, γιατί ο άγαμος φροντίζει να είναι ευάρεστος στον Θεό, ενώ ο παντρεμένος προσπαθεί να είναι ευάρεστος στη γυναίκα του και στον κόσμο [Α΄ Κορ. 7:32-34]⁸⁰. Ο Θεός δεν υποχρεώνει κανέναν ούτε σε έγγαμη ούτε σε άγαμη ζωή. «Όποιος θέλει, ελάτε πίσω μου» [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23]⁸¹. Ο άντρας, αν θέλει, πρέπει να διαλέξει μόνος του είτε τη μια ζωή είτε την άλλη. Αν αμφιταλαντεύεται για το ποια από τις δύο ζωές πρέπει να ακολουθήσει, τότε ας κάνει την πιο ένθερμη προσευχή με συμπόνια και αφοσίωση, ώστε ο Θεός να του αποκαλύψει ποια ζωή είναι πιο συμφέρουσα και ωφέλιμη για να ακολουθήσει. Και ο Θεός, που λέει: «Ζητάτε, και θα δοθεί, αναζητάτε και θα βρείτε» [Ματθ. 7:7; Λουκάς 11:9]⁸², θα σας το αποκαλύψει....

+ + +

Επειδή χρειάζεται πολλή δουλειά στον μυστικό αμπελώνα του Κυρίου, αφού ο τρύγος είναι μεγάλος ενώ οι εργάτες λίγοι, αφού υπάρχουν οικονομικές υποχρεώσεις και οικογενειακοί λόγοι, είναι πιο ευάρεστο στον Θεό να μένεις στον κόσμο δουλεύοντας και αγωνιζόμενος. και αργότερα με την άδεια και τη γνώμη του πνευματικού σου πατέρα, και αν είναι θέλημα Θεού, τότε μπορείς να πας στην έρημο για να προσκυνήσεις και να υπηρετήσεις τον Θεό και εκεί. Τώρα μείνετε σε αυτό στο οποίο κληθήκατε....

+ + +

Δεν συμφωνώ με τη στάση εκείνων των Παλαισημερολογιτών που πιστεύουν και διακηρύσσουν ότι τα μυστήρια των Νεοσημερολογιτών είναι άκυρα επειδή τους λείπει το παλιό ημερολόγιο. Τα μυστήρια θα ήταν άκυρα στην περίπτωση που οι ιερείς επρόκειτο να καλέσουν το νέο ή το παλιό ημερολόγιο να κατέβουν από τον Ουρανό για να αγιάσουν τα πολύτιμα δώρα. Ωστόσο, επικαλούνται το Άγιο Πνεύμα και Αυτό κατεβαίνει, και οι πιστοί μετέχουν από το Σώμα και το Αίμα του Χριστού. Είναι μεγάλη πλάνη και αίρεση να νομίζει κανείς ότι χωρίς το παλιό ημερολόγιο δεν μπορεί

---

⁸⁰ Α΄ Κορ. 7:32-34].

⁸¹ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

⁸² [Ματθ. 7:7; Λουκάς 11:9],

να τελεστεί μυστήριο... Αλίμονο στους ανάξιους ιερείς και ιδιαίτερα σε αυτούς που έχουν έχθρα μεταξύ τους. Οι άγιοι άγγελοι στέκονται δίπλα τους με φόβο και τρόμο τις ώρες των ιερών ακολουθιών και των λειτουργιών. Ωστόσο, εμείς οι αμαρτωλοί άνθρωποι στεκόμαστε δίπλα σαν θηρία και μετά καυχόμαστε ότι είμαστε γνήσιοι Ορθόδοξοι, επειδή κολλάμε σταθερά στο παλιό ημερολόγιο με την πεποίθηση ότι αυτό και μόνο είναι αρκετό για τη σωτηρία⁸³.

+ + +

Το ημερολόγιο δεν είναι Θεός, σε περίπτωση που σκεφτόμαστε ότι μόνο το παλιό ημερολόγιο θα μας σώσει, όπως σκέφτηκαν και φαντάστηκαν ορισμένοι φανατικοί Παλαιοημερολογίτες. Όταν ο Χριστός ήρθε στον κόσμο, δεν δίδαξε παλιά και νέα ημερολόγια. Δίδαξε αγάπη, ταπείνωση, πραότητα, υπομονή, δικαιοσύνη, εγκράτεια και σεμνότητα. Διαβάστε το Ιερό Ευαγγέλιο, την πηγή της αλήθειας, του φωτός και της δικαιοσύνης, και θα δείτε ότι δεν αναφέρεται πουθενά στα ημερολόγια. Όλοι οι άγιοι αγιάστηκαν, όχι με τα ημερολόγια, αλλά με προσευχές, νηστείες, αγρυπνίες και άλλους κόπους που υπέμειναν για την αγάπη του Θεού και την απόκτηση ουράνιων αγαθών. Όλοι οι άνθρωποι που σώζονται και πρόκειται να σωθούν, θα σωθούν όχι από παλιά και νέα ημερολόγια, αλλά με ένθερμη πίστη και αγάπη προς τον Θεό και από τα καλά τους έργα... Έτσι, αν θέλετε να σωθείτε, ακολουθήστε τον Χριστό και όχι ημερολόγια, γιατί η σωτηρία είναι από τον Θεό και όχι από τα ημερολόγια....

Τώρα αν δεν νιώθεις άνετα με το ημερολόγιο, ακολούθησε το παλιό...Μην αφήσεις όμως τον εχθρό να σε ξεγελάσει ότι θα σωθείς αφού πλέον είσαι παλιοημερολογίτης. Ο Χριστός, όταν έστειλε τους μαθητές Του στον κόσμο, τους είπε: Κηρύξτε το ευαγγέλιο σε όλο τον κόσμο, και αυτός που πιστεύει και βαπτίζεται θα σωθεί. Δεν είπε κήρυξε το παλιό ημερολόγιο και όποιος πιστεύει και βαπτίζεται θα σωθεί σε αυτό⁸⁴.

+ + +

Ο Κύριος μας πρόσταξε να αγαπάμε τους εχθρούς μας και να προσευχόμαστε για εκείνους που μας ενοχλούν, μας μισούν και μας φέρονται άδικα. Οι παλαιοημερολογίτες διχάζονται και η μια μερίδα μισεί, κατακρίνει και βρίζει την άλλη ως αιρετική. Περιφρονούν τα λόγια του Κυρίου, που λέει ότι πρέπει να έχουμε αγάπη ο ένας για τον άλλον, ότι πρέπει να αγαπάμε τους εχθρούς μας. Και μετά από

---

⁸³ [Ματθ. 7:7; Λουκάς 11:9],

⁸⁴ Α' Κορ. 7:32-34].

τόσο μίσος, επικρίσεις, αναθεματισμούς, αυτοαποκαλούνται γνήσιοι [αληθινοί] Ορθόδοξοι! Εφόσον όμως η μία μερίδα θεωρεί την άλλη ως αιρετική, ποια μερίδα είναι η γνήσια Ορθόδοξη; Αφού δεν έχουν αγάπη, κανένας τους δεν είναι ορθόδοξος, και αφού δεν τηρούν την εντολή της αγάπης ούτε θα σωθούν, γιατί όποιος δεν έχει αγάπη όσες αρετές κι αν έχει, έστω και προφητικά χαρίσματα, αποστολικά χαρίσματα, ακόμη και το μαρτύριο, χωρίς αγάπη δεν μας σώζει. Μια αιτία που το πατρικό ημερολόγιο δεν επιστρέφει είναι οι διχασμοί και η έλλειψη αγάπης στους παλαιοημερολογίτες. Αν μετανοήσουν, συμπληρώσουν και γίνουν ειρηνικά μεταξύ τους και προσεύχονται με ταπείνωση και συντριβή καρδιάς τόσο για τους εαυτούς τους όσο και για τους νεοημερολογίτες, ο Θεός θα ακούσει την προσευχή τους και το παλιό ημερολόγιο θα επιστρέψει... Είθε ο πολυεύσπλαχνος Ο Θεός που δεν θέλει τον θάνατο των αμαρτωλών χάρισε μετάνοια και επιστροφή και μην μας αφήσει να χαθούμε αλλά σώσε μας σύμφωνα με το μεγάλο και πλούσιο έλεός Του.⁸⁵..

+ + +

Εντελώς ακατάλληλο και ενάντια στις Αποστολικές και Πατερικές παραδόσεις είναι το απρεπές ντύσιμο των γυναικών. Οι περισσότερες γυναίκες έχουν χάσει τελείως το μυαλό τους. Πέταξαν μακριά τη σεμνότητα και γυμνώθηκαν για να προσελκύσουν τους άνδρες. Μπαίνουν άφοβα ακόμα και στις ιερές Εκκλησίες όχι για να προσευχηθούν, αλλά για να μολύνουν και να σκανδαλίζουν όσους εκκλησιάζονται....

+ + +

Το μαρτυρεί και ο θείος Χρυσόστομος στην 8η ομιλία του για την Α' Τιμόθεο. "Αυτά δεν είναι τα ρούχα μιας κυρίας που κάνει αιτήματα πώς μπορείς να προσευχηθείς όταν φοράς τέτοια ρούχα;" Αυτά ανήκουν σε μίμους και μουσικούς. Κανένα από αυτά δεν είναι κατάλληλο για γυναίκα, γι' αυτό μην μιμηθείτε τις πόρνες».

Νομίζω ότι καλό θα ήταν να απαγορεύεται σε τέτοιες γυναίκες να μπαίνουν στις εκκλησίες, όπως και σε αυτές που έχουν κόψει τα μαλλιά τους, μέχρι να φτιάξουν τον δρόμο τους....

+ + +

Δεν χρειάζεται να ζωγραφίζετε τον εαυτό σας και δεν κερδίζετε τίποτα από αυτό. Δεν πρέπει να πηγαίνετε σε κινηματογράφους ή θέατρα. Πηγαίνετε στην εκκλησία, στα

---

⁸⁵ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

κηρύγματα και στους πνευματικούς ανθρώπους για να ωφεληθείτε. Αποφύγετε τις άσκοπες συζητήσεις, τα κουτσομπολιά, τα αστεία, τη διασκέδαση και τους χορούς, γιατί όλα αυτά βλάπτουν την ψυχή. αν δεν τα κόψουμε και δεν μετανοήσουμε θα τιμωρηθούμε στην αιώνια ζωή. Να θυμάσαι πάντα τον Θεό, παιδί μου, να Τον αγαπάς, να εκτελείς τις εντολές Του. ευχαριστήστε Τον που σας φώτισε, και πηγαίετε στην εξομολόγηση...προσπαθήστε να γίνετε παιδιά του Θεού⁸⁶....

+ + +

Η συκοφαντία είναι ψευδής κατηγορία. Ο συκοφάντης λέγεται διάβολος και είναι διάβολος, γιατί όπως ο Διάβολος συκοφάντησε ψευδώς τον Θεό στους πρωτόπλαστους και τους εξαπάτησε, έτσι και ο φθονερός, ο συκοφάντης, κατηγορεί ψευδώς τους αδελφούς του και πείθει πολλούς να τον πιστέψουν. Ο συκοφάντης βλάπτει τον εαυτό του, τον συκοφαντούμενο και τους ακούοντες επίσης... Όλοι όσοι συκοφαντούν, όμως, και έχουν υπομονή, και καλωσορίζουν και συγχωρούν τους συκοφάντες, είναι άξιοι ευλογίας. «Μακάριοι είστε όταν οι άνθρωποι θα σας μισήσουν... και θα πουν κάθε κακό εναντίον σας ψευδώς...» Ωστόσο, οι συκοφάντες βλάπτουν πολλούς από αυτούς που συκοφαντούν, επειδή η συκοφαντία διέλυσε νόμιμους γάμους και αγαπημένα ζευγάρια, προκάλεσε έχθρα προς τους αγαπημένους φίλοι, συγγενείς και αδέρφια, έριξαν αθώους ανθρώπους στις φυλακές, και έστειλαν άλλους στην εξορία και άλλους σε θάνατο. Γι' αυτό η συκοφαντία είναι η μεγαλύτερη αμαρτία και ο πνευματικός πατέρας πρέπει να αγιοποιεί τους συκοφάντες ως δολοφόνους⁸⁷...

+ + +

Για τη μομφή λέει ο θεοφόρος Μάξιμος ο Ομολογητής σε μια από τις ομιλίες του. Ο Πατέρας (δηλαδή ο Θεός) δεν κρίνει κανέναν. Έχει δώσει όλη την κρίση στον Υιό. Ενώ ο Υιός του Θεού, ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός διατάζει: Μην κρίνετε, για να μην κριθείτε..., και ο θεϊκός μαθητής Του Παύλος, το στόμα του Χριστού, λέει: Μην κρίνετε κανέναν πριν από την ώρα έρχεται η μέρα, κατά την οποία ο κριτής όλων, ο πιο δίκαιος, ο μόνος που έχει εξουσία να κρίνει τα πάντα, θα κρίνει και θα δώσει στον καθένα σύμφωνα με τα έργα του.

+ + +

⁸⁶ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

⁸⁷ Φιλιππησιους 3,20-21

Οι ανόητοι άνθρωποι, έχοντας αρπάξει από τον Υιό του Θεού το δικαίωμα να κρίνουν, έχοντας αφήσει τις δικές τους αμαρτίες, κρίνουν και επικρίνουν ο ένας τον άλλον. Οι ουρανοί εκπλήσσονται με αυτό και η γη τρέμει, ενώ οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν, ούτε αισθάνονται το μεγάλο αμάρτημα που κάνουν!

Έχουμε το δικαίωμα να αποκαλούμε τον Ηρώδη άδικο και άνομο, όχι νόμιμο και δίκαιο. να αποκαλεί τον Ιούδα όχι μαθητή, αλλά προδότη. Τον Άρειο δεν πρέπει να τον αποκαλούμε άγιο, αλλά αιρετικό, λυσσασμένο λύκο, και κάθε αιρετικό να λέμε άδικο και παράνομο. Πρέπει να λέμε την αλήθεια είτε είναι κανείς καλός είτε κακός, και όπως τους έχει η Εκκλησία και ο Θεός, έτσι πρέπει να τους έχουμε και εμείς. Αλλά ταυτόχρονα ας πούμε ότι ο Θεός θα τους κρίνει, δεν έχουμε το δικαίωμα να τους κρίνουμε, γιατί κι εμείς είμαστε αμαρτωλοί και δεν ξέρουμε μέχρι τέλους τι θα συμβεί σε εμάς. Ο Ιούδας ήταν μαθητής, Απόστολος, ο κλέφτης που σταυρώθηκε μαζί με τον Χριστό ήταν δολοφόνος. Σε μια στιγμή ο Απόστολος από τη μια έγινε προδότης, ενώ ο κλέφτης μετανοημένος μπήκε πρώτος στον παράδεισο⁸⁸. Πρόσεχε, πρόσεχε, πρόσεχε!

+ + +

Άρα ούτε εγώ, ούτε εσύ, ούτε κανείς άλλος έχουμε το δικαίωμα να κρίνουμε βασιλείς, ιεράρχες, κληρικούς, λαϊκούς, νέους, γέρους, άνδρες, γυναίκες. Εάν παρεκτραπούν, πρέπει να τους επικρίνουμε, όχι με κατάρες, με θυμό ή ταραχή, αλλά με πραότητα, αγάπη και ήπιο τρόπο, ας τους δείξουμε το σωστό, το δίκαιο, το καλό και ας προσευχηθούμε να τους δώσει ο Θεός φώτιση και μετάνοια. Αυτό δεν είναι μομφή, αλλά είναι συμβουλή, συμβουλή, είναι ενδιαφέρον και αγάπη να τους ωφελεί. Όταν όμως ξεσπάμε σε θυμό, οργή, ταραχή, βρισιές, κατάρες, αναθεματισμούς, κακία, αποκαλύπτουμε τις αμαρτίες τους και σε άλλους που δεν τις γνωρίζουν, τις εκπέμπουμε, τις δημοσιοποιούμε με πάθος και κακία, τότε όχι μόνο είναι μομφή αλλά είναι επίσης έλλειψη αγάπης και αγανάκτησης. Ένα καλό πράγμα δεν είναι καλό αν δεν γίνεται με καλό τρόπο... Ο καλός τρόπος πολλές φορές κάνει τον κακό άνθρωπο καλό, ενώ ο κακός τρόπος κάνει και τον καλό κακό⁸⁹.

Εφόσον ζητάς τη γνώμη μου, σε συμβουλεύω ως πνευματικό πατέρα, ότι η σιωπή είναι προτιμότερη και πιο ωφέλιμη, η σιωπή με τους ανθρώπους και ο εσωτερικός

---

⁸⁸ Φιλιπησιους 3,20-21

⁸⁹ Λουκαν 12, 45-46

νοερός λόγος - προσευχή, με τον Θεό. Φεύγετε από άκαιρες συζητήσεις, σιωπήστε και σωθείτε. (Εστάλη σε έναν Μοναχό. Σημείωση των εκδοτών)⁹⁰.

+ + +

Μάλλον θα φανώ ενοχλητικός γιατί λέω την πικρή αλήθεια. Κάνω το καθήκον μου, όπως οι πατέρες συμβουλεύουν τα παιδιά τους, γιατί συχνά επικρίνουν και επιπλήττουν τα παιδιά τους όταν παραστρατούν, και μερικές φορές τα μαστιγώνουν. Αυτό δεν το κάνουν επειδή τους ζηλεύουν, αλλά επειδή τους αγαπούν, για να τους απομακρύνουν από το κακό. Αυτό το κάνω και ως πνευματικός πατέρας. Επειδή σας αγαπώ και σας φροντίζω σαν παιδιά μου, έχω χρέος να σας συμβουλευσω και υποχρέωση να σας επικρίνω, όχι επειδή σας μισώ, αλλά επειδή σας αγαπώ και επιθυμώ ό,τι είναι ωφέλιμο και ωφέλιμο για εσάς και ευνοϊκό για εσάς. σωτηρία. Σας συμβουλεύω στο εξής να απέχετε από πράξεις τόσο μισητές για τον Θεό και βλαβερές, και τα χρήματα που ξοδεύετε να τα δίνετε στους φτωχούς, τα ορφανά και τις χήρες, για να τα βρείτε στον παράδεισο. Ζητώ από όλους τους άνδρες και τις γυναίκες, μικρούς και μεγάλους, να μισούμε την αμαρτία και να πλησιάζουμε τον Θεό με όλη μας την ψυχή. Τηρείτε τις εντολές Του, ώστε εδώ να ζήσουμε μια ειρηνική και ευτυχισμένη ζωή και να μας δοθεί η άδεια μετά το τέλος της παρούσας ζωής να κατοικήσουμε στις αγαπημένες σκηνές του παραδείσου⁹¹.

3.2 Συμβουλές για μαθητές- Από: Πρωτοπρεσβύτερος Φιλόθεος (Ζερβάκος) Πάρου

Συνεχίστε τα μαθήματά σας και μην κοιτάτε τι κάνει αυτό ή εκείνο το άτομο - απλώς δώστε προσοχή στον εαυτό σας (Δευτ. 15:9). Εάν πολλοί από τους συμμαθητές σας είναι πρόστυχοι, ασεβείς, βλάσφημοι και απείθαρχοι, μην τους μιμηθείτε. Όταν ο Κύριος έστειλε τους μαθητές Του στον κόσμο για να κηρύξουν το Ευαγγέλιο, τους είπε: *«Σας στέλνω ως πρόβατα ανάμεσα σε λύκους: γίνετε σοφοί σαν τα φίδια και αθώοι σαν τα περιστέρια»* (Ματθ. 10:16)⁹². Κι εσύ, παιδί μου, είσαι σαν πρόβατο ανάμεσα σε λύκους: γίνε σοφός, και μην αφήνεις την κακία των διεφθαρμένων,

---

⁹⁰ Λουκαν 12, 45-46

⁹¹ Ματθαίον 19,11

⁹² (Ματθ. 10:16).

άσεμων και ασεβών να σε επηρεάσει. Μιμηθείτε τη μέλισσα, που γνωρίζει πολλά ακάθαρτα, δύσοσμα και βρώμικα μέρη, αλλά δεν σταματά σε αυτά.

Διαλέγει τα μυρωδάτα και εκλεκτά άνθη των θάμνων και της τρέσας και μαζεύει το μέλι και το μυρωδάτο, αρωματικό κερί. Αν δείτε κάποιον καλό, σοφό, ευσεβή και ενάρετο, μιμηθείτε και κάντε παρέα μαζί του. Όποιον δείτε ότι είναι πρόστυχο, βρώμικο, ασεβές, βλάσφημο, περήφανο, φθονερό και εκδικητικό, άτομο μην τον πλησιάσετε και μην κάνετε παρέα μαζί του. αλλά μην του βρίσκετε λάθη, γιατί ο Χριστός είπε: «Μη κρίνετε, για να μην κριθείτε, και μην καταδικάζετε, για να μην καταδικαστείτε» (Λουκάς 6:37)⁹³.

Να αγαπάτε, να σέβεστε και να φροντίζετε τους γονείς σας, αλλά και τα αδέρφια σας. Αν δεν σας ακούσουν και σας περιφρονήσουν, τότε μην τους πείτε τίποτα. Απλώς προσευχηθείτε να τους φωτίσει ο Κύριος να είναι σε ειρήνη μεταξύ τους. Προσευχηθείτε επίσης να δώσει ο Κύριος ειρήνη σε όλο τον κόσμο και να κριθούμε όλοι άξιοι της ουράνιας και ατελείωτης ζωής και βασιλείας. Αμήν.

3.3 Περί Γέροντος Φιλόθεου και των Ευσεβών Ιερέων

Τώρα έρχομαι κοντά σας, στους Ιερείς της Ελλάδος και ιδιαίτερα της Αθήνας, και σας παρακαλώ να με ακούσετε με προσοχή. Όταν πριν από 50 χρόνια —δεν θυμάμαι ακριβώς— ο Μελέτιος Μεταξάκης του Κιτίου...ανέβη στον Αρχιεπισκοπικό θρόνο Αθηνών, συγκάλεσε κληρικό σε μια αίθουσα στα γραφεία της Μητρόπολης. Όλοι σχεδόν οι ιερείς της Αθήνας έρχονταν με ενθουσιασμό για να ακούσουν τις πατρικές του συμβουλές. Αντί να τους πει, όπως είπε ο Χριστός στους μαθητές Του, «Εσείς είστε το φως του κόσμου. Αφήστε το φως σας να λάμπει μπροστά στους ανθρώπους, ώστε να δουν τα καλά σας έργα και να δοξάσουν τον Πατέρα σας που είναι στους ουρανούς» [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]⁹⁴—να είσαι «ταπεινός, ελεήμων, πράος, καθαρός στην καρδιά, ειρηνοποιός, υπομονετικός σε θλίψεις, πειρασμούς, διωγμούς, κατηγορίες και να χαίρεσαι όταν οι άνθρωποι σε διώκουν, σε μισούν και σε αδικούν, να αγαπάς τον Θεό και κάθε άνθρωπος, ακόμη και οι εχθροί σου, και να προσεύχεσαι

⁹³ (Λουκάς 6:37).

⁹⁴ [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]

γι' αυτούς» [Αγ. Ματθαίος, κεφάλαιο 5]⁹⁵—τους έδωσε την ακόλουθη συμβουλή. Ακούστε, για να ανατριχιάσετε και να κλάψετε: «Στην Ευρώπη όλοι οι κληρικοί ξυρίζονται, κόβουν τα μαλλιά τους και φεύγουν χωρίς ράσα. Θα πρέπει να τους μιμηθούμε, σε περίπτωση που φανούμε ξεπερασμένοι και απολίτιστοι.» Τότε σχεδόν όλοι οι ιερείς, με ένα στόμα, με τόλμη και αυτοπεποίθηση, του είπαν: «Μακαριώτατε, είμαστε Ελληνορθόδοξοι. δεν θα γίνουμε ποτέ αιρετικοί, Προτεστάντες ή Παπικοί.» Τότε, ως πολιτικός, όχι ως πάστορας, τους είπε: «Δεν σας είπα να γίνετε Προτεστάντες και Παπικοί. Σας το είπα, γιατί ανησυχώ για την υγεία σας, αφού τα γένια, τα άκοπα μαλλιά και τα ράσα προκαλούν αρρώστια.» Αρκετοί ιερείς του απάντησαν: «Είμαστε πιο υγιείς από αυτούς που είναι ξυρισμένοι και γυναικείοι.» Έχοντας δώσει. ελπίζοντας επειδή ο σκοπός του και οι συμβουλές του είχαν αποδειχθεί μάταιες και άκαρπες, στράφηκε σε έναν γιατρό, τον οποίο είχε φέρει μαζί του για να βοηθήσει τον σκοπό του, και του είπε: «Γιατρέ, μίλα τους, συμβούλεψέ τους, γιατί δεν θα ακούσουν εμένα.» Όταν τον κάλεσαν να μιλήσει, ο γιατρός άρχισε να τους δίνει συμβουλές, αλλά κάποιοι από τους ιερείς δεν του το επέτρεψαν, λέγοντας στον Μητροπολίτη: «Αφήστε τον γιατρό να θεραπεύσει τον εαυτό του.» Άλλοι είπαν στον γιατρό. «Πήγαινε να γιατρέψεις τους αρρώστους που σε καλούν. Δεν είμαστε ούτε άρρωστοι, ούτε σας καλέσαμε», και έτσι το συνέδριο των κληρικών διαλύθηκε σε ντροπή του Μελετίου Μεταξάκη, του νεωτεριστή, του καινοτόμου, περιφρονητή των Πατερικών Παραδόσεων, και αναβαθμίστηκε στη δόξα του Θεού, το καύχημα της Ορθοδοξίας, και τον έπαινο των ιερέων της Αθήνας. (Τέταρτο Clarion Call to Salvation [Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη», 1981], σελ. 36)⁹⁶.

3.4 Έκκληση του Φιλόθεου Ζερβακου στις Επτά Οικουμενικές Συνόδους

Ήλιζα ότι τα βάσανα που προήλθαν από τις αμαρτίες όλων ημών των Ελλήνων - κλήρων και λαϊκών, ανδρών και γυναικών, μικρών και μεγάλων- θα σε είχαν συνεφέρει και ότι θα είχες εκτρέψει το θράσος σου και (στην Ορθόδοξη Εκκλησία) η πιο καταστροφική επίλυση της ψυχής σε μια προσπάθεια να ενωθούν τα διχασμένα τμήματα της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα. Θα περίμενε κανείς ότι ο

⁹⁵ [Αγ. Ματθαίος, κεφάλαιο 5]

⁹⁶ (Τέταρτο Clarion Call to Salvation [Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη», 1981], σελ. 36).

Προκαθήμενος της Ελληνικής Ορθοδοξίας θα είχε πρώτα κηρύξει μετάνοια σε όλη την Ορθόδοξη Εκκλησία και στον αμαρτωλό ελληνικό λαό. ότι θα είχε δώσει το σημάδι για επιστροφή στον Παντοκράτορα. και ότι θα καλούσε για ένωση και φιλία με τον πιο στοργικό -αλλά και πιο δίκαιο- Επουράνιο Πατέρα, από τον οποίο, ως ανυπάκουοι και αγάριστοι περιφρονητές των Θείων εντολών και εντολών Του, αποχωριστήκαμε και γίναμε αντί για φίλους Του, οι εχθροί Του. Ομοίως, θα περίμενε κανείς ότι θα είχατε φροντίσει να αποκαταστήσετε την ενότητα της Εκκλησίας μας από τη διαίρεση και το σχίσμα που προκλήθηκε από αυτή την αλόγιστη, άσκοπη, άκαιρη και διαβολική καινοτομία – την εισαγωγή του Γρηγοριανού (Παπικού) Ημερολογίου από τον Τεκτονικό προκάτοχό σας, Μελέτιο Μεταξάκη, ο οποίος παραπλάνησε τον τότε Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρυσόστομο Παπαδόπουλο.

Δυστυχώς όχι όμως. Όχι μόνο δεν είχατε καμία πρόβλεψη και καμία μέριμνα για τις προαναφερθείσες πρωταρχικές ανάγκες και παρόμοια επείγοντα ιερά θέματα που θα έπρεπε να υπερισχύουν κάθε άλλης προσπάθειας, αλλά αντίθετα, στην ενίσχυση και διεύρυνση του σχίσματος εντός της Εκκλησίας της Ελλάδος, επισπεύσατε με γρήγορο βήμα και δουλικό μυαλό στην εκπλήρωση της πρώτης αμφίβολης απόφασής Σου — δηλαδή προς την ψεύτικη ένωση με τον ψευδώς αλάθητο Ποντίφικα που σε κάλεσε, ως κάποιος κατά λάθος, να επιστρέψεις στο Παπικό μαντρί⁹⁷.

Ακριβώς επειδή βλέπω ότι η Ένωση πάνω από κάθε άλλη ένωση —δηλαδή η ουσιαστική Ένωση και Φιλία με τον Τριαδικό Θεό— δεν σας αφορά (ούτε η αποκατάσταση της ενότητας της διχασμένης και πολύπαθης Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας) ότι είμαι υποχρεωμένος να Σε γράψω, φοβούμενος μήπως αμαρτήσω αν σιωπήσω και δεν ομολογήσω την αλήθεια. Δείτε, Παναγιώτατε, πώς με διχόνοια ο λύκος αρπάζει και σκορπίζει τα πρόβατα του δικού σας ποιμνίου που Σου εμπιστεύτηκε ο Κύριος και για τα οποία έχυσε το αίμα Του. Και δεν ενδιαφέρεσαι για τα πρόβατα. Ενδιαφέρεστε μόνο με κάθε κόστος να επιτύχετε την ένωση και τη φιλία - και την υποταγή σας και του ποιμνίου σας στον Πάπα.

...Καταλάβετε αυτήν την αλήθεια που σας έχουν επισημάνει και άλλοι. Πριν από οτιδήποτε άλλο, είναι δουλειά σας να φέρετε την ειρήνη και την ενότητα στην

---

⁹⁷ (Τέταρτο Clarion Call to Salvation [Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη», 1981], σελ. 36).

Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία έχει κυριολεκτικά κλονιστεί από την καινοτομία που - με τρόπο άναρχο και χωρίς τη συμφωνία όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών- εισήχθη στην Εκκλησία της Ελλάδος το έτος 1924· μια καινοτομία που ανέτρεψε την εκκλησιαστική τάξη και Παράδοση που καθιερώθηκε από τα περασμένα αιώνες, που επέφερε διχόνοιες και διαιρέσεις, που κατέστρεψε την ενότητα της λατρείας και δημιούργησε ένα θρησκευτικό σχίσμα μεταξύ των απανταχού Ορθοδόξων. Πρώτα αφαιρέστε αυτό το σχίσμα και μετά στρίψτε προς τη Δύση⁹⁸. Τότε, και μόνο τότε, ανοίξτε τις πύλες της Ορθόδοξης Εκκλησίας και με αγνή και απεριγράπτη αγάπη πείτε στον Πάπα και στους αιρετικούς: «Θέλετε την ένωση; Το επιθυμούμε κι εμείς και το λαχταρούμε διακαώς. Ιδού, σας δεχόμαστε με χαρά, αφού προηγουμένως έχετε απορρίψει τα κακά δόγματα και τα λάθη σας και απορρίψετε ό,τι είναι ενάντια στους ιερούς Κανόνες και τις πατερικές Παραδόσεις των επτά Ιερών Οικουμενικών Συνόδων. (Μια Απελπισμένη Έκκληση του Φιλόθεου Ζερβάκου)

3.5 Ιδιωτική Επιστολή δια τον Οικουμενισμό

Με λύπη πρέπει να γράψω ότι ανάμεσα σε όλους τους «συνδικαλιστές» που έχω γνωρίσει, δεν τους έχω δει ποτέ να έχουν ούτε μια σταγόνα ούτε ίχνος πνευματικότητας. Ωστόσο, ξέρουν πώς να μιλούν για αγάπη και ένωση ενώ οι ίδιοι δεν είναι ενωμένοι με τον Θεό, γιατί δεν Τον έχουν αγαπήσει.

Θα ήθελα τρυφερά να παρακαλέσω όλους τους συνδικαλιστές αδελφούς μας: Επειδή το θέμα της ένωσης των Εκκλησιών είναι κάτι πνευματικό και έχουμε ανάγκη από πνευματική αγάπη, ας το αφήσουμε σε αυτούς που αγαπούν πολύ τον Θεό και είναι [γνήσιοι] θεολόγοι, όπως οι Πατέρες της Εκκλησίας —όχι οι νομικοί— που προσφέρθηκαν και συνεχίζουν να δίνουν τον εαυτό τους στην υπηρεσία της Εκκλησίας (αντί απλώς να αγοράζουν μεγάλα κεριά) και που άναψαν και ανάβουν από τη φωτιά της αγάπης για τον Θεό και όχι από τον αναπτήρα του ιερού της εκκλησίας... Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι υπάρχουν όχι μόνο φυσικοί αλλά και πνευματικοί νόμοι. Επομένως, η μελλοντική οργή του Θεού δεν αποτρέπεται με μια

---

⁹⁸ (Τέταρτο Clarion Call to Salvation [Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη», 1981], σελ. 36).

σύγκληση αμαρτωλών (γιατί τότε θα λάβουμε διπλή οργή), αλλά με μετάνοια και προσήλωση στις εντολές του Κυρίου.

Επίσης, πρέπει να ξέρουμε καλά ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία μας δεν έχει ούτε ένα μειονέκτημα. Η μόνη φαινομενική ανεπάρκεια είναι η έλλειψη νηφάλιων Ιεραρχών και Ποιμένων με Πατερική βάση. *«Λίγοι επιλέγονται»*. Αυτό, ωστόσο, δεν πρέπει να είναι ενοχλητικό. Η Εκκλησία είναι Εκκλησία του Χριστού και Αυτός την κυβερνά. Δεν είναι ένας Ναός που χτίστηκε από τους ευσεβείς από βράχους, άμμο και κονίαμα, που στη συνέχεια καταστρέφεται από τη φωτιά των βαρβάρων. η Εκκλησία είναι ο ίδιος ο Χριστός. *«Και όποιος πέσει πάνω σε αυτή την πέτρα θα σπάσει, αλλά σε όποιον πέσει, θα τον κάνει σκόνη»*. (Ματθ. 21:44-45)⁹⁹

Όταν χρειαστεί, ο Κύριος θα φέρει το σήμα της Εφέσου και τον Γρηγόριο Παλαμάση, για να συγκεντρώσει όλους τους σκανδαλισμένους αδελφούς μας, να ομολογήσει την Ορθόδοξη πίστη, να ενισχύσει την Παράδοση και να δώσει μεγάλη χαρά στη Μητέρα μας, την Εκκλησία. .

Στο παρελθόν βλέπουμε ότι πολλά πιστά τέκνα της Εκκλησίας μας, μοναχοί και λαϊκοί, δυστυχώς έχουν απομακρυνθεί από αυτήν εξαιτίας των συνδικαλιστών. Κατά τη γνώμη μου, ο χωρισμός από την Εκκλησία κάθε φορά που ο Πατριάρχης κάνει λάθος δεν είναι καθόλου καλός. Από μέσα, κοντά στη Μητέρα Εκκλησία, είναι καθήκον και υποχρέωση κάθε μέλους να αγωνίζεται με τον δικό του τρόπο. Να σταματήσει η μνήμη του Πατριάρχη. να ξεκολλήσουν και να δημιουργήσουν τη δική τους Εκκλησία. και να συνεχίσω να μιλάω προσβλητικά στον Πατριάρχη: αυτό νομίζω ότι είναι παράλογο.

Αν, για αυτή ή για εκείνη την περιστασιακή παρέκκλιση των Πατριαρχών, χωριστούμε και φτιάξουμε τις δικές μας Εκκλησίες - ο Θεός να μας προστατεύει! - θα προσπεράσουμε ακόμη και τους Προτεστάντες. Είναι εύκολο να χωρίσει κανείς αλλά δύσκολο να επιστρέψει. Δυστυχώς έχουμε πολλές «εκκλησίες» στην εποχή μας, που δημιουργήθηκαν είτε από μεγάλες ομάδες είτε από ένα άτομο. Επειδή έτυχε να υπάρχει μια εκκλησία στο καλύβι τους (μιλώ για πράγματα που συμβαίνουν στο Άγιο

---

⁹⁹ (Ματθ. 21:44-45)

Όρος), σκέφτηκαν ότι μπορούσαν να δημιουργήσουν τη δική τους ανεξάρτητη Εκκλησία.

Αν οι συνδικαλιστές έδωσαν στην Εκκλησία την πρώτη πληγή, οι προαναφερθέντες δίνουν τη δεύτερη.

Ας προσευχηθούμε να φωτίσει ο Θεός όλους μας, συμπεριλαμβανομένου του Πατριάρχη μας Αθηναγόρα, να γίνει πρώτα η ένωση αυτών των «εκκλησιών». ότι η ηρεμία θα πραγματοποιηθεί μέσα στο σκανδαλισμένο ορθόδοξο μαντρί. ώστε να υπάρχει ειρήνη και αγάπη μεταξύ των Ανατολικών Ορθόδοξων Εκκλησιών¹⁰⁰. Τότε ας σκεφτούμε την ένωση με άλλες «Εξομολογήσεις» — και μόνο εάν επιθυμούν ειλικρινά να ασπαστούν το Ορθόδοξο Δόγμα. (Μια Ιδιωτική Επιστολή για τον Οικουμενισμό)

3.6 Ο Άγιος Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος ως Πνευματικός Πατήρ και Ανάδοχος Ψυχών

Μέσα στην Εκκλησία μας πατέρες πνευματικοί ανεδείχθησαν εκείνα τα χαρισματούχα πρόσωπα τα οποία έλαβαν το Άγιο Πνεύμα αφού πρώτα εκαθάρισαν οι ίδιοι την καρδιά τους και κατόπιν ανέλαβαν πνευματικά ψυχές ανθρώπων. Όπως πολύ εύστοχα αναφέρει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: *“Καθαρθήναι δει πρώτον, εϊτα καθάραι· σοφισθήναι και ούτω σοφίσαι· γενέσθαι φως και φωτίσαι· εγγίσαι Θεώ και προσαγαγείν άλλους· αγιασθήναι και αγιάσαι, χειραγωγήσαι μετά χειρών, συμβουλεύσαι μετά συνέσεως”*. (PG 35, 480 B)¹⁰¹.

Ένας τέτοιος χαρισματούχος γέροντας και πνευματικός πατήρ ανεδείχθη ο όσιος γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, ο νέος βλαστός της αγιοτόκου Πάρου. Ως γνήσιος φορέας του Αγίου Πνεύματος ανέλαβε υπό την καθοδήγησή του χιλιάδες πνευματικά τέκνα, τα οποία προσέτρεχαν κάτω από το αγιασμένο του πετραχήλι. Η Πάρος αναδείχτηκε πνευματικό φυτώριο όπου οι πιστοί έσπευδαν να συναντήσουν τον «άγιο γέροντα», όπως τον αποκαλούσαν.

---

¹⁰⁰ (Ματθ. 21:44-45)

¹⁰¹ (PG 35, 480 B).

Εν συνεχεία μέσα από τα ίδια τα γραπτά του αγίου γέροντος Φιλοθέου θα εντυπώσουμε και θα δούμε πώς κατέστη ο ίδιος πνευματικός πατέρας και ανάδοχος ψυχών αλλά περισσότερο πώς καθοδηγούσε και νουθετούσε τα τέκνα τα οποία ο Θεός του έδωσε.

Γράφει ο όσιος Φιλόθεος σε μια επιστολή του, όσον αφορά τον εξομολογούμενο αλλά και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που πρέπει να διέπουν τον πνευματικό πατέρα: «δεν ωφελεί τον ασθενή να γνωρίζει μόνο την ασθένειά του και κατόπιν να μην θέλει να πάει στον γιατρό να πάρει οδηγίες και φάρμακα. Έτσι και με τον αμαρτωλό. Δεν τον ωφελεί αν αισθάνεται μόνο ότι είναι αμαρτωλός. Πρέπει και αυτός να πάει στον πνευματικό γιατρό, να ομολογήσει τις αμαρτίες του και να λάβει τα κατάλληλα φάρμακα. Πριν πας, αγαπητέ μου, στον πνευματικό, θα σου δώσω μια οδηγία. Να κλειστείς σε ένα δωμάτιο, σε ένα ήσυχο μέρος και να σκεφτείς καλά τον εαυτό σου και τις αμαρτίες σου, τί δεν έκανες από αυτά που ορίζει η αγάπη του Θεού, πόσο αγαπάς και πόσο δεν αγαπάς το Θεό και τους ανθρώπους. Ίσως είναι καλό να σημειώσεις τα αμαρτήματά σου και κατόπιν να εξετάσεις ποιός είναι καλός πνευματικός ιατρός, έμπειρος, σοφός, διακριτικός, επειδή πρέπει να μην πηγαίνουμε σε οποιοδήποτε πνευματικό, αλλά να βρίσκουμε τον καλύτερο. Βέβαια η Χάρη του Θεού δίνει σε όλους που μετανοούν τη συγχώρηση, χρειάζεται όμως για να φέρουμε καρπούς μετανοίας, και η ανθρώπινη συμβολή. Πάντως πρέπει αν παραδεχτούμε ότι, όπως πολλοί γιατροί, ανεπιστήμονες, αμαθείς, απρόσεκτοι, πολλούς αρρώστους πριν την ώρα τους, τους έστειλαν στο θάνατο, έτσι και πολλοί πνευματικοί πολλές φορές πολλούς κατέστρεψαν πνευματικά, άλλοι με την πολύ συγκατάβαση και επιείκεια και άλλοι με την πολύ αυστηρότητα και αδιακρισία¹⁰².

Γι' αυτό ο πνευματικός πρέπει να είναι γνώστης της πνευματικής επιστήμης του, σοφός, διακριτικός, έμπειρος, συνετός, να έχει Πνεύμα Άγιο, για να τον οδηγεί πώς να οικονομεί και να θεραπεύει τις ψυχές των αμαρτωλών. Προπαντός πρέπει να έχει αγάπη και στοργή για τους εξομολογούμενους, όπως μια φιλόστοργη μητέρα στα παιδιά της. Έτσι παραγγέλλει ο Κύριος στο βιβλίο των Αριθμών: «Πάρε αυτούς τους ανθρώπους στην αγκαλιά σου όπως η μάνα παίρνει στην αγκαλιά της το νήπιο που θηλάζει» (Αριθμ. 11,12). Έτσι αγαπούσε και ο Απόστολος Παύλος τα πνευματικά του

---

¹⁰² (PG 35, 480 B).

παιδιά, όπως φαίνεται από την επιστολή του προς Θεσσαλονικείς: «Ήμασταν ήπιοι και στοργικοί μαζί σας, όπως η μάνα που περιθάλπει τα παιδιά της· τόσο πολύ σας αγαπήσαμε και σας νοιαζόμασταν, ώστε ήμασταν έτοιμοι να σας δώσουμε όχι μόνο το Ευαγγέλιο του Θεού, αλλά και την ίδια μας τη ζωή» (Α΄ Θεσσ. 2, 7 – 8).¹⁰³

Τέτοιοι πνευματικοί σήμερα – το λέω γιατί γύρισα σε πολλά μέρη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό – είναι σπάνιοι. Τι είναι τούτο, οργή Θεού ή εγκατάλειψη, δε γνωρίζω. Γι' αυτό σας παρακαλώ όλοι να υψώσουμε ικετευτικά τα χέρια μας στον Πανάγαθο Θεό και να Τον παρακαλέσουμε να στείλει εργάτες για το θερισμό του· διότι ο θερισμός είναι πολύς και οι εργάτες δυσεύρετοι. Καλό και αναγκαίο είναι το κήρυγμα, αλλά πιο πολύ χρειάζονται οι ενάρετοι και διακριτικοί πνευματικοί. Ο πνευματικός θα μας δώσει οδηγίες και φάρμακα για να προφυλάξει και να θεραπεύσει την ψυχή, και θα μας ενώσει, εφόσον το θέλουμε, με το Θεό. Ωστόσο, όποιος θέλει πραγματικά, μπορεί αν αναζητήσει και να βρει έναν καλό πνευματικό και, με τη βοήθεια του, να βρει το δρόμο της μετανοίας και της Ανάστασης.

3.7 Περί Εμπείρου Πνευματικού

Συνεχίζοντας ο άγιος γέροντας Φιλόθεος μας νουθετεί, λέγοντας: «Εις την ειλικρινή και καθάραν μετάνοιαν και εξομολόγησίν του αμαρτωλού πολύ συντείνει ο καλός και έμπειρος πνευματικός. Ο καλός τρόπος αυτού, η ιλαρότης του προσώπου, η πατρική στοργή μεθ' ης θα δεχθή τον αμαρτωλόν, η γλυκεία γλώσσα της διδασκαλίας, το θάρρος όπερ πρέπει να δίδη εις τους εντροπαλούς, η παραμυθία εις τους πολλά πταίσαντας και απελπισμένους, τα παραδείγματα πολλών μετανοησάντων και σωθέντων, ως το του Μανασσή, του Τελώνου, του ασώτου, της πόρνης και άλλων πολλών, οι οποίοι δια της μετανοίας και εξομολογήσεως ανεδείχθησαν άγιοι, ως το του προφητάνακτος Δαυίδ, των κορυφαίων αποστόλων Πέτρου και Παύλου, της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, του αββά Μωσέως του Αιθίοπος, της οσίας Πελαγίας και άλλων· όλα αυτά συντείνουν εις την ειλικρινή μετάνοιαν και εξομολόγησίν του αμαρτωλού. Τοιαύτα και άλλα παρόμοια οφείλει να μεταχειρίζεται ο πνευματικός δια να σώσει εαυτόν και τους εξομολογούμενους¹⁰⁴. Εις τοιούτους δε πνευματικούς

---

¹⁰³ (Α΄ Θεσσ. 2, 7 – 8).

¹⁰⁴ (Α΄ Θεσσ. 2, 7 – 8).

πατέρας και ιατρούς οφείλει ο αμαρτωλός να εμπιστευτεί την θεραπεία της ψυχής του».

Διακρίνουμε τη σοφία την κατά Θεόν του Αγίου γέροντος αλλά και την μεγάλη του έγνοια για τη σωτηρία των ανθρώπων και την μέριμνά του και τον πόνο του για τον μικρό αριθμό των γνησίων εκκλησιαστικών ποιμένων.

Ένας πνευματικός πατήρ που γνώριζε τον άγιο γέροντα αναφέρει τα εξής χαρακτηριστικά περί αυτού: «Ο άγιος γέροντας Φιλόθεος, διακόνησε το μυστήριο αυτό με μεγάλη υπευθυνότητα και φόβο Θεού. Ο σκοπός του ήταν πάντοτε να αρπάζει ψυχές από τον διάβολο και να τις προσφέρει στον Θεό. Στα κηρύγματά του μιλούσε πολύ τακτικά για την σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα του μυστηρίου αυτού. Προσκαλούσε με ιδιαίτερη θερμότητα τους ακροατές του να προσέλθουν στο ιερό εξομολογητήριο. Τα πύρινα λόγια του έφεραν αμέτρητες ψυχές κάτω από το πετραχήλι του. Με μεγάλη πατρική στοργή και διακριτικότητα αντιμετώπιζε όσους έρχονταν κοντά του και ήταν πληγωμένοι από τα βέλη της αμαρτίας. Προσπαθούσε ως άριστος γιατρός και κυβερνήτης των ψυχών εμπειρότατος να θεραπεύει τα ψυχικά τραύματα χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα φάρμακα ανάλογα με την περίπτωση. Επιδίωκε να απαλλάξει τις συνειδήσεις των μετανοούντων από την ενοχή των πονηρών έργων. Έσκυβε με πατρικό ενδιαφέρον πάνω στα διάφορα προβλήματα δίνοντας τις σωστές οδηγίες για την αντιμετώπισή τους¹⁰⁵.

Καθώς η καρδιά του εξομολογούμενου ήταν ανοικτή, έσπερνε τον καλό σπόρο για να βλαστήσουν τα άνθη της αρετής. Ήταν πάντα πρόθυμος να διδάξει, καθώς αγωνιούσε για την κατά Χριστό πρόοδο των ψυχών που του εμπιστεύθηκε ο Θεός. Προσπαθούσε να πείσει τους ανθρώπους να μισήσουν την αμαρτία και να αγαπήσουν την αρετή. Για να γίνουν περισσότερο κατανοητά αυτά που δίδασκε χρησιμοποιούσε και κατάλληλα παραδείγματα.

Είχε δυνατή μνήμη και με τρόπο συναρπαστικό διηγείταν περιστατικά διδακτικότερα κυρίως από το γεροντικό. Δεν βιαζόταν ποτέ, όσο πολλές και αν ήταν οι υποχρεώσεις του. Πολλές φορές μια εξομολόγηση διαρκούσε μία και δύο ώρες. Η απέραντη αγάπη

---

¹⁰⁵ [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]

του και ο ζήλος του να οδηγήσει ψυχές κοντά στο Θεό τον έκαναν να μην υπολογίζει ούτε χρόνο, ούτε κόυραση. Πρώτα το καθήκον και ύστερα όλα τα άλλα. Δεν δίσταζε, όταν ήταν απαραίτητο, να επιβάλει για λόγους παιδαγωγικούς και τα ανάλογα επιτίμια. Όχι για να τιμωρήσει αλλά για να θεραπεύσει. Δεν χρησιμοποιούσε τα επιτίμια σαν δικανικά μέσα σωτηρίας, αλλά ως φάρμακα θεραπευτικά της αμαρτίας που είναι η ασθένεια της ψυχής. Σκοπός του να κατανοήσει ο εξομολογούμενος το σφάλμα του και να ζητήσει το έλεος του Θεού. Να φωτισθεί ο νους του, να διορθώσει την πορεία του για να φανερωθούν οι καρποί της μετάνοιάς. Δεν θεωρούσε ωφέλιμο να κοινωνήσει κάποιος των Αχράντων Μυστηρίων χωρίς να θεραπευθεί προηγουμένως, χωρίς συντριβή και διόρθωση όσων κακών έπραξε¹⁰⁶.

Ίσως κάποιοι να τον θεωρούσαν αυστηρό. Όσοι όμως γνώριζαν τη θεραπευτική μέθοδο των Πατέρων της Εκκλησίας μας, κατανοούσαν απόλυτα την υπεύθυνη στάση του, του έκαναν απεριόριστη υπακοή και δεν αργούσαν να διαπιστώσουν τα ευεργετικά αποτελέσματα της θεραπευτικής αγωγής που ελάμβαναν. Ο πνευματικός πατήρ είναι ο φιλών τον Θεό και ο υπό του Θεού φιλούμενος. Πράγματι ο άγιος γέροντας αναδείχθηκε και φιλόθεος και Θεόφιλος. Δέχθηκε μέσα του την χάρη και την ενέργεια του Θεού και ο Θεός ενοίκησε στον αγαθόν δούλο του.

Ο γέροντας ως πνευματικός πατήρ ενεργούσε ελεύθερα και με διάκριση. Αναφέρει δε τα εξής: Η Ορθόδοξη Εκκλησία από τα παλιά χρόνια ασκεί την επιείκεια και την οικονομία. Ο Μέγας Βασίλειος, που είχε γράψει πολύ αυστηρούς κανόνες για τους μετανοούντες, αφήνει τον πνευματικό ελεύθερο να κάνει διάκριση και λέει: τα επιτίμια να μην δίνονται στους μετανοούντες αδιάκριτα, για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, αλλά με διάκριση, ανάλογα με τη διάθεση της ψυχής. Αν π.χ. ο εξομολογούμενος μετανοεί με ειλικρίνεια, όπως ο άσωτος, ο ληστής, η πόρνη και ο τελώνης και στενάζει και ομολογεί ταπεινά τις αμαρτίες του και ζητεί συγχώρηση, ο πνευματικός ανάλογα με τη μετάνοια που βλέπει, να λιγοστεύει το χρόνο της αποχής από τα Άχραντα Μυστήρια. Όταν όμως κάποιος εξομολογείται χωρίς μετάνοια, χωρίς ευλάβεια και κατάνυξη και δικαιολογεί τον εαυτό του με διάφορες προφάσεις και επιμένει στην αμαρτία, τότε ο πνευματικός να προσέξει πολύ: να μην του επιτρέψει

---

¹⁰⁶ Α Κορινθίους 2,9

τη Θεία Κοινωνία, γιατί έτσι γίνεται συνυπεύθυνος για ξένες αμαρτίες και είναι σαν να δίνει τα Άγια στα σκυλιά και να βάζει τα μαργαριτάρια μπροστά στα γουρούνια¹⁰⁷. Η ευθύνη του τότε θα είναι πολύ μεγάλη. Να κάνεις επιείκεια και οικονομία με διάκριση και όπου χρειάζεται.

Ωστόσο ο πνευματικός δεν πρέπει να είναι πολύ αυστηρός. Ούτε να είναι απότομος και να διώχνει τους αμαρτωλούς αλλά να τους δέχεται σαν πατέρας φιλόστοργος και με αγάπη να τους νουθετεί και να τους εμπνέει ειλικρινή εξομολόγηση, χωρίς φόβο, ντροπή και δειλία. Σαν πνευματικός γιατρός, να θεραπεύει τις πληγές τους. Όταν όμως δει ότι δεν διορθώνονται και επιμένουν, και τότε πάλι να μην τους διώξει προσβλητικά αλλά με μέτρο μαλακό να τους λέει: «πήγαινε, παιδί μου, στο έλεος του Θεού και, αφού δε δέχεται τη συμβουλή μου, εγώ θα παρακαλώ το Θεό να σε φωτίσει. Κάνε και συ προσευχή να σε φωτίσει ο Θεός, να γνωρίσεις την αλήθεια, αν μετανοήσεις αληθινά και να επιστρέψεις στο Θεό»¹⁰⁸.

Η πνευματική πατρότητα εκφράζεται με πολλή αγάπη και στοργή. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει ότι, το όνομα πατήρ ανήκει πρωτίστως εις τον Θεόν. Ο Άγιος Συμεών ο νέος θεολόγος βλέπει στο πρόσωπο του πνευματικού πατρός τον Χριστό. Ο πνευματικός πατήρ όμως, είναι ο τέλειος, ο εν Χριστώ αναπλασθείς και μεταμορφωθείς άνθρωπος. Είναι ο άνωθεν γεννηθείς για αυτό και δύναται να μεταδώσει την εν αυτό υπάρχουσα ζωή και να γεννήσει τέκνα πνευματικά. Τέτοιος θεοφόρος και πλήρης Πνεύματος Αγίου υπήρξε ο Γέροντας Φιλόθεος της Πάρου.

Εν συνεχεία παραθέτουμε σταχυολογήματα του αγίου γέροντος που διαφαίνεται η πνευματική του πατρότητα και η μεγάλη του αγάπη προς τα τέκνα του ώστε να κληρονομήσουν την αιώνια ζωή.

– «δια να απαλλαγής από τον πόλεμο των αοράτων δυσμενών εχθρών απαιτείται μεγάλη υπομονή, προσοχή, αδιάλειπτος προσευχή, πίστης θερμή, αγάπη ολοκάρδιος προς τον Θεόν και τον πλησίον και τέλος άκρα ταπείνωση. Φρόντισε παιδί μου να αποκτήσεις αυτές τας αρετάς και εάν δεν τας έχεις, ζήτησε μετά πίστεως από τον

---

¹⁰⁷ Α Κορινθίους 2,9

¹⁰⁸ Β Κορινθίους 12,4

Θεόν τον χορηγό των αγαθών και των δωρεών ο οποίος ευχαρίστως θα σου τας δώσει»¹⁰⁹.

Αλλού ο άγιος γέροντας γράφει μετά πόνου και δακρύων,

– «...εάν θέλει ο Θεός και έλθω, και δυνηθώ μίαν μόνον ψυχήν να αρπάξω από την αμαρτίαν, να την φέρω εις μετάνοιαν, από την πλάνην εις την αλήθειαν, από την κακίαν εις την αρετήν, από το σκότος εις το φως, από τον διάβολον εις τον Χριστόν, αυτό θα είναι μέγιστος έρανος δι εμέ και την μονήν μου, διότι μια ψυχή αξίζει περισσότερο από όλον τον κόσμον...

...φοβούμαι ότι πολύ σύντομα θα επέλθη όλεθρος εις το ανθρώπινον γένος, επειδή οι πλείστοι των αρχόντων και αρχομένων, κληρικοί και λαϊκοί, βαδίζουν την ευρύχωρον οδόν, η οποία οδηγεί εις την απώλειαν. Αυτήν διδάσκουν και εις τους άλλους να ακολουθούν και με το παράδειγμά των... Ημείς ας ακολουθώμεν την στενήν και τεθλιμμένην οδόν και με υπομονήν ας βαδίζωμεν τον προκείμενον ημίν αγώνα, αφορώντες εις τον της πίστεως Αρχηγόν μας, λογιζόμενοι πάντα σκύβαλα, ίνα Χριστόν κερδίσωμεν... Στήκετε παρακαλώ, στερεοί, εις την ορθήν πίστιν και τας πατρικάς παραδόσεις, και περισσότερο στήκετε θερμοί εις την αγάπην του Χριστού, ίνα όταν έλθη με την δόξαν Αυτού εύρωμεν ανάπαυσιν μετά πάντων των Αγίων»¹¹⁰.

Ο γέροντας γράφοντας σε εξομολόγο ιερέα τον συμβουλεύει λέγοντας,

– «...πράγματι η κακία του παρόντος πονηρού αιώνος υπερέβη τας κακίας και αμαρτίας πάντων των αιώνων, και πας πνευματικός, έχων φόβον Θεού και συνείδησιν, ευρίσκεται εις δύσκολον θέσιν πώς να εξοικονομή τους εξομολογούμενους αμαρτωλούς. Εις την παρούσαν πονηράν γενεάν ο πνευματικός οφείλει να μεταχειρίζεται την οικονομίαν, διότι εάν μεταχειρισθή την ακρίβειαν ή ουδείς εκ των εξομολογουμένων ή σπάνιοι θα ευρεθούν άξιοι να κοινωνούν. Απαιτείται όμως μεγίστη προσοχή και διάκρισις εις τον πνευματικόν και προσευχή θερμή προς τον Ουράνιον Θεόν και Πατέρα να τον φωτίζη πώς να μεταχειρίζεται την οικονομίαν, και κατά τον θείον Γρηγόριον «οικονομητέον και μη παρανομητέον»,

---

¹⁰⁹ Β Κορινθίους 12,4

¹¹⁰ Ματθαίον 5, 16

οπότε, εάν πρόκειται να παρανομή προτιμώτερον να μη εξομολογή, δια να μη ακούσει το «ιατρέ θεράπευσον σε αυτόν».

Η σημερινή αξιοθρήνητος κατάσταση των ανθρώπων οφείλεται αφ' ενός μεν εις την έλλειψίν πνευματικών εναρέτων, σοφών, διακριτικών, θεοφοβουμένων, ευσεβών και εμπείρων, αφ' ετέρου δε εις την ύπαρξιν πνευματικών στερουμένων φόβου Θεού και πάσης αρετής, αμαθών, απείρων, και ενίων ασεβών, δυσπίστων και διεφθαρμένων. Ούτω δεν πρέπει να αναμένη τις άλλο τι παρά, ή το έλεος του Παναγάθου Θεού, να εξαποστείλη ανθρώπους ικανούς και εκλεκτούς εις τον μυστικόν αμπελώνα Αυτού, ή την ερχομένης ρομφαίαν να καθαρίση την γην εκ των ανομιών αυτής... και ταύτα εν ολίγοις· σώζου εκ της γενεάς ταύτης της πονηράς...»¹¹¹

Στην προς Γαλάτας επιστολή του ο Απόστολος Παύλος, αναφέρει στους χριστιανούς: «Τεκνία μου, ους πάλιν ωδίνω άχρις ου μορφωθεί Χριστός εν υμίν». Εδώ ο Απόστολος των εθνών ωδίνει, πονεί αλλά σκοπός του είναι η αναγέννησής και μόρφωσις εν χριστώ των τέκων του. Έτσι και ο άγιος γέροντας νυχθημερόν και κάτω από το φως του κεριού τις μεσονύκτιες ώρες γράφει, καλύτερα συνομιλεί, με τα πνευματικά του τέκνα, νουθετώντας τα πονώντας και προσευχόμενος υπέρ αυτών.

Οι επιστολές που έχει γράψει είναι μερικές χιλιάδες. Σώζονται στα ανέκδοτα χειρόγραφα τετράδια 1800 επιστολές από τις 5.000 που υπολογίζεται ότι έγραψε.

3.8 Η Θυσιαστική Αγάπη του Αγίου Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου

«Εγώ ειμί ο ποιμήν ο καλός. Ο ποιμήν ο καλός την ψυχήν αυτού τίθησι υπέρ των προβάτων». «Και μόνο αυτό το συμβάν το οποίο θα διηγηθούμε πιο κάτω, πιστεύουμε ότι από μόνο του φανερώνει την αυτοθυσία και την μείζονα αγάπη του γέροντας αλλά και την πνευματική του πατρότητα». «Τον καιρό της Γερμανικής κατοχής ο Γερμανός διοικητής, επειδή στο χωριό Τσιμπίδο σκότωσαν δύο Γερμανούς και τραυμάτισαν έναν αξιωματικό, ζήτησε αν του προσκομίσουν οι πρόεδροι των

---

¹¹¹ Ματθαίον 5, 16

κοινοτήτων, μία ορισμένη μέρα, 125 νέους από όλες τις κοινότητες της Πάρου, για να τους εκτελέσει»¹¹².

«Όταν άκουσα αυτή τη θανατική απόφαση λέει ο γέρων Φιλόθεος – πόνεσε η ψυχή μου και δοκίμασα θλίψη περισσότερο από κάθε άλλον, γιατί οι μελλοθάνατοι ήταν πνευματικά μου παιδιά... και η πνευματική συγγένεια και αγάπη είναι ανώτερη από τη σαρκική, όπως έγραψε ο Άγιος Ιουστίνος, ο φιλόσοφος και μάρτυρας. Γι' αυτό λοιπόν δεν αδιαφόρησα, αλλά αμέσως έσπευσα σαν πνευματικός πατέρας να σώσω τα πνευματικά μου παιδιά από τον επικείμενο θάνατο. Δεν έχασα καιρό». «Την ίδια μέρα τον κάλεσα στο Μοναστήρι, και την επόμενη ήρθε. Φοβόμουν μήπως απορρίψει την παράκλησή μου και κατέφυγα στην ακαταίσχυνη προστασία των χριστιανών, την απροσμάχητη βοήθεια, την μόνη ελπίδα, καταφυγή και σωτηρία, την Υπεραγία Θεοτόκο, τη Ζωοδόχο Πηγή. Κάναμε λοιπόν παράκληση με όλους τους πατέρες και αδελφούς του μοναστηριού και παρακαλέσαμε με πίστη και ικετεύσαμε να μεσιτεύσει στον υιό της και Θεό μας να μετατρέψει την απόφαση του αδίκου Διοικητή και να χαρίσει τη ζωή στους ανεύθυνους, που άδικα καταδικάστηκαν σε θάνατο». «Την παράκληση στην Παναγία παρακολούθησε και ο διοικητής με την συνοδεία του. Μόλις τελείωσε η παράκληση, ετοιμάστηκαν αν αναχωρήσουν. Τότε ο διοικητής είπε στον διερμηνέα να του ζητήσω να μου κάνει μια χάρη. Εγώ εκείνη τη στιγμή γέμισα χαρά και αγαλλίαση, διότι πίστεψα ότι εισακούστηκε η δέησή μας και ήρθε η κατάλληλη στιγμή να του ζητήσω εκείνο για το οποίο τον κάλεσα στο μοναστήρι και κάναμε και την παράκληση¹¹³». «Οπότε, πήρα θάρρος και μέσο του διερμηνέα του λέω να μου υποσχεθεί πρώτα ότι θα μου κάνει την χάρη που θα του ζητήσω, και τότε θα του τη ζητήσω. Μου έδωσε το δεξί του χέρι και μου υποσχέθηκε ότι θα το κάνει. Τότε λοιπόν του είπα ότι θέλω να χαρίσει τη ζωή στους 125 νέους που αποφάσισε να θανατώσει. Αλλά όταν το άκουσε, απάντησε να του ζητήσω άλλη χάρη, γιατί αυτή τη χάρη δεν μπορεί να την κάνει διότι έχει τέτοια διαταγή, που λέει: Όταν σκοτωθεί ένας Γερμανός, στη θέση του να σκοτώνονται 50 Έλληνες από τα κοντινά χωριά, για δύο Γερμανούς 100 Έλληνες κλπ. και επειδή είδα ότι, παρά τις παρακλήσεις που του έκαμα, επέμενε να του ζητήσω άλλη χάρη, του ζήτησα ως μέγιστη χάρη να με πάρει με τους 125 καταδίκους, να με εκτελέσει». «Όταν άκουσε τούτο ο σκληρός εκείνος και απάνθρωπος διοικητής, κάμφθηκε, μαλάκωσε η καρδιά του, συντρίφτηκε και συγκινημένος μου έδωσε το δεξί του χέρι και μου είπε»: «Σου

¹¹² Α Κορινθίους 7, 25-38

¹¹³ Ματθαίον 19,11

τους χαρίζω». «Τη στιγμή εκείνη τόση μεγάλη χαρά αισθάνθηκα, όση ποτέ. Είχα βέβαια χαρά ελπίζοντας ότι, εάν δεν άλλαζε γνώμη για τους καταδίκους, θα πέθαινα και γω με τα πνευματικά μου παιδιά, αλλά η χαρά εκείνη θα ήταν χαρά μόνο για μένα, ο θάνατός μου δηλαδή μόνο σε μένα θα προξενούσε χαρά, ενώ στους αδελφούς της μονής και σε όλα τα πνευματικά μου παιδιά στην Πάρο θα προξενούσε λύπη»¹¹⁴.

«Όμως η χαρά που πήρα, όταν ο διοικητής μου είπε «Σου τους χαρίζω», ήταν χαρά κοινή, γενική, για όλους: για μένα, για τους καταδίκους, για τους γονείς, αδελφούς, συγγενείς, φίλους και συμπατριώτες, χαρά για όλη την Πάρο. Εκτός λοιπόν από τη δική μου χαρά συμμετείχα ως πνευματικός πατέρας και στην κοινή χαρά όλων. Όλη αυτή η δραματική υπόθεση είχε ως αφετηρία τον σύνδεσμο της αγάπης διότι, αν δεν μας συνέδεε ο σύνδεσμος της αγάπης, της αγάπης της ειλικρινούς, της πνευματικής, της χριστιανικής, της αδελφικής, της πατρικής, με τους καταδίκους, θα έλεγα»: «τι με μέλει εμένα; Δεν παν να τους σκοτώσουν οι Γερμανοί; Εμένα να μην πειράζουν και το μοναστήρι μου. Εγώ να ζήσω και εκείνοι ας πεθάνουν». «Όμως η αγάπη, το χριστιανικό και το ηθικό μου καθήκον μου έλεγε «όχι». «Ο Χριστός, μου έλεγε η αγάπη του Θεού, ο αναμάρτητος Θεός, κατέβηκε από τους ουρανούς και υπέμεινε τον πιο επονείδιστο σταυρικό θάνατο και πέθανε για εμάς τους αμαρτωλούς, τους εχθρούς του γι αυτό και συ οφείλεις, ως μαθητής, ιερέας του Ιησού Χριστού, αν γίνεις μιμητής Του, να πεθάνεις για τα πνευματικά σου παιδιά, τα οποία και εκείνα σε σέβονται, σε εκτιμούν, σε αγαπούν»¹¹⁵.

Ο πνευματικός πατήρ είχε καρδιά αγίου ανδρός. Και η καρδιά αυτού είναι πλήρης αγάπης

Η ζωή του γέροντας ήταν γεμάτη θεοφάνειες αλλά και συντυχίες μετά των αγίων, όπως της κυρίας Θεοτόκου, του αγίου Δημητρίου, του αγίου Νεκταρίου και άλλων.

«Πορεύομαι ετοιμάσαι τόπον υμίν... εάν αγαπάτε με τας εντολάς τας εμάς τηρήσατε και εγώ ερωτήσω τον Πατέρα και άλλον Παράκλητον δώσει μοι... ουκ αφήσω υμάς ορφανούς». Ο άγιος γέροντας προαισθανόμενος το μακάριο τέλος του ως καλός πνευματικός πατέρας, η σκέψη του είναι και πάλι στα τέκνα αυτού.

---

¹¹⁴ Β Κορινθίους 11,27

¹¹⁵ Β Κορινθίους 11,27

Ο ίδιος αναφέρει ότι με τη χάρη του Θεού συντάσσει πνευματική διαθήκη και την αφήνει ως πνευματική περιουσία στα πνευματικά του τέκνα. Τα νουθετεί ως καλός πατέρας, τα προτρέπει αν αγαπήσουν τον Θεόν για να βρουν την χάρη την αιώνιον. Υπόσχεται ότι αν βρει παρουσία ενώπιον του Θεού ποτέ δεν θα τα ξεχάσει. Είναι πάρα πολλά τα γεγονότα αλλά και οι επιστολές που φανερώνουν τον άγιο γέροντα ως τέλειο πνευματικό πατέρα μιμούμενο τον ουράνιο πατέρα μας.

Ταπεινή μας ευχή και προσευχή είναι να γραφεί και επισήμως εις τας δέλτους της εκκλησίας μας ο άγιος γέροντας ως πρεσβευτής και μεσίτης προς Κύριον¹¹⁶.

3.8 Όποιος Νεομάθει δεν Γερονταφήνει!

«Σε όποιες πράξεις συνηθίζει κανείς από την παιδική του ηλικία, σε αυτές ευχαριστείται και όταν γεράσει, είτε καλές είναι είτε κακές. Έτσι λέει ο άγιος Γρηγόριος. Συνήθισε κάποιος από μικρός στην κλοπή: και όταν μεγαλώσει και γεράσει θα είναι ευχαρίστησή του να κλέβει. Έστω και αν ατιμάζεται και τιμωρείται και εξευτελίζεται, αυτός ευχαριστείται στο κακό». « Συνήθισε κάποιος να πίνει από μικρός: και όταν μεγαλώσει και γεράσει θα ευχαριστείται να πίνει και να μεθάει, μολονότι βλέπει ότι η μέθη τον βλάπτει. Το ίδιο και με το κάπνισμα, προτιμάει ο καπνιστής να μην φάει, μόνο να μη στερηθεί το τσιγάρο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις αρετές. Συνήθισε κανείς από μικρός στην Εκκλησία: και όταν γεράσει θα πηγαίνει με ευχαρίστηση. Συνήθισε να προσεύχεται από μικρός, να εξομολογείται, να κοινωνεί. να είναι ελεήμων; στα ίδια αυτά θα ευχαριστείται και όταν ενηλικιωθεί και γεράσει. Μάλιστα η κακία, όταν από μικρός την συνηθίσει κανείς, διπλασιάζεται».

3.9 Παράγει Καλούς Καρπούς

«Πώς είναι δυνατόν τα παιδιά σας να γίνουν καλοί άνθρωποι, όταν εσείς οι ίδιοι, πολλές φορές μπροστά στα παιδιά σας θυμώνετε και βρίζετε τα Θεία: Όταν αρπάζετε τα ξένα και αδικείτε τους άλλους: Όταν κλέβετε και λέτε ψέματα όταν συκοφαντείτε και

---

¹¹⁶ Λουκαν 12, 45-46

επιορκείτε». «Όταν έχετε όλο σας το νου και την προσπάθεια στα υλικά πράγματα, ενώ για την ψυχή σας καθόλου δεν φροντίζετε ούτε να εξομολογείστε, ούτε να μεταλαμβάνετε, ούτε να προσεύχεστε, ούτε να μελετάτε βιβλία ηθικά και θρησκευτικά. Βγάλτε το από το νου σας. Είναι αδύνατο να γίνουν τα παιδιά σας καλοί άνθρωποι, αν εσείς οι γονείς δεν τους δώσετε το καλό παράδειγμα». «Και αν ποτέ έτυχε από κακούς γονείς να γίνουν καλά παιδιά, αυτό είναι σπάνιο. Το καλό δέντρο παράγει καλούς καρπούς, και οι καλοί γονείς κάνουν καλά παιδιά. Όταν λοιπόν θέλετε τα παιδιά σας να γίνουν καλοί άνθρωποι, και να ευφρανθείτε με την πρόοδο τους, να τα συνηθίζετε από μικρά στην ευσέβεια. Εάν όμως φροντίζετε μόνο πώς να αφήσετε πλούτη και κληρονομιά στα παιδιά σας, και δεν φροντίζετε για την ανατροφή τους, τότε και σεις είστε δυστυχημένοι και τα παιδιά σας μια μέρα θα γίνουν δυστυχημένα και επιβλαβή και στον εαυτό τους και στην κοινωνία»¹¹⁷.

3.10 Αξίζει τον Κόπο

«Ο διάβολος έχει πολλές παγίδες που τις εφαρμόζει στους ανθρώπους και τους εγκλωβίζει. Έτσι λείπει από τον κόσμο μας η αγάπη, η ομόνοια, η ειρήνη και κυριαρχούν η υπερηφάνεια, ο θυμός, ο φθόνος, η μνησικακία, η ασωτία και οι άνθρωποι ασελγούν. Αλληλοσπαράσσονται, σκοτώνουν ο ένας τον άλλο, λένε ψέματα, εκμεταλλεύονται τον συνάνθρωπο τους. Κι όλα αυτά επειδή δεν βρέθηκαν οι φωτισμένοι δάσκαλοι να τους πείσουν ότι αξίζει τον κόπο να βαδίσουν στο δρόμο του Κυρίου, αποτελώντας άξιο παράδειγμα μίμησης βίου»¹¹⁸.

3.11 Δίκαια Τιμωρία

«Δεν μελέτησαν, δεν άκουσαν ότι οι μακρύνοντες εαυτούς από τον Θεό απολούνται. Το Έθνος για να ανορθωθεί πρέπει να αναγεννηθεί ηθικά, να παύσει η διαφθορά και η παραλυσία των ηθών, να παύσει η κακοήθεια και η αμαρτία, να παύσει η αδικία, η πλεονεξία, η ασέβεια και η βλασφημία. Ανοίξτε τις εκκλησιαστικές ιστορίες και θα δείτε ότι, αφ' ότου έγινε ο κόσμος, αληθώς πάσα παράβασις και παρακοή έλαβε την δικαία τιμωρία».

---

¹¹⁷ Λουκαν 12, 45-46

¹¹⁸ Φιληππησιους 3,20-21

3.12 Θωρακίζει τον Πιστό

«Να προσευχόμαστε καθημερινά και διαρκώς ακόμη και την ώρα που περπατάμε στο δρόμο, εργαζόμαστε ή όταν πέφτουμε στο κρεβάτι να αναπαυθούμε, μετά μία κουραστική μέρα. Να δοξάζουμε τον Θεό για το έργο Του και να ζητάμε το έλεος Του. Η προσευχή και η κατάνυξη αποτελούν όπλο και θωρακίζουν τον πιστό απέναντι στο κακό, που νοιώθει αδύναμο να δράσει και φεύγει άπρακτο»¹¹⁹.

3.13 Σε Γκρεμούς και σε Βράχους

«Δυστυχώς οι άνθρωποι, εκτός λίγων εξαιρέσεων, έχασαν την ευθεία οδό της ταπεινώσεως και περπατούν σε γκρεμούς και σε βράχους, γι' αυτό καθημερινά σκοντάφτουν γκρεμίζονται και συντρίβονται. Οι πόλεμοι που γίνονται σήμερα, οι φόννοι, οι κλοπές, οι πλεονεξίες, οι αδικίες, οι σπατάλες και άλλα πολλά, είναι σημεία ότι οι άνθρωποι έχασαν την ευθεία οδό, έχασαν το δρόμο που οδηγεί στην ανάπαυση, στους ουραμούς και την αιώνια ζωή»¹²⁰.

---

¹¹⁹ Φιλιππησιους 3,20-21

¹²⁰ Λουκαν 12, 45-46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΜΕ

4.1 Από την Κάλπικη Επικοινωνία στην Ορθόδοξη Επικοινωνιακή Θεολογία

«Ο αληθινός Χριστιανός, σε αντίθεση με πολλούς που είναι παγιδευμένοι στις αυταπάτες της αυτοϊκανοποίησης, γνωρίζει την αμαρτωλή του κατάσταση. Ρισκάρει τα πάντα για μια πίστη που θα τον οδηγήσει στην αληθινή αυτονομία μέσα από την Χάρη του Θεού. Ο άνθρωπος έχει την ελευθερία επιλογής για να συνδεθεί με την πίστη ή να

απορρίψει την Χάρη του Θεού. Η ανάγκη του για τον Θεό αποτελεί την υψηλότερη τελειότητά του. Για να συνειδητοποιήσει αυτή τη θεμελιώδη ανάγκη, πρέπει να αναγνωρίσει την απόλυτη ανικανότητά του να βρει την αλήθεια μέσω των δικών του πηγών. Δεν πρέπει να αναζητά τον Θεό για την ευτυχία που του παρέχει, αλλά επειδή είναι η ανταμοιβή όσων τον βρίσκουν. Η μεμονωμένη θέλησή του αποτελεί μια μαρτυρία της θείας Χάρης, εξαιτίας της έμφυτης φύσης του δημιουργούμενου κόσμου»¹²¹.

«Ο άνθρωπος που δεν θα βρει στη φαντασμαγορική πραγματικότητα του ουρανού, όπου αναζητούσε έναν υπεράνθρωπο, παρά την αντανάκλαση του εαυτού του, δεν θα είναι πια διατεθειμένος να βρίσκει απλώς την ομοίωσή του, τον μη-άνθρωπο, εκεί όπου αναζητά, και υποχρεωτικά πρέπει να αναζητά, την αυθεντικότητά του πραγματικά. Ο

άνθρωπος είναι ο κόσμος του ανθρώπου, το Κράτος, η κοινωνία. Το Κράτος αυτό, η κοινωνία αυτή, παράγουν τη θρησκεία, μια ανεστραμμένη συνείδηση του κόσμου, γιατί αυτά τα ίδια είναι ένας κόσμος ανεστραμμένος. Η θρησκεία είναι η καθολική θεωρία του κόσμου τούτου, η εγκυκλοπαιδική του συνόψιση, η εκλαϊκευμένη λογική του, το σπιριτουαλιστικό του point d' honneur, ο ενθουσιασμός του, η ηθική του κύρωση, το μεγαλόπρεπο συμπλήρωμά του, το καθολικό θεμέλιο της παραμυθίας του και της δικαίωσής του. Είναι η φαντασμαγορική πραγμάτωση της ανθρώπινης ουσίας, γιατί η ανθρώπινη ουσία δεν έχει πραγματωθεί αληθινά»¹²².

¹²¹ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologus, Αθήνα: Εκδ.

Γρηγόρη.

¹²² Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 57-60.

«Ο κατακερματισμός και η ριζική μεταβολή της ιδεολογικής οπτικής συνδέονται με τη δημιουργία ενός πολιτιστικού χάους. Η κρίση των ιδεολογιών της μετανεωτερικότητας μετασχηματίζεται σε μια εικονική ιδεολογία. Το αποτέλεσμα είναι ότι η ιδεολογική αυτή κρίση απαιτεί περισσότερο από ποτέ τη στροφή στην Ορθόδοξη Επικοινωνιακή Θεολογία».

«Μόνο μέσα στην εν Χριστώ κοινωνία μπορεί να επιτευχθεί η εγκόσμια αναπαράσταση της κοινωνίας της αγάπης του Θεού προς τους ανθρώπους. Οι αξίες των ΜΜΕ αποτελούν την εικονική ψευδαίσθηση του βαθύτερου αιτίου επηρεασμού. Για την ορθόδοξη πνευματικότητα, η κοσμική επικοινωνία των ανθρώπων αποτελεί μια παραβολική αναπαράσταση, συνδεδεμένη με το Σώμα του Χριστού. Η επικοινωνία μετατρέπεται σε κοινωνία των ψυχών στον βωμό του εγωιστικού ναρκισσισμού και της εμπορευματοποίησης των ΜΜΕ»¹²³.

«Η ελευθερία επιλογής και η ανεξαρτησία του ανθρώπου πρέπει να καλλιεργούνται σε όλη την πορεία της ζωής του. Η βιομηχανία του θεάματος πραγματώνει είτε την αλλοτρίωση της ζωής του, είτε την αφθαρτοποίηση και την ανάδειξή της σε πληρότητα προσωπικής ετερότητας και ελευθερίας. Σε αντίθεση με οποιαδήποτε άλλη ηθική, η Εκκλησία δεν αποβλέπει ούτε στην εφήμερη ούτε στην αιώνια ατομική εξασφάλιση. Η απώλεια της ψυχής του ανθρώπου είναι η σωτηρία του, η υπαρκτική πραγμάτωση της ετερότητας και της ελευθερίας του».

«Το ήθος της ελευθερίας που επαγγέλλεται η Εκκλησία δεν συμβιβάζεται με τη συντήρηση ελπίδων της ατομικής αυτάρκειας. Είναι ένα ήθος ανελπιστίας και απόγνωσης για τα περιθώρια της ζωής που προσφέρει η ατομική επιβίωση. Η απόγνωση αυτή είναι το μέγιστο του δυναμισμού της προσωπικής ζωής, η ισχύς της ελευθερίας « εν παντί πράγματι». Μέσα από τη σωματική αυταπάρνηση, ο άνθρωπος παραδίδεται στην αγάπη, μακριά από την αγωνία που θεμελιώνει την ευζωία μας. Εξαιτίας της δίψας του ανθρώπου για υπαρκτική αυτάρκεια, η ύπαρξη βιώνει την απελπισία περισσότερο από ποτέ στον κόσμο του θεάματος και ψάχνει εναγωνίως να απεγκλωβιστεί από αυτή».

«Η Ορθόδοξη Επικοινωνιακή Θεολογία περιλαμβάνει την αντικατάσταση της επικοινωνίας με την κοινωνία του πνεύματος απέναντι στον συνάνθρωπο και στον

---

¹²³ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 10-11, σσ. 16-17

Θεό¹²⁴. Ο Θεός επικοινωνεί με τον άνθρωπο μέσω της σάρκωσης του Υιού, αφού ως εκπεσμένος άνθρωπος μετέχει την Χάρη του Θεού. Κάθε άνθρωπος αγαπάει τον Θεό αγαπώντας τον συνάνθρωπο και ολοκληρώνεται πνευματικά μετέχοντας στο Σώμα της Εκκλησίας. Ενώ στην κοσμική επικοινωνία οι άνθρωποι αποτελούν μια αλλοτριωμένη μάζα, στην επικοινωνιακή θεολογία το κοινό μεταπλάθεται σε Σώμα Χριστού, μετέχοντας σε μια αγαπητική κοινότητα αλληλεγγύης».

«Μακριά από τα κοσμικά είδωλα του θεάματος, η επικοινωνιακή θεολογία μπορεί να διάγει την υπέρβαση. Η ύπαρξη πρέπει να θωρακίσει την ψυχή της ως στρατιώτης του Χριστού. Η πεποίθηση ότι με τη Χάρη του Κυρίου θα υπερβεί την ανία και την απελπισία είναι το πρώτο σημείο νίκης. Με τον τρόπο αυτό αποκτά μια πνευματική ανάταση, μια θεώρηση των μελλοντικών αγαθών και μια συνεχή εγρήγορση»¹²⁵.

4.2 Η Αλλοτρίωση και η Αποξένωση στον Κόσμο του Θεάματος

«Το πνεύμα στην αλλοτρίωση και στην πτώση του εκφράζει την κατάπτωση της ψυχολογικής του ταυτότητας. Αδυνατεί να δει τον εαυτό του ως πραγματική ταυτότητα μέσα από την ενότητα του Εγώ. Αλλοτριώνοντας τη σχέση του με τον Θεό, αλλοτριώνεται η ψυχή του και σταδιακά ο άνθρωπος οδηγείται στη διαλεκτική της απελπισίας. Όταν η Ανάσταση δεν πραγματοποιείται, η απολυτοποίηση της προσκαιρότητας κυριεύει τις διαστάσεις της ζωής του. Έχοντας ως συναίσθηση τη θνητότητα, η αγωνιώσα ύπαρξη οδεύει στην απελπισία»¹²⁶.

«Ο σύγχρονος άνθρωπος θεωρεί ότι οι αξίες που κατευθύνουν τη δική του συμπεριφορά και το υποτιθέμενο συμφέρον του συνόλου συμπίπτουν μεταξύ τους. Οι εσωτερικές εμπειρίες ταυτίζονται με τις εξωτερικές, ενώ οι συναισθηματικές αναζητήσεις υποτάσσονται στη λογική της παραγωγικότητας. Ο σύγχρονος άνθρωπος αποξενώνεται από τον εαυτό του και γίνεται κενός και μονοδιάστατος, καθώς ζει σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από το πένθος της ιστορίας της ανθρωπότητας. Η αλλοτρίωση που υφίσταται στη συνείδησή του σε συνδυασμό με τον τεχνολογικό ορθολογισμό, οδηγούν στην αύξηση της κατανάλωσης»¹²⁷.

«Το αποτέλεσμα της παθητικότητας της κοινωνίας οδήγησε στην αλλοτρίωση του ανθρώπου από την κοινωνία και από τον συνάνθρωπό του. Η μαζοποίηση και η

¹²⁴ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 121-129.

¹²⁵ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 121-129.

¹²⁶ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 105-108.

¹²⁷ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 105-108.

ομοιομορφοποίηση των μελών της κοινωνίας, διέτεινε την ιδεολογία του ατομικισμού, αναδύοντας τη μοναξιά μέσα στη μάζα και επιβάλλοντος τη μάζα μέσα στη μοναξιά.

Σε μια κατάσταση παρακμής, κυριαρχεί η ηθική διαφθορά και η ματαιοδοξία στην κοινωνική και στην πολιτική ζωή. Η αλλοτρίωση που δημιουργείται εξαιτίας της αγελοποίησης είναι η ανυπαρξία της συνείδησης της απώλειας»¹²⁸.

«Μη δυνάμενη να αντιληφθεί την απώλεια αυτή, η αλλοτριωμένη ύπαρξη απελπίζεται, αδυνατώντας να επικοινωνήσει και να γίνει κοινωνός της Χάρης του Θεού. Τελικά συνειδητοποιεί ότι μόνο ο Θεός μπορεί να την λυτρώσει από τις ψευδαισθήσεις και την χειραγώγηση της σκέψης της». «Η αφετηρία της κοινωνίας, της μετοχής του ανθρώπου στη Χάρη του Αγίου Πνεύματος είναι προαιωνίως θεμελιωμένη στο πρόσωπο του Θείου Λόγου, ο οποίος είναι και το πρωτότυπό του κατ' εικόνα»¹²⁹.

4.3 Η Μόνη Ελπίδα που μας Απομένει, να Επιστρέψουμε στον Θεό

«Αδελφοί Χριστιανοί Έλληνες, τα παθήματα ας μας γίνουν μαθήματα, ας στοχασθούμε καλώς τι ήταν κάποτε η Ελλάς και τι είναι σήμερα. Ήταν μία μεγάλη, ισχυρή αυτοκρατορία και σήμερα κατάντησε ένα μικρό, φτωχό, ασθενές βασίλειο, πού δεν μπορεί να ζήσει».

«Δεν του έμεινε τίποτε παρά μάταιη καύχηση στους πολλούς των Ελλήνων, ότι είναι Έλληνες απόγονοι των μεγάλων σοφών και Αγίων και των μεγάλων ηρώων της Ελλάδος, και μία μάταιη και ψευδής ελπίδα...»

«Οι Έλληνες, εάν σμικρύνθηκαν, εξουθενώθηκαν και βασανίστηκαν περισσότερο από άλλα έθνη, αυτό το έπαθαν για τις πολλές αμαρτίες τους, όπως λέγει το Πνεύμα το Άγιο διά του σοφού Παροιμιαστού»: *«Ελαττονούσι φυλάς αμαρτίαι, δικαιοσύνη δε υψοί έθνος»*. «Έπαθαν για την απομάκρυνσή τους από τον Θεό. Το έπαθαν για την

¹²⁸ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 105-108.

¹²⁹ Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.

υπερηφάνεια τους, τον φθόνο, τις αντιζηλίες, τις διαιρέσεις και λοιπές αμαρτίες. «Πάσα βασιλεία καθ' εαυτήν μερισθείσα ερημούται» (Ματθ. 12:25)¹³⁰.

«Έλληνες αδελφοί, τα παθήματα ας μας γίνουν μαθήματα. Όταν οι αυτοκράτορες του Βυζαντίου Κωνσταντίνοι, Θεοδόσιοι, Λέοντες, Ιουστινιανοί, Ηράκλειοι, και περισσότερο από αυτούς ο λαός και ο κλήρος ευσεβούσαν και ήσαν ενωμένοι με τον Θεό και μεταξύ τους με την καθαρή και γνήσια αγάπη, ανθούσε η βασιλεία τους, στερεώνονταν και νικούσαν τους εχθρούς τους, διότι είχαν μαζί τους τη συμμαχία του Θεού, ο Οποίος βοηθεί και φυλάσσει τους αγαπώντας Αυτόν και πάντας τους αμαρτωλούς εξολοθρεύει. Αλλά και κατά τον Τουρκικό, Βαλκανικό και Ιταλικό πόλεμο, όταν οι Έλληνες ήσαν όλοι ενωμένοι με τον Θεό, επιτέλεσαν θαύματα. Όσες φορές, όμως, απομακρύνονταν από τον Θεό και διΐσταντο μεταξύ τους, εξολοθρεύονταν».

«Έλληνες αδελφοί, «στώμεν καλώς, στώμεν μετά φόβου» και ας προσέξουμε, διότι θα καταστραφούμε τελείως, όχι τόσο από τους εχθρούς μας, όσο από τους εαυτούς μας. Εάν εξακολουθήσουμε αυτή την πορεία, να δάκνουμε ο ένας τον άλλον, αναπόφευκτα θα αναλωθούμε αναμεταξύ μας. Αλλά και ο Θεός μάς οργίσθηκε, διότι δεν Τον ακούμε, αλλά Τον υβρίζουμε, Τον βλασφημούμε και Τον καταφρονούμε».

«Έλληνες, η πατρίδα μας η Ελλάδα πάσχει, κινδυνεύει, καταστρέφεται. Η Ελλάδα, έτσι όπως βαδίζουμε, όχι, όχι, δεν θα ζήσει. Η Ελλάδα θα σβήσει, ή θα ζήσει ακόμη λίγο κακώς, το λέω με πόνο και θλίψη της καρδιάς μου. Είναι αδύνατο, αδύνατο να διαψευσθεί ο Θεός»¹³¹.

«Μία μόνη ελπίδα μας απομένει, εάν θέλουμε και εμείς να σωθούμε από τον κίνδυνο και η Πατρίδα μας να ζήσει: να μετανοήσουμε, να επιστρέψουμε στον Θεό, να ριξουμε το παρελθόν στη λήθη, να σφιχταγκαλιασθούμε σαν αγαπημένοι αδελφοί, να συνδεθούμε όλοι με τον σύνδεσμο της αγάπης και να ενωθούμε όλοι».

«Όταν μετανοήσουμε, επιστρέψουμε στον Θεό και ενωθούμε, τότε και εμείς οι Έλληνες θα σωθούμε και η Πατρίδα μας όχι μόνο θα ζήσει, άλλα και θα αυξηθεί, θα

---

¹³⁰ (Ματθ. 12:25).

¹³¹ (Ματθ. 12:25).

τιμηθεί, θα δοξασθεί, θα κραταιωθεί, θα υψωθεί και θα μεγαλυνθεί. Υπόσχομαι και εγγυώμαι, το πιστεύω και ελπίζω, το ομολογώ και κηρύττω, διότι το γνωρίζω από τα ανωτέρω παραδείγματα και από άλλα πολλά, τα οποία αναφέρουν οι ιστορίες, αλλά και από το παράδειγμα των αγίων Αποστόλων»¹³²

«Δώδεκα ήσαν οι άγιοι Απόστολοι τού Χριστού, αλλ' επειδή ήσαν ενωμένοι με τον Θεό με την θερμή προς Αυτόν πίστη και αγάπη, υπέταξαν όλα τα έθνη στον Χριστιανισμό, και καυχώμενοι έλεγαν»: «Αύτη εστίν η νίκη η νικήσασα τον κόσμον, η πίστις ημών» (Α' Ιω. 5:4)¹³³. Το πιστεύω, διότι «ει ο Θεός υπέρ ημών, τις καθ' ημών;» (Ρωμ. 8:31)¹³⁴».

«Πότε δε ο Θεός είναι μαζί μας; Όταν είμαστε συνδεδεμένοι με τον σύνδεσμο της αγάπης, της ειρήνης και της ομόνοιας: όταν ολοψύχως και ολοκαρδίως αγαπούμε Αυτόν, διότι» «ό Θεός αγάπη εστί, και ο μένων εν τη αγάπη εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτώ» (Α' Ιω. 4:16)¹³⁵, και ο Οποίος είναι δυνατός να συντρίψει, ως σκεύη κεραμέως, όλους τους ορατούς και αοράτους εχθρούς μας»

4.4 Τέσσερα Ακαταμάχητα Οπλα

«Ο σατανάς είναι ο μισόκαλος εχθρός, ο παμπόνηρος και παγκάκιστος, που μέρα και νύχτα, κάθε ώρα και στιγμή, μας πολεμάει, μας στενοχωρεί και μας πειράζει. Και άλλοτε σαν πνευματικός σου πατέρας σε είχα συμβουλέψει πώς να αποφεύγεις τις πολύπλοκες παγίδες του και να φυλάγεται από τα πυρωμένα βέλη του»¹³⁶.

«Τώρα σε συμβουλεύω να μεταχειρισθείς τέσσερα όπλα ακαταμάχητα. Με αυτά τα όπλα, αν βέβαια τα χρησιμοποιήσεις με μεγάλη προσοχή, δεξιοτεχνία, προθυμία και

---

¹³² Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Μορφές Νικόλαος Γεωργαντάνης, Θεολόγος, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεολογίας ΕΚΠΑ (Εκκλ. Γραμματεία από τον Θ' Αιώνα).

¹³³ (Α' Ιω. 5:4).

¹³⁴ (Ρωμ. 8:31)

¹³⁵ (Α' Ιω. 4:16)

¹³⁶ Από το Ημερολόγιο του 2021, “Φωτεινές υποθήκες αγωνιστών του 1821”, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 125.

ανδρεία, όχι μόνο θα μείνεις άτρωτος και αβλαβής από τα βέλη και τις παγίδες του διαβόλου, αλλά και θα τον νικήσεις και θα τον αφανίσεις».

«Πρώτο όπλο κατά του εχθρού είναι η αίσθηση της παρουσίας του Θεού». «Τον Κύριο έβλεπα συνέχεια μπροστά μου, για να μη με σαλέψει ο πειρασμός» (Ψαλμ. 15:8· Πράξ. 2:25)¹³⁷. «Εκείνος που σκέφτεται και στοχάζεται καλά πως ο Θεός είναι πανταχού παρών, και πάντοτε είναι μπροστά του, μέρα και νύχτα σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να αμαρτήσει. Διότι, αφού φοβάται να αμαρτήσει μπροστά σε έναν τιποτένιο άντρα ή γυναίκα, ακόμη και μπροστά σε ένα μικρό παιδί, πώς θα τολμήσει να αμαρτήσει μπροστά στον Παντοδύναμο Θεό, που Τον τρέμουν τα Χερουβείμ και τα Σεραφεείμ, όλα τα κτίσματα που αναπνέουν, και που με ένα νεύμα Του σαλεύει όλη η γη;»

«Δεύτερο όπλο είναι να συνηθίσεις να λες ακατάπαυστα την ευχή»: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησόν με». «Αυτή την ευχή να αρχίζεις να τη λες, μόλις σηκωθείς το πρωί από το κρεβάτι σου. Να τη λες και όταν περπατάς στον δρόμο και όταν μπαίνεις στο αυτοκίνητο, στο τρένο, στο πλοίο, στο αεροπλάνο· και ενώ εργάζεσαι, τρως, πίνεις, και σε κάθε ώρα και περίπτωση. Αλλά να τη λες με την καρδιά σου, με πίστη, ευλάβεια, αγάπη, πόθο και βία. Όχι το στόμα να λέει»: «Κύριε Ιησού Χριστέ και ο νους και η καρδιά να λένε άλλα, και μάλιστα πονηρά και αντίθετα».

«Τρίτο όπλο κατά του διαβόλου είναι η ταπεινώση, δηλαδή να μην υψηλοφρονείς, αλλά το φρόνημά σου να είναι ταπεινό. Να έχεις την αίσθηση πως ό,τι έχεις δεν είναι δικό σου, αλλά του Θεού. Δηλαδή το σώμα σου και η ψυχή, η υγεία και η δύναμη, η σοφία, ο πλούτος και ό,τι άλλο έχεις, ακόμη και οι αρετές, οι αγαθοεργίες, οι προσευχές, οι νηστείες, οι ελεημοσύνες, όλα, όλα είναι χαρίσματα της Χάρης του Θεού, χωρίς τον οποίο δεν μπορούμε να κάνουμε κανένα καλό. Όταν λοιπόν έχεις ταπεινό φρόνημα, θα σε σκεπάζει και θα σε φυλάει ο Θεός. Γιατί ο Θεός συγκινείται με τον ταπεινό και τον προσέχει, όπως λέει το Άγιο Πνεύμα στο βιβλίο των Παροιμιών. Όταν στις καρδιές των ταπεινών ανθρώπων αναπαύεται το Πνεύμα το Άγιο, πώς είναι δυνατό να πλησιάσει ο διάβολος;»¹³⁸

¹³⁷ Ψαλμ. 15:8· Πράξ. 2:25)

¹³⁸ Από το Ημερολόγιο του 2021, “Φωτεινές υποθήκες αγωνιστών του 1821”, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 125.

«Τέλος, τέταρτο όπλο κατά των παγίδων και των πειρασμών του διαβόλου, είναι η αγάπη, η καθαρή, η αληθινή, η ολόψυχη. Όποιος έχει αυτή την αγάπη έχει μαζί του το Θεό, που είναι αγάπη»: «Ο Θεός αγάπη εστί, και ο μένων εν τη αγάπη εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτό» (Α' Ιω. 4:16)¹³⁹. «Όταν ο άνθρωπος έχει μαζί του τον Θεό προστάτη και βοηθό, τότε ποιον θα φοβηθεί; Όπου φως, φεύγει το σκοτάδι· όπου αλήθεια, φυγαδεύεται το ψεύδος· όπου ο Θεός, φεύγει σαν αστραπή ο διάβολος».

«Αυτά τα τέσσερα όπλα λοιπόν να μεταχειρίζεσαι και να παρακαλείς τον Θεό να σε βοηθάει και να σε στηρίζει. Και, αν σαν άνθρωπος τραυματιστείς από τον διάβολο, να τρέχεις αμέσως στον γιατρό, στον πνευματικό, στη μετάνοια και εξομολόγηση. Να ζητήσεις θεραπεία και θα την έχεις».

4.5 Ο Γέροντας Φιλόθεος για την Ανατροφή των παιδιών

«Πάλι η ετήσια μνήμη των σοφοτάτων και θεοκηρύκων πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου μας συνεκάλεσε στον πάνσεπτο και ιερό αυτό ναό. Βέβαια, όλοι εσείς που συγκεντρωθήκατε εδώ, το κάνατε από σεβασμό και ευλάβεια προς τους αγίους Αποστόλους. Και η ευλάβεια και προθυμία που δείχνετε είναι καλή και επαινητή, αυτό όμως δεν ευχαριστεί τόσο τους αγίους Αποστόλους όσο τους ευχαριστεί το να είμαστε καλοί και φρόνιμοι άνθρωποι και να τηρούμε τον νόμο και τις εντολές του Κυρίου και τις διδασκαλίες των αγίων Αποστόλων και αγίων Πατέρων της αγίας μας Εκκλησίας»¹⁴⁰.

«Και πώς είναι δυνατόν ο άνθρωπος να γίνει καλός και φρόνιμος; Είναι δυνατόν όλοι οι άνθρωποι να γίνουν καλοί και φρόνιμοι; Περί αυτού θα μιλήσω σήμερα».

«Πολλοί ισχυρίζονται ότι είναι φυσικό στον άνθρωπο να γίνει καλός ή κακός, αλλά απατώνται, διότι το να πει κανείς ότι το κακό είναι φυσικό είναι βλασφημία κατά του

---

¹³⁹ (Α' Ιω. 4:16)

¹⁴⁰ Από το βιβλίο: Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, ΔΙΔΑΧΕΣ ΠΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ. Εκδόσεις "Ορθόδοξος Κυψέλη".

ίδιου του Θεού. Όσα έπλασε ο Θεός είναι πολύ καλά. Η αρετή είναι φυσικό στον άνθρωπο· η κακία είναι παρά φύση. Ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο κατ' εικόνα και ομοίωσή Του».

«Ο άνθρωπος λέγεται κατ' εικόνα Θεού κατά την ψυχή, τον νου, τον λόγο, τη θέληση. Είναι ο Θεός αγαθός, μπορεί και ο άνθρωπος, αν θέλει, κατά το δυνατόν, να γίνει αγαθός. Είναι ο Θεός πράος, μπορεί και ο άνθρωπος να γίνει πράος. Είναι ο Θεός ελεήμων και εύσπλαχνος, μπορεί και ο άνθρωπος να γίνει ελεήμων και εύσπλαχνος».

«Γιατί λοιπόν ο άνθρωπος, ενώ είναι φυσική η αρετή, ενώ μπορεί να γίνει καλός, δεν γίνεται; Η αιτία προέρχεται από την αμέλεια των γονέων και τη λίγη φροντίδα που έχουν για την ανατροφή και εκπαίδευση των παιδιών τους. Αν οι γονείς παιδαγωγήσουν τα παιδιά τους με μεγάλη προσοχή και επιμέλεια, δεν μπορεί παρά να γίνουν καλοί άνθρωποι»¹⁴¹.

«Πρέπει όμως κοντά στην ανατροφή και την παιδεία να δείχνουν πρώτα οι ίδιοι το δικό τους καλό παράδειγμα. Εκείνα δηλαδή που συμβουλεύουν τα παιδιά τους να τα κάνουν πρώτα αυτοί, διότι αν οι γονείς συμβουλεύουν τα παιδιά τους και οι ίδιοι δεν κάνουν αυτά που συμβουλεύουν, τα παιδιά τους δεν ωφελούνται καθόλου».

«Είναι αδύνατο να γίνουν τα παιδιά σας καλοί άνθρωποι αν εσείς οι γονείς δεν τους δώσετε το καλό παράδειγμα. Το καλό δέντρο κάνει καλούς καρπούς και οι καλοί γονείς κάνουν καλά παιδιά».

«Εκτός από το καλό παράδειγμα, έχουν καθήκον οι γονείς να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους από αυτή ακόμη τη βρεφική ηλικία. Να τα διδάσκουν τον φόβο του Θεού, να τους κόβουν τις κακές ορμές και ελαττώματα που παρουσιάζονται, να μη τα κολακεύουν και τους κάνουν τα κακά θελήματα και τις ορέξεις».

«Στο άγραφο χαρτί ό,τι γράμματα γράψεις, θα μείνουν ανεξάλειπτα. Και το μικρό παιδί, ό,τι μάθει και διδαχτεί από μικρό, αυτό θα μείνει ανεξάλειπτο και όταν γεράσει. Στη

---

¹⁴¹ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, Καθηγούμενος Ι.Μ. Λογγοβάρδας Πάρου († 1980)

μικρή και τρυφερή ηλικία δίδαξε, νουθέτησε το παιδί σου, ώστε όταν γεράσει να θυμάται τη διδασκαλία».

«Σ' εκείνες τις πράξεις που συνήθισε κανείς από την παιδική ηλικία, σ' αυτές ευχαριστιέται και όταν γεράσει, είτε καλές είναι είτε κακές. Μάλιστα η κακία, όταν από μικρός συνηθίσει κανείς, όταν μεγαλώσει, τριπλασιάζεται».

«Όσοι λοιπόν θέλετε τα παιδιά σας να γίνουν καλοί άνθρωποι και να ευφρανθείτε με την πρόδό τους, να τα συνηθίσετε από μικρά στην ευσέβεια. Αν φροντίζετε μόνο πώς να πλουτίσετε τα παιδιά σας και να τους αφήσετε κληρονομιά και δεν φροντίζετε για την ανατροφή τους, κι εσείς είστε δυστυχείς και τα παιδιά σας θα αποβούν μια μέρα δυστυχή και επιβλαβή στον εαυτό τους και στην κοινωνία»¹⁴².

4.6 Η Βλασφημία Επισύρει την Οργή του Κυρίου

«Κατά τον Μικρασιατικό πόλεμο, όταν ο ελληνι-κός στρατός αγωνιζόταν για την απελευθέρωση των αδελφών μας Μικρασιατών, πληροφορήθηκα ότι πολλοί των στρατιωτών και υπαξιωματικών και μερικοί των αξιωματικών βλασφημούσαν τα θεία, κάποτε μάλιστα και κατά την ώρα που άρχιζε η μάχη, κατά την οποίαν όφειλαν όχι να βλασφημούν τον Χριστό, την Παναγία και τον Τίμιο Σταυρό, αλλά να τους επικαλούνται σε βοήθεια και συμμαχία».

«Όταν τα πληροφορήθηκα αυτά, ως πνευματικός πατέρας και ιερέυς του Θεού λυπήθηκα πάρα πολύ και έγραψα επιστολή στον αείμνηστο βασιλέα Κωνσταντίνο, υπενθυμίζοντας σε αυτόν ότι πρέπει να εκδώσει διαταγή αυστηρότατη, να πάψει τελείως η βλασφημία και από τον λαό και ιδίως από τον στρατό, και να γίνονται προσευχές, δεήσεις και παρακλήσεις, διότι οι νίκες και οι θρίαμβοι τους οποίους πολλές φορές πέτυχαν από τους αρχαιότετους χρόνους οι πρόγονοί μας, επί Βυζα-ντιών αυτοκρατόρων και οι προπάτορές μας κατά την απελευθέρωση της Ελλάδας το 1821, ακόμη και επί των ημερών μας κατά τα έτη 1912-1913, δεν έγιναν με βλα-σφημίες

---

¹⁴² Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Μορφές Νικόλαος Γεωργαντάνης, Θεολόγος, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεολογίας ΕΚΠΑ (Εκκλ. Γραμματεία από τον Θ' Αιώνα).

εναντίον του Θεού και της Παναγίας Μητέρας Του, αλλά με πίστη θερμή και αληθινή προς τον Θεό, με προσευχές, με δεήσεις και παρακλήσεις, και με τη βοήθεια και συμμαχία του Θεού και την προστασία της Παναγίας Μητέρας Του».

«Πιστεύω, Μεγαλειότατε, αναμφιβόλως», έγραφα τό-τε, «ότι, εάν πάψει η βλασφημία, πάψει η διχόνοια και η διαίρεση (διότι εξακολουθούσε η διαίρεση μεταξύ Βασιλικών και Βενιζελικών), και συνδεθούν όλοι οι Έλληνες, και ο λαός και ο στρατός, δια του συνδέσμου της αγάπης και αναπέμπονται θερμές δεήσεις και ικεσίες με πίστη και ευλάβεια, θα μας βοηθήσουν ο Θεός και η Παναγία και θα νικήσουμε. Θα ελευθερώσουμε τους αδελφούς μας Μικρασιάτες και θα δοξασθούμε από Αυτόν σε όλο τον κόσμο. Στην αντίθετη περίπτωση, και αν δεν πάψει η βλασφημία και η διχόνοια, φοβούμαι, πολύ φοβούμαι, ότι θα συμβεί το αντίθετο και θα καταισχνυθούμε»¹⁴³.

«Ο βασιλεύς αδιαφόρησε, αλλά η αδιαφορία εκείνη επέφερε τη δίκαιη οργή και αγανάκτηση του Θεού, την τέλεια ήττα του στρατού, την ολοσχερή καταστροφή της Μικράς Ασίας, την εξορία από την Ελλάδα και τον θάνατο από τη στενοχώρια και την πολλή θλίψη του βασιλέως, τον θάνατο των έξι κορυφαίων πολιτικών της Ελλάδας και τα λοιπά θλιβερά γεγονότα της εποχής εκείνης».

«Λίγους μήνες προ της καταστροφής της Μικράς Ασίας, βρισκόμην στην Αίτζια, μια ώρα μακριά από τον Τσεσμέ, όπου υπάρχουν θερμές ιαματικές πηγές. Μια μέρα είχαμε συζήτηση με κάποιον φιλοπάτριδα πλούσιο από τη Σμύρνη, ο οποίος μου έλεγε: «Να ξέρεις, π. Φιλόθεε, ότι σε λίγες μέρες ο στρατός μας θα εισέλθει στην Κωνσταντινούπολη». «Ξέρω», του λέω, «ότι σε λίγες μέρες θα βρίσκεται στην Αθήνα ηττημένος και κατα-διωγμένος». «Μην είσαι», μου λέει, «τόσο απαισιόδοξος».

«Δεν είμαι», απάντησα, «αλλά εφόσον πληροφορήθηκα σίγουρα ότι οι στρατιώτες, αντί να επικαλούνται τον Θεό σε βοήθεια, τον υβρίζουν και τον βλασφημούν, είναι αδύνατο, αδύνατο να μη τιμωρηθούν, διότι λέει το Πνεύμα το Άγιο: “Φυλάσσει Κύριος πάντας τους αγα-πώντας αυτόν και πάντας τους αμαρτωλούς εξολοθρεύση”¹⁴⁴. Οι βλάσφημοι

---

¹⁴³ Από παλιό χειρόγραφο του Γέροντα Φιλοθέου Ζερβάκου, προ του 1930. Περιοδικό “Όσιος Φιλόθεος της Πάρου” 29, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 37, άρθρο «Εις την εορτήν των πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (Περί ανατροφής των τέκνων)» (αποσπάσματα).

¹⁴⁴ Από παλιό χειρόγραφο του Γέροντα Φιλοθέου Ζερβάκου, προ του 1930.

όχι μόνο δεν αγαπούν τον Θεό, αλλά και τον βλασφημούν με τις αισχρότερες λέξεις. Οι βλάσφημοι είναι οι ασεβέστεροι και αμαρτωλότεροι όλων. Επομένως οι λόγοι του Κυρίου είναι αδύνατο να μην εκπληρωθούν».

«Και δεν πέρασαν πολλές μέρες και εκπληρώθηκαν. Ο ελληνικός στρατός, αφού εγκαταλείφθηκε από τον Θεό, δειλίασε και οπισθοχώρησε και άφησε τους αδελφούς μας υπόδουλους στα χέρια των βαρβάρων, οι οποίοι σκότωσαν όσους μπόρεσαν, και τους άλλους τους έδιωξαν γυμνούς από τις οικίες και όλα τους τα υπάρχοντα».

«Και όλων αυτών αιτία και αφορμή ήταν και άλλες αμαρτίες, αλλά προπάντων η βλασφημία. Είναι απόλυτη ανάγκη να εξαλειφθεί η πληγή της βλασφημίας τελείως από το Έθνος για να ευτυχήσει, να δοξασθεί και να υψωθεί».

Από το βιβλίο του Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ, Θεσσαλονίκη 1994.

4.7 Το Κατανυκτικό Όραμα του Πέτρου Μοστράτου

«Όταν ήρθα στην Πάρο και έγινα μοναχός και κατόπιν Ιερέας και Πνευματικός, πήγαινα με ευλογία του Γέροντά μου Ιεροθέου και με την άδεια του τότε Μητροπολίτη Παροναζίας κυρού Ιεροθέου στις πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά των νησιών Πάρου και Νάξου και εξομολογούσα τους πιστούς και κήρυττα τον λόγο του Θεού».

«Κατά το έτος 1917-1918 πήγα στην Παροικία. Κάποιος πιστός χριστιανός ονομαζόμενος Πέτρος Μοστράτος με κάλεσε στο σπίτι του και αφού εξομολογήθηκε αυ-τός και η σύζυγός του, μου διηγήθηκε το κατωτέρω κατανυ-κτικό όραμα, το οποίο έγραψα για να δημοσιεύσω προς ωφέλεια των πιστών αναγνωστών χριστιανών».

«Είχα –μου είπε– δύο τέκνα, ένα γιο και μια κόρη. Ως πατέρας φρόντισα και τα έμαθα γράμματα, και αφού τελείωσαν το Γυμνάσιο αποφάσισα να τα στείλω και τα δύο να σπουδάσουν στην Αθήνα, στο Πανεπιστήμιο. Η κόρη, αν και μικρότερη κατά δύο

Περιοδικό “Όσιος Φιλόθεος της Πάρου” 29, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 37, άρθρο «Εις την εορτήν των πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (Περί ανατροφής των τέκνων)» (αποσπάσματα).

χρόνια, υπερτερούσε κατά πολύ από τον αδελφό της στα γράμματα, στην επιμέλεια, στην αγάπη, ευσέβεια, πίστη, σύνεση, φρόνηση και τις άλλες αρετές. Όταν της πρότεινα να πάει στο Πανεπιστήμιο με τον αδελφό της, μου είπε: «Πατέρα, πάντοτε σε όλα σου έκανα υπακοή, σε αυτό δεν θα σου κάμω. Μου αρκούν τα γράμματα που έμαθα»¹⁴⁵.

«Εγώ, κόρη μου», της είπα, «θέλω να σε στείλω να γίνεις επιστήμονας». «Κι εγώ, πατέρα», μου απάντησε, «θεωρώ ότι μεγαλύτερη επιστήμη σε ένα κορίτσι δεν είναι άλλη από το να φυλάξει την εντολή του Θεού που λέει Τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου, ίνα ευ σοι γένηται, να αγαπήσει τους γονείς της, να τους υπηρετήσει και βοηθήσει στα γεράματά τους, όταν δεν έχουν άλλο παι-δί όπως εσείς, που τόσο κοπιάσατε για μένα και όταν ήμουν στην κοιλιά της μητέρας, και όταν ήμουν νήπιο και κατόπιν μικρό κορίτσι και μέχρι τώρα. Είναι αδύνα-το να σας αφήσω, και μάλιστα τώρα που γεράσατε».

«Βλέποντας την επιμονή της, την άφηση· και βλέποντας την αγάπη και αφοσίωση, την περιποίηση και τη φροντίδα που είχε και σ' εμένα και στη μητέρα της, χαιρόμασταν και νομίζαμε ότι είμαστε ευτυχείς και θα είμαστε για πάντα, και πολλοί μας μακάριζαν που είχαμε τέτοια χαριτωμένη κόρη, και λησμονήσαμε ότι η χαρά και η ευτυχία η διαρκής δεν είναι στην παρούσα πρόσκαιρη ζωή, αλλά στη μέλλουσα».

«Δεν πέρασε πολύς καιρός και αρρώστησε βαριά και οι γιατροί αποφάνθηκαν ότι θα πεθάνει. Η χαρά μας μεταβλήθηκε σε ανείπωτη λύπη. Στην απελπισία μου κατέφυγα στη γοργή βοήθεια, στην ελπίδα και προστασία και καταφυγή των Χριστιανών, στη σπλαχνικότερη Μητέρα του Θεού, την Παναγία τη Μεγαλόχαρη Ευαγγελίστρια¹⁴⁶. Πήγα στον ιδιόκτητο Ναό της, τον οποίο είχα κληρονομιά από τους γονείς μου, κοντά στο σπίτι μου, έπεσα στα γόνατα μπροστά στην εικόνα Της και Την παρακαλούσα με θερμά δάκρυα να σώσει την κόρη μου από τον θάνατο, ή να πάρει το αγόρι μου και να μου αφήσει το κορίτσι, που ήταν τόσο καλό. Η Παναγία δεν με άκουσε και πέθανε η κορούλα μου».

---

¹⁴⁵ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας.

¹⁴⁶ Περιοδικό "Όσιος Φιλόθεος της Πάρου" 29, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 37, άρθρο «Εις την εορτήν των πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (Περί ανατροφής των τέκνων)» (αποσπάσματα).

«Όταν πέθανε, κι εγώ και η σύζυγός μου είμασταν απαρηγόρητοι· τίποτε άλλο δεν κάναμε, μόνο μέρα και νύχτα θρηνούσαμε τη δυστυχία μας. Επί δεκαπέντε μέρες έμενα κλεισμένος με τη σύζυγό μου στο σπίτι μας και κλαίγαμε διαρκώς. Αφού συμπληρώθηκαν δεκαπέντε μέρες πήγα στην Εκκλησία κοντά στο σπίτι μου και άναψα την κανδήλα της Παναγίας». «Θυμήθηκα τότε ότι Την παρακαλούσα να σώσει την κόρη μου και δεν την έσωσε, έσβυσα την κανδήλα και είπα προς την εικόνα της Παναγίας με θυμό»: «Επειδή δεν με άκουσες, Παναγία, κι εγώ σου σβύνω την κανδήλα», και πήγα στο σπίτι μου»¹⁴⁷.

«Μόλις πλάγιασα στο κρεβάτι μου, ήρθαν δύο αστραπόμορφοι νέοι, με παρέλαβαν, με έβγαλαν από το σπίτι και περπατούσαμε σε μια πεδιάδα. Φοβήθηκα και τους είπα: «Πού με πηγαίνετε;» «Σε πηγαίνουμε», μου είπαν, «να δεις την κόρη σου». «Η κόρη μου», τους είπα, «είναι δεκαπέντε μέρες που πέθανε, δεν υπάρχει». Τότε με ύφος αυστηρό μου είπαν: «Άπιστε, ακόμη δεν πιστεύεις; Έλα να τη δεις». Καί αφού προχωρήσαμε λίγο, φτάσαμε σε έναν κήπο θαυμάσιο που έμοιαζε με τον Παράδεισο. Στο μέσο του Παραδείσου ήταν ένα μεγαλοπρεπέστατο ανάκτορο κτισμένο από λαμπερό χρυσάφι. Μου έδειξαν μια μεγάλη πύλη χρυσή και μου λένε: «Μπες από αυτή την πύλη στο ανάκτορο, εκεί θα δεις την κόρη σου».

«Μπήκα από την πύλη και βλέπω μια αίθουσα βασιλική απέραντη. Στην αίθουσα εκείνη ήταν μυριάδες παρθένων, που κάθονταν σε θρόνους χρυσούς και δεξιά και αριστερά τους ήταν λαμπάδες. Τα πρόσωπα των παρθένων άστραφταν περισσότερο από τον ήλιο, το δε φως των λαμπάδων και γενικά οι θρόνοι των παρθένων, το κάλλος της αίθουσας και του ανακτόρου ήταν απερίγραπτο και ασύλληπτο. Παρατηρώντας τις παρθένες βλέπω την κόρη μου σε θρόνο χρυσό να αστράφτει από το κάλλος, αλλά οι λαμπάδες της ήσαν σβησμένες»¹⁴⁸.

«Μόλις την είδα, την αναγνώρισα. Τρέχω με χαρά να την αγκαλιάσω, να τη φιλήσω, αλλά μόλις πλησίασα, σηκώθηκε από τον θρόνο και με βλέμμα αυστηρό με κοίταζε και μου λέει: «Φύγε απ' εδώ! Πώς τόλμησες και ήρθες κι εδώ να με ενοχλήσεις;» «Και μ' έβγαλε από την αίθουσα και κάθισε πάλι στον θρόνο της».

¹⁴⁷ Από το Ημερολόγιο του 2021, “Φωτεινές υποθήκες αγωνιστών του 1821”, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 125.

¹⁴⁸ Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.

«Εγώ άρχισα να παραπονούμαι και να της λέω»: «Κόρη μου, γιατί δεν με δέχεσαι; Δεν ξέρεις πόσο σε αγαπούσα; Εγώ παρακαλούσα την Παναγία να πεθάνει ο αδελφός σου για να ζήσεις εσύ, να σ' έχω μαζί μου, και συ με διώχνεις;» «Πάψε», μου λέει, «να λες ότι με αγαπάς, γιατί αν με αγαπούσες, έπρεπε να χαιρόσουν με την ευτυχία μου, τη δόξα μου, την τιμή μου και όχι να λυπάσαι. Έπρεπε να ευχαριστείς τον Θεό και την Παναγία που με αξίωσαν τέτοιας ευτυχίας και δόξας και όχι να γογγύζεις»¹⁴⁹.

«Τότε της λέω: Κόρη μου, γιατί των άλλων παρθένων οι λαμπάδες είναι αναμμένες, ενώ οι δικές σου είναι σβησμένες;» Μου απάντησε: «Εσύ και η μητέρα μου, μου τις σβύσατε με τα δάκρυσά σας, και αν δεν πάψετε να κλαίτε, να μη λέτε ότι είμαι κόρη σας».

«Αυτή τη στιγμή ξύπνησα και στοχαζόμενος εκείνα τα μεγαλεία που είδα και τη δόξα των παρθένων και της κόρης μου και το ανείπωτο κάλλος, έμεινα αρκετή ώρα εκστατικός. Αφού συνήλθα, διηγήθηκα στη σύζυγό μου τα όσα είδα και παρηγορήθηκε αρκετά».

«Στο μεταξύ έγινε μέρα και τρέχω στην Εκκλησία, πέφτω στα γόνατα μπροστά στην εικόνα της Παναγίας και με δάκρυα μεάνοιας και χαράς ζητούσα συγχώρηση»: «Παναγία μου, παρηγορήτριά μου και προστασία και εμού και όλων των Χριστιανών, συγχώρησέ με για τα άσκοπα και ά-πρεπα λόγια που σου είπα. Η πολλή θλίψη μού προξένησε παραφροσύνη. Σ' ευχαριστώ μυριάδες φορές, σ' ευχαριστώ και θα σ' ευχαριστώ μέχρι το τέλος της ζωής μου και θα σου ανάβω το καντήλι μέρα και νύχτα».

«Επέστρεψα στο σπίτι μου, φόρεσα τα γιορτινά μου και βγήκα στην αγορά περπατώντας χαρούμενος στον κεντρικό δρόμο. Μόλις με είδαν οι άνθρωποι, έτρεχαν να με συλλυπηθούν. Εγώ τους έλεγα»: «Δεν δέχομαι συλλυπητήρια. Δέχομαι συγχαρητήρια»¹⁵⁰.

«Μερικούς από τους φίλους και γνωστούς τούς άκουσα να ψιθυρίζουν και να λένε: «Τι κρίμα! Ο μπάριμπα-Πέτρος τα έχασε από την πολλή λύπη». Εγώ τους πλησίασα και τους

¹⁴⁹ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

¹⁵⁰ [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]

είπα»: «Όχι, δεν τα έχασα· πριν να δω την κόρη μου τα είχα χάσει, αλλά τώρα που την είδα, είδα ότι ζει και βρίσκεται σε μεγάλη δόξα, τιμή και ευτυχία· είναι στον χορό των παρθένων, στον ουράνιο Νυμφώνα, έγινε νύμφη του Ουράνιου Βασιλιά. Έχω χαρά μεγάλη και θεωρώ τον εαυτό μου ευτυχή, διότι έχω κόρη νύμφη του Ουράνιου Νυμφίου»¹⁵¹.

Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβάκος

4.8 Γέροντας Θεόφιλος Ζερβάκος: «Αλλοίμονον εις τον Κόσμον, που Καταντήσαμε!»

«...Αλλοίμονον! Αλλοίμονον εις τον κόσμον, οποία θλίψις πρόκειται να έλθει εις τους κατοίκους της γης, όταν πολλοί από τους άρχοντας της γης, και της πολιτείας και της εκκλησίας, είναι υπηρέται και δούλοι του Αντίχριστου!...»

«Οι άρχοντες της εκκλησίας και της πολιτείας εις τας πονηράς ημέρας μας κοιμώνται τον βαρύτετον ύπνο της αμελείας και της ραθυμίας. Εάν δεν ξυπνήσουν και δεν ξυπνήσουν τον κλήρο και τον λαό εις μετάνοιαν, εις εργασίαν των εντολών του Θεού, των αρετών και των καλών έργων, θα δώσουν λόγο κατά την ημέρα της κρίσεως, και θα τιμωρηθούν»¹⁵².

«...Ο σημερινός συγχρονισμός και ψευδοπολιτισμός τείνει να μεταβάλλει την οικουμένη και αυτή την πατρίδα μας Ελλάδα εις Σόδομα και Γόμορρα. Οι Χριστιανοί Έλληνες των πρώτων αιώνων μετέδωσαν εις τα αλλόφυλα έθνη τον Χριστιανισμόν, τα λαμπρά και σεμνά ήθη, την αρετήν».

«Οι σημερινοί Έλληνες λαμβάνουν παρά των εθνών το σκότος, την πλάνην, την ασέβειαν, την απιστίαν, την βλασφημίαν, την διαφθοράν και ακολασίαν, την ζετσιπωσύνην, την ακαθαρσίαν και δυσωδίαν, και το λυπηρόν ότι οι περισσότεροι των Ελλήνων, ανδρών και γυναικών μετά χαράς τα δέχονται, τα εφαρμόζουν και νομίζουν ότι ευρήκαν θησαυρούς, ότι πριν ήσαν εις το σκότος και τώρα άνοιξαν τα μάτια τους και εγνώρισαν πως πρέπει να ζουν!»

¹⁵¹ Από το βιβλίο: Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, ΔΙΔΑΧΕΣ ΠΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ. Εκδόσεις “Ορθόδοξος Κυψέλη”.

¹⁵² (Ψαλμ. 15:8• Πράξ. 2:25)

Αλλοίμονον που καταντήσαμε!...

4.9 Συνέντευξη με τον Μητροπολίτη Μαυροβουνίου κ. Αμφιλόχιο Ράντοβιτς για τον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο

Κ.Ι.: «Τά άνω φρονείτε, μή τά επί της γης», μας παροτρύνει ο απόστολος των εθνών Παύλος στην προς Κολασσαείς επιστολή του. Και μας εξηγεί: «Άπεθάνετε γάρ, και ή ζωή υμών κέκρυπται σύν τω Χριστώ εν τω Θεώ” όταν ό Χριστός φανερωθή, ή ζωή υμών, τότε και ύμεις σύν αύτω φανερωθήσεσθε έν δόξη».

«Αυτά μου έρχονται στο νου, μιμνησκόμενος των αγίων Γερόντων, για τους οποίους ο Θεός αξίωσε εμάς τους ελαχίστους να ομιλούμε και να γράφουμε, προς δόξαν Κυρίου».

«Μια άλλη μεγάλη Γεροντική μορφή του αιώνα μας υπήρξε ο αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβάκος, Καθηγούμενος της ιεράς κοινοβιακής Μονής της Ζωοδόχου Πηγής στη Λογγοβάρδα της νήσου Πάρου».

«Για τον πατέρα Ζερβάκο έχουμε μια σύντομη, αλλά σημαντική μαρτυρία από το Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Μαυροβουνίου και Παραθαλάσσιας κ. Αμφιλόχιο Ράντοβιτς».

Α.Ρ.: Υπήρξε μεγάλη μορφή, θαυμάσιος άνθρωπος.

Πήγα και τον επισκέφθηκα στο μοναστήρι, που έκτισε στη Λογγοβάρδα της Πάρου. Μέσα στο δωμάτιο του είχε ετοιμάσει και τον τάφο του’ στη μια μεριά του δωματίου του ήταν το κρεβάτι του και στην άλλη μεριά ήταν ο τάφος του.

Τον ρώτησα γιατί είχε φτιάξει τον τάφο του και μου απάντησε:

«-Σ’ όλη μου την ζωή, προσπάθησα να μην επιβαρύνω κανένα. Τώρα, που γέρασα, δεν ξέρω πότε θα με πάρει ο Θεός. Γι’ αυτό έφτιαξα μόνος μου τον τάφο μου κι ελπίζω ότι τόσο τουλάχιστον κέρδισα στη ζωή, ώστε να με μεταφέρει κάποιος από το

κρεβάτι μου στον τάφο μου. Αν θα γνώριζα την ώρα που θα πέθαινα, αντί να πέσω στο κρεβάτι, θα έπεφτα στον τάφο, για να μην επιβαρύνω ούτε και σ' αυτό τους πλησίον μου».

K.I.: Είναι πολύ σπουδαία πράγματα αυτά, που ακούμε.

A.P.: Είναι πράγματι πολύ σημαντικό αυτό. Ο άγιος ζητά από τον εαυτό του πολλά, αλλά δεν ζητά τίποτε από τους άλλους.

K.I.: Οι άγιοι ζητούν μόνο από το Θεό το έλεος του, ενώ όλοι εμείς οι άλλοι συνεχώς ζητούμε ο ένας από τον άλλο, αντί να δίνουμε.

A.P.: Ακριβώς, αυτοί οι άγιοι άνθρωποι δεν ζητούν, παρά μόνο δίνουν.

K.I.: Γι' αυτό κι εμείς θα πρέπει, σ' όλη τη διάρκεια του βίου μας, ν' αγωνιζόμαστε, ο καθένας στο μέτρο των δυνάμεων του και, φυσικά, με τη χάρη του Θεού, να γίνουμε, όπως μας παραγγέλλει ο απόστολος Παύλος στην προς Εφεσίους επιστολή του, «συμπολῖται των αγίων καί οικείοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ των Αποστόλων καί προφητῶν, δντος ακρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

A.P.: Μια φορά, που εξομολογήθηκα στον πατέρα Φιλόθεο Ζερβάκο και του είπα ένα λογισμό μου, μου έκανε πολύ μεγάλη εντύπωση πώς αντιμετώπισε το θέμα ως πνευματικός. Μου είπε:

-Αδελφέ πάτερ Αμφιλόχιε, ο άλλος είναι η εικόνα του Θεού. Επιτρέπεται ν' αμαρτήσουμε εναντίον της εικόνας του Θεού, έστω και με λογισμό;

K.I.: Συγκλονιστικό αυτό.

A.P.: Ναι. Ποτέ δεν θα είχα σκεφτεί ν' αντιμετωπίσω μ' αυτό τον τρόπο τον αμαρτωλό λογισμό εναντίον κάποιου. Και θυμάμαι αυτό, που έλεγε ο πατήρ Ιουστίνος Πόποβιτς: «Στον άλλο να πηγαίνεις με τα πόδια της περιστεράς». Να τον πλησιάζεις, δηλαδή, όπως το περιστέρι, απαλά, μαλακά, διότι ο πλησίον σου έχει τους φόβους του, έχει τις θλίψεις του. Έχει ήδη έτσι αρκετό βάρος' να μην παίρνει κι άλλο βάρος από σένα».

Κ.Ι.: Όπως το Άγιο Πνεύμα, που ήρθε υπό μορφή περιστεράς.

Α.Ρ.: Ναι, ακριβώς αυτό.

Κ.Ι.: Ο Κύριος μας είπε να είμαστε «ακέραιοι ως αί περιστεραί». Διαβάζουμε στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο ότι ο Κύριος είπε στους μαθητές του: «Ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως πρόβατα εν μέσω λύκων' γίνεσθε ουν φρόνιμοι ως οί όφεις καί ακέραιοι ως αί περιστεραί».

Α.Ρ.: Στην Αθήνα όταν βρισκόμουν, φίλος μου και πνευματικό μου στήριγμα ήταν ο μακαριστός πατήρ Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος, στον οποίο και εξομολογούμην. Πήγαινε εκεί και ο πατήρ Φιλόθεος Ζερβάκος, υπέργηρος και μιλούσε στο εκκλησίασμα μετά τη Θεία Λειτουργία. Ο λόγος του κυλούσε όπως το ήρεμο ποτάμι. Κι ένιωθες ότι ο λόγος του δεν έβγαινε από το νου του, αλλά από την ψυχή του' ήταν το απόσταγμα της ζωής του.

Όταν τον είδα στη Λογγοβάρδα της Πάρου, στους Αγίους Πάντες, όπου ασκήτευε, καθώς μας μιλούσε, τον αισθάνθηκα ως τον πατριάρχη της νήσου. Κι από τότε μέχρι σήμερα, κάθε φορά που τον σκέφτομαι, έτσι τον σκέφτομαι ως πατριάρχη της Πάρου.

Κ.Ι.: Πολύ ωραία εικόνα αυτή. «Κι ήταν πράγματι πατριάρχης της Πάρου, αφού έσωσε τόσους ανθρώπους εκεί από το θάνατο. Στην Πάρο μέχρι σήμερα θυμούνται πολύ έντονα το γεγονός αυτό, το οποίο υπήρξε ένας ακόμη λόγος για να θεωρούν το Γέροντα Φιλόθεο ως ιερό πρόσωπο. Θ' αφηγηθώ αυτό το ιστορικό γεγονός, όπως το αφηγήθηκαν και σ' εμένα άλλοι».

«Στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, οι αγωνιστές της Αντίστασης έκαναν μια δολιοφθορά στην Πάρο. Ο Γερμανός διοικητής των Κυκλάδων, που πήγε στην Πάρο για να κάνει τις ανακρίσεις, διέταξε να του πάρουν εκατόν πενήντα νέους, κυρίως, ανθρώπους, τους οποίους θα εκτελούσε».

«Πραγματικά συγκεντρώθηκαν αυτοί οι εκατόν πενήντα άνθρωποι. Και το γεγονός έγινε ακόμη πιο τραγικό, διότι είπαν στους προέδρους των κοινοτήτων να διαλέξουν

εκείνοι αυτούς τους ανθρώπους. Να σκεφτούμε τη θέση ενός κοινοτάρχη μέσα σ' ένα χωριό, να πρέπει να διαλέξει αυτούς, που θα εκτελούσαν οι Γερμανοί. Αναγκάστηκαν τότε οι κοινότητες να βάλουν κλήρο για το ποιος θα πήγαινε».

«Μαζεύτηκαν, λοιπόν, αυτοί οι εκατόν πενήντα άνθρωποι, οι οποίοι συνελήφθησαν από τους Γερμανούς, κλείστηκαν στις φυλακές και περίμεναν σε λίγες μέρες την εκτέλεση τους. Και, βέβαια, ξεσηκώθηκαν οι αρχές, ο δήμαρχος, η Εκκλησία, οι πάντες, να παρακαλούν το Γερμανό διοικητή. Ανένδοτος αυτός. Πήγαν τότε στον πατέρα Φιλόθεο Ζερβάκο, ο οποίος είχε πολλά πνευματικά τέκνα του ανάμεσα στους επιλεγέντες για εκτέλεση».

«Κάλεσε, λοιπόν, ο πατήρ Φιλόθεος το Γερμανό διοικητή στο μοναστήρι του, για να τον φιλοξενήσει. Πήγε ο διοικητής με τη συνοδεία του. Έφαγαν όλοι μαζί, μίλησαν για το μοναχισμό και για πολλά άλλα θέματα. Κι όταν άρχισε να μαλακώνει κάπως ο Γερμανός, του είπε ο πατήρ Ζερβάκος: «Ξέρετε, εμείς οι Ορθόδοξοι στα μοναστήρια συνηθίζουμε, όταν έχουμε κάποιο φιλοξενούμενο, να πηγαίνουμε μέσα στην εκκλησία και να κάνουμε μια παράκληση για την υγεία τη δική του και της οικογένειάς του. Αν θέλετε, δώστε μου τα ονόματα της οικογένειάς σας, που είναι στη Γερμανία, να κάνουμε μια παράκληση εδώ». Έδωσε ο Γερμανός τα ονόματα, πήγαν στην εκκλησία και, πραγματικά, έκαναν την παράκληση».

Ο Γερμανός βγήκε πολύ σκεπτικός από την εκκλησία και, όταν ήταν έτοιμος να φύγει, γύρισε και είπε: «Θέλω να ξεπληρώσω αυτές τις περιποιήσεις, που μου κάνατε. Μπορείτε, λοιπόν, να μου ζητήσετε μια χάρη, την οποία θα σας κάνω. Αλλά η χάρη αυτή να μην είναι η αίτηση για την απελευθέρωση των κρατουμένων. Αυτοί θα εκτελεστούν. Οτιδήποτε άλλο μου ζητήσετε, θα το κάνω». «Πριν σας ζητήσω οτιδήποτε», είπε ο πατήρ Ζερβάκος, «θέλω να μου δώσετε το λόγο της στρατιωτικής σας τιμής ότι θα κάνετε αυτό, που θα σας πω». «Έχετε το λόγο της στρατιωτικής μου τιμής», απάντησε ο Γερμανός. Του είπε τότε ο πατήρ Φιλόθεος: «Θέλω να βάλετε κι εμένα ανάμεσα στους εκατόν πενήντα και να εκτελέσετε εμένα πρώτο».

«Ο Γερμανός βρέθηκε στο δίλημμα ή να σκοτώσει το Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο ή ν' αφήσει και τους άλλους, γιατί, χωρίς να του το ζητήσει άμεσα ο πατήρ Φιλόθεος, έμμεσα αυτό ζήτησε. Κι είχε δεσμευτεί με το λόγο της στρατιωτικής του τιμής ο

Γερμανός. Αναγκάστηκε, λοιπόν, να υπογράψει την απόλυση και των εκατόν πενήντα Παριανών».

«Πραγματικά κάθε φορά, που θυμούμαι αυτό το γεγονός, συγκλονίζομαι, διότι είναι όντως αυτό, που λέγει το Ευαγγέλιο, ότι ο καλός ποιμήν θυσιάζει την ψυχή του υπέρ των προβάτων».

«Αυτή την ημέρα τη γιορτάζουν ακόμη στην Πάρο, ως την επέτειο της σωτηρίας των εκατόν πενήντα εκείνων ανθρώπων, οι οποίοι μεγάλωσαν, έκαναν οικογένειες, έχουν εγγόνια και δισέγγονα, χωρίς ποτέ να ξεχνούν ότι οφείλουν τη ζωή τους και την ευτυχία τους, τις ανθρώπινες χαρές, στο Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο, ο οποίος πραγματικά έθεσε τον εαυτό του υπέρ του ποιμνίου του».

4.10 Δίνουμε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από το εξαιρετο βιβλίο του Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου Ο Οδοιπόρος -Μια ευσεβής οδοιπορία από της επιγείου πατρίδος έως της ουρανίου Ιερουσαλήμ

«Ωσαύτως είς τους πειρασμούς, τας θλίψεις, τους κινδύνους, τας στενοχώριας, να καταφεύγης διά της προσευχής προς τον Θεόν ζητών βοήθειαν' δύνασαι όμως να βάζεις και μεσίτας προς τον Θεόν διά τα αιτήματα σου την Κυρίαν Θεοτόκον και πάντας τους αγίους, οίτινες, επειδή έχουν χάριν και παρρησίαν προς τον Θεόν, δύνανται να σε βοηθήσωσιν' αλλά και οι πνευματικοί αδελφοί και φίλοι είς τας θλίψεις και πειρασμούς δύνανται να μας βοηθήσωσι, παρηγορήσωσι και ανακουφίσωσι' διά τούτο ο ανωτέρω σοφός Σειράχ λέγει είς την σοφίαν του' 'ει κτάσαι φίλον, εν πειρασμώ κτήσαι αυτόν... φίλος πιστός φάρμακον ζωής', είς δε το έργον της αγάπης και της φιλαδελφείας μιμήθητι τους αγίους, αυτόν τον ίδιον Χριστόν, όστις ήλθεν εις τον κόσμον ουχί διά να διακονηθή, αλλά να διακονήση και κατεδέχθη να πλύνη τους πόδας των μαθητών του, του πλάσματος του, ο διδάσκαλος, ο ποιητής και πλάστης των απάντων¹⁵³»!!
«Μιμήθητι τον ανωτέρω Οδοιπόρον και καθώς εκείνος ηγάπα να επισκέπτεται και να περιποιήται τους ασθενείς, ούτω και συ αγάπα πάντα άνθρωπον και ιδίως τους

---

¹⁵³ Από παλιό χειρόγραφο του Γέροντα Φιλοθέου Ζερβάκου, προ του 1930. Περιοδικό "Όσιος Φιλόθεος της Πάρου" 29, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 37, άρθρο «Εις την εορτήν των πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (Περί ανατροφής των τέκνων)» (αποσπάσματα).

πτωχούς και δυστυχείς, οι οποίοι δεν έχουν τα μέσα ούτε εις ιατρούς να υπάγωσιν, ούτε φάρμακα να αγοράσωσιν ούτε τρόφιμα έχουσι' τούτους εξαιρετώτερα των άλλων να επισκέπτησαι, να τους παρήγορης και εάν είσαι εις θέσιν να τους βοηθής υλικώς' εάν δεν είσαι, τότε να τους βοηθής πνευματικός με λόγους ωφελίμους' να έχουν δηλ. θάρρος, πίστιν, ελπίδα, μεγαλοψυχίαν, υπομονήν, και καρτερίαν εις τας θλίψεις των και ασθενείας διό να έχωσι μεγάλον μισθόν εις τους ουρανούς διά την υπομονήν των». «Να τους προτρέπης να εξομολογηθώσι, να μεταλάβωσι των αχράντων μυστηρίων, να ενθυμώνται τον θάνατον και την κόλασιν. Επειδή ο άνθρωπος συνίσταται εκ δύο ουσιών, από σώμα υλικόν και φθαρτόν και από ψυχήν άυλον και αθάνατον, το μεν σώμα έχει ανάγκην βοηθείας υλικής, η δε ψυχή βοηθείας πνευματικής. Όσην λοιπόν διαφοράν έχει η ψυχή από το σώμα, τόσην διαφοράν έχει και η πνευματική βοήθεια και ελεημοσύνη από την σωματική ν. Στοχάσου λοιπόν, αγαπητέ μοι, πόσον μέγα καλόν εστίν η ελεημοσύνη, την οποία εμακάρισεν ο Κύριος ειπών Μακάριοι οι ελεήμονες, ότι αυτοί ελεηθήσονται. Κατά δε την δευτέραν αυτού παρουσίαν θα είπη εις τους δικαίους και εξαιρετικώς εις τους ελεήμονας την ελεημοσύνην την οποίαν εκάματε εις τους πτωχούς αδελφούς μου, εις εμέ την εκάμετε. Έφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε».¹⁵⁴

«Εάν θέλῃς, αγαπητέ μου συνοδοιπόρε, να καθαρίσῃς τον εαυτόν σου από τας αμαρτίας, να όδευσης ευκόλως την στενήν και τεθλιμμένην οδόν και φθάσης εις την Βασιλείαν των ουρανών, εάν θέλῃς να πλησίασης εις τον Θεόν και ομοιωθῇς με αυτόν, μη παύσης την ελεημοσύνην την υλικήν, εάν είσαι εύπορος και την πνευματικήν, εάν δεν είσαι εύπορος από υλικά αγαθά». «Το τάλαντον, όπερ έλαβες από τον πλουσιόδωρον Θεόν, φρόντισε να το αύξησης διά της αγάπης, της φιλαδελφείας, της ελεημοσύνης, της μεταδόσεως. Άρεσάτω σου η βουλή μου, ω βασιλεύ, είπεν ο Δανιήλ προς τον βασιλέα Ναβουχοδονόσορα, 'και τας αμαρτίας σου εν ελεημοσύναις λύτρωσαι, και τας αδικίας σου εν οικτιρμοίς πενήτων». «Ο δίκαιος σοφός παροιμιαστής λέγει 'ελεημοσύναις και πῖστεσιν αποκαθαίρονται αμαρτία. Ο δίκαιος Τωβίτ' ελεημοσύνη εκ θανάτου ρύεται, και ουκ εά εισελθειν εις το σκότος. Ο δε Θεολόγος Γρηγόριος λέγει' 'εν ουδενί άλλω άνθρωπος Θεώ ομοιούται, ως το ευ ποιείν... ενεργετών νόμιζε μιμείσθαι Θεόν». «Και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός εν ευαγγελίοις έφη. Αγαπάτε τους εχθρούς υμών και αγαθοποιείτε και δανείζετε μηδέν απελπιζοντες και έσται ο μισθός υμών πολύς και

¹⁵⁴ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας.

έσεσθε υιοί του Υγίστου' ότι αυτός χρηστός ἐστίν ἐπί τους ἀχάριστους και πονηρούς γίνεσθε ουν οικτίρμονες, καθώς και ο Πατήρ υμών οικτίρμων ἐστί. Διά της φιλοξενίας και της ελεημοσύνης ηζιώθη ο Αβραάμ να φιλοξενήση εἰς μορφήν τριών Ἀγγέλων την Αγ. Τριάδα. Δι' ο και ο θεοκήρυξ Ἀπόστολος Παῦλος παροτρύνει ημάς λέγων: Της φιλοξενίας μη επιλανθάνεσθε, διά ταύτης γαρ ἔλαθόν τίνες ζενίσαντες ἀγγέλους»¹⁵⁵.

«Περί της ελεημοσύνης λέγει και ο θεῖος Χρυσόστομος τα ἀκόλουθα. Αυτή μείζων η χάρις, ἢ νεκρούς ανιστά' του γάρ εν τω ονόματι του Ιησού τους αποθανόντος εγείρειν, πολλῶ μείζων τω πεινῶντι τρέφειν τον Χριστόν. Ενταύθα μεν γαρ ου τον Χριστόν ευεργετείς ἐκεῖ δε αυτός σε και ο μισθός εν τω ποιείν ευ, ουκ εν τω πάσχειν ευ, ενταύθα μεν γαρ (ἐπί των σημείων λέγω) αυτός οφείλεις τω Θεῷ ἐπί δε της ελεημοσύνης τον Θεόν οφειλέτην ἔχεις». «Βλέπεις, ἀγαπητέ μοι, πώς ο φιλόανθρωπος και πολεύσπλαγχνος Θεός και Πατήρ ημών ο ουράνιος διά να μας διευκολύνη και ομαλύνη την στενήν και τεθλιμμένην οδόν πόσους τρόπους και μέσα εφεύρε διά των οποίων ευκόλως και ακινδύνως δυνάμεθα να διαπλεύσωμεν το πολυκύμαντον πέλαγος της παρούσης ζωής, να βαδίσωμεν την στενήν και τεθλιμμένην οδόν και να φθάσωμεν εἰς τους γαληνοῦς λιμένας της αιωνίου και ατελεύτητου ζωής και βασιλείας». «Βάδιζε λοιπόν μετά προθυμίας μεγίστης την προς την ἄνω Ιερουσαλήμ ἀγουσαν οδόν, ευχαριστεῖ και δοξολογεῖ εκ καρδίας τον Κύριον και μη παύσης πάσας τας ημέρας της ζωής σου, ἀχρι τελευταίας αναπνοῆς σου, να τον υμνής, δοξάζης, ευχάριστος και να τον παρακαλής να σε φωτίζη και οδηγή εἰς το να ποιῆς το θέλημα του το Ἅγιον και οὕτω ἀξιωθῆς της αιωνίου και ατελεύτητου ζωής και βασιλείας ης γένοιτο πάντας επιτυχεῖν»¹⁵⁶.

4.11 Προς τους Φιλοπόλεμους Ἀρχοντας των Ἐθνῶν...

«Ἀκούσατε φιλοπόλεμοι Βασιλεῖς και Ἀρχοντες των Ἐθνῶν και σύνετε»!

«Ο Παντοκράτωρ Θεός και ποιητής του παντός σας κατέστησε Βασιλεῖς, Ἀρχοντας και Κυβερνήτας των εθνῶν και λαῶν, και οι ἄνθρωποι σας ενεπιστεύθησαν την διακυβέρνησίν των, να κυβερνάτε τους υπηκόους σας εν δικαιοσύνη και ἀληθεία και ως πατέρες φιλό στοργοι και κυβερνήται ἀριστοι, να προνοήτε και να φροντίζετε περι

¹⁵⁵ Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

¹⁵⁶ Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

της ευημερίας, ευτυχίας και σωτηρίας των λαών σας. Διατί λησμονήτε τον προορισμόν σας; Ακούσατε και σύνετε! Εκατοντάδας χιλιάδων ανεύθυνων και αθώων ανθρώπων εθανατώσατε παραδόντες εις σφαγήν, εις το πυρ και εις τον βυθόν της θαλάσσης»! «Εκατοντάδας χιλιάδων ανθρώπων κατεστήσατε δυστυχεστάτους, ελεεινοτάτους, αθλιεστάτους, πεινασμένους, γυμνούς και αστέγους! Δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων δραχμών σπαταλάτε καθ' εκάστην εις εξοπλισμούς και τα ρίπτετε εις το πυρ και εις την θάλασσαν, διά να θεραπεύσητε το πάθος του εγωϊσμού και της φιλοδοξίας σας, και δεν σκέπτεσθε, ότι με αυτά τα χρήματα που πετάτε ασκόπως, αδίκως και παραλόγως, πόσα εκατομμύρια πτωχών, χηρών, ορφανών, πεινασμένων θα εσώζατε; Που είναι λοιπόν η δικαιοσύνη σας; που η αγάπη, η στοργή, που η μέριμνα σας; Τί θα απολαύσητε, τι θα κερδίσητε, εάν ιδήτε ολόκληρον την Ευρώπην κυλιομένην εις το αίμα και τας πόλεις αυτής μεταβαλομένας εις σωρούς ερειπίων; Δι' όλα τα ανωτέρω είσθε υπεύθυνοι! Σκεφθήτε, ότι είσθε άνθρωποι θνητοί! Θά αποθάνητε, ας είσθε Άρχοντες και Κυβερνήται»¹⁵⁷.

«Ζητείτε, ως άδικοι και πλεονέκται, να αυξήσητε τα όρια των εθνών σας και ει δυνατόν να κατακτήσητε ολόκληρον την οικουμένην, διά να αφίσητε δήθεν όνομα, και αύριον θα αποθάνητε και δεν θα πάρητε μαζί σας ουδέν. Θα πάρητε μόνον τρεις πήχεις γης που θά σας ρίξουν μέσα εις τον τάφον, ως θνησιμαία, διά να γίνητε σκωλήκων βρώμα και δυσωδία! Σκεφθήτε, ότι θα δώσητε λόγον των πράξεων σας εις τον απροσωπόληπτον Κριτήν και Θεόν, δι' αυτό έλθετε εις αίσθησιν, μετανοήσατε και σταματήσατε το κακόν».

«Ο Παμβασιλεύς και Κύριος των απάντων από τον ό ποιον έχετε το σκήπτρον και το αξίωμα, το ζην και το αναπνέειν και παν αγαθόν, έδωκεν εντολήν εις υμάς και εις πάντας ειπών»: «αγαπάτε αλλήλους». Υμείς όχι μόνο δεν τηρείτε την εντολήν της αγάπης, αλλά και εις τους υπηκόους σας παραγγέλλετε να μισούν τους αδελφούς των και να τους φονεύουν. Αγνοείτε, ότι όλοι οι άνθρωποι αδελφοί εσμέν, πλάσματα ενός και του αυτού Πατρός; Ουκ ενι Έλλην, ουδέ Ιουδαίος, Βάρβαρος, Σκύθης, δούλος ελεύθερος, Άγγλος, Γάλλος, Ρώσος, Γερμανός, Ιταλός, Ευρωπαϊός, Αμερικανός,

---

¹⁵⁷ Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.

Ασιάτης, Αφρικανός, Αυστραλός, αλλά πάντες εν εσμέν, πάντες αδελφοί, πάντες ομοιάνθρωποι»¹⁵⁸.

«Αναλογισθήτε το κακόν που πράττετε, συμπονέσατε, λυπηθήτε τους συνανθρώπους σας αδελφούς, λυπηθήτε τους στρατιώτας σας, τί κακόν σας εκαμον που τους στέλλετε ως πρόβατα επί σφαγῆν; Λυπηθήτε τας γυναίκας των, τας οποίας κατέστησατε χήρας, και τα τέκνα των ορφανά και δυστυχῆ! Λυπηθήτε τους πατέρας και τας μητέρας που αφίνετε χωρίς παιδιά! Λυπηθήτε τους γέροντας, τας εγκύους και θηλάζουσας γυναίκας και τα άωρα βρέφη! Λυπηθήτε ακόμη κάθε ηλικία, τους ανθρώπους τους οποίους διά το πείσμα σας, διά την πλεονεξίαν, τον φθόνον, την εωσφορικὴν υπερηφάνειαν και φιλοδοξίαν σας, κατεστήσατε ελεεινούς, δυστυχείς, χωρίς τροφήν, χωρίς στέγνης, χωρίς ένδυμα! Λυπηθήτε τας πόλεις που καίετε, τα πλοία που βυθίζετε, τα αεροπλάνα που συντριβετε! Λυπηθήτε τα δισεκατομμύρια που πετά τε εις την θάλασσαν και την φωτιάν, και δώσατε τα εις τους πτωχούς που πεινούν, εις τας χήρας και ορφανά, εις έργα φιλανθρωπίας και αγαθοεργίας»¹⁵⁹.

«Η φωνή μου, η οποία εξέρχεται από τα βάθη της καρδιάς μου με πόνον και θλήψιν και δάκρυα, ας εισέλθη εις τα ώτα υμών και ας γίνη ευπρόσδεκτος. Γνωρίζω, ότι και αι αμαρτίαι των ανθρώπων είναι πολλάι και διά τας αμαρτίας αυτών έρχεται η οργή του Θεού, ως λέγει ό Απόστ. Παύλος «διά ταύτα έρχεται η οργή του Θεού επί τους υιούς της απείθειας», και εάν δεν μετανοήσουν και επιστρέψουν προς τον Θεόν, εκ του οποίου απεμακρύνθησαν, θα απωλεσθούν ως λέγει ό Δαβίδ» «Οι μακρύνοντες εαυτούς από του Θεού απολούνται».

«Υμείς, ώ Άρχοντες, δείξατε πρώτοι το καλόν παράδειγμα. Μετανοήσατε και επιστρέψατε προς τον Θεόν εκ του οποίου απεμακρύνθητε και να είσθε βέβαιοι, ότι και οι λαοί θα σας μιμηθούν, «φύσει γαρ το αρχόμενον τοις άρχουσιν εξομοιούσθαι, είτε τις των σοφών»¹⁶⁰.

«Εις υμάς τους Άρχοντας των Εθνών έγκειται να επιφέρητε την γαλήνην και ειρήνην, την χαράν και ευτυχίαν εις τα έθνη, και εις υμάς πάλιν έγκειται να επιφέρητε την

¹⁵⁸ Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.

¹⁵⁹ Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας.

¹⁶⁰ Α' Κορ. 7:32-34].

διαμάχην, τον πόλεμον, την θλίψιν, την δυστυχίαν, τον όλεθρον και την καταστροφήν εις τα έθνη, και την αιώνιον κατάραν και το ανάθεμα εις εαυτούς. Προτιμήσατε το πρώτον, την εκπλήρωσιν δηλαδή της εντολής του Θεού, της αγάπης, διά να φέρητε την ποθητήν ειρήνην εις τον κόσμον και αφήσητε ούτω όνομα αξιομακάριστον εις πάσας τας γενεάς».

Μετά ψυχικής οδύνης Αρχιμ. ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΖΕΡΒΑΚΟΣ

Έγγραφη την 1η Απριλίου του 1940 υπό του Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου, Ηγουμένου Ί. Μονής Λογγοβάρδας Πάρου.

4.12 Ακολουθεί το Ημερολόγιο χωρίς να το Λατρεύης ως Θεό

«Την επιστολήν σας έλαβον και τα εν αυτή ανέγνων. Παρατήρησα ότι εις όσα σοι έγγραφον, ότι νεω-τερίζεις, δεν απήντησες...»

«Όσα δε αντέγραψας από το Πηδάλιον της Εκκλησίας, γνώμας και αποφάσεις των αγίων Οικουμενικών Συνόδων και των θεοφόρων Πατέρων και μας απέστειλας, διά να δείξης δήθεν ότι ακολουθείς τους Αγίους Πατέρας και τας αγίας Συνόδους διότι κρατείς το παλαιόν ημερολόγιον, είναι τελείως άσχετα με το παλαιόν ημερολόγιον, καθότι αι άγιοι Οικουμενικαί Σύνοδοι δεν συνεκροτήθησαν διά το παλαιόν ημερολόγιον, αλλά δι' άλλα ζητήματα τα οποία ως εγγράμματος, όταν αναγνώσης μετά προσοχής, δύνασαι να τα εννοήσης. Αι άγιοι Οικουμενικαί Σύνοδοι συνεκροτήθησαν από το έτος 325 έως το έτος 783, η δε μεταβολή του εορτολογίου εγένετο το 1924»¹⁶¹.

«Ουδεμία Οικουμενική Σύνοδος ησχολήθη με το παλαιόν και νέον εορτολόγιον, μόνον η Α' Οικουμενική Σύνοδος ώρισε τα περί της εορτής του Πάσχα και ο οποίος όρος, κατά την γνώμην πολλών διδασκάλων της Εκκλησίας μας, δεν φυλάττεται, αλλά τούτο δεν βλάπτει ουδέ ποσώς την πίστιν. Ο ιερός Χρυσόστομος, ο οποίος ήκμασε εγγύς μετά την Α' Οικουμενική Σύνοδον, λέγει. «Χρόνων ακρίβειαν και ημερών παρατήρησιν δεν

---

¹⁶¹ Β Κορινθίους 11,27

ηξεύρει η του Χριστού Εκκλησία. επειδή οσάκις τρώγει τον ζωοποιόν Άρτον τούτον, και το ποτήριον τούτο πίνει, καταγγέλλει τον θάνατον του Κυρίου και Πάσχα επιτελεί»¹⁶².

«Και ο ιερός Νικόδημος, ερμηνευτής των ιερών κανόνων, λέγει». «Δεν φροντίζει ο Θεός και η Εκκλησία διά τοιαύτην παρατήρησιν χρόνων και ημερών πάρεξ διά μοναχὴν ομόνοιαν και ειρήνην». «Τί λοιπόν αναφέρεις αγίας Συνόδους και αγίους Πατέρας οι οποίοι ήκμασαν προ χιλίων περίπου ετών, διά να στηρίξης την πλάνην σου διά το παλαιόν εορτολόγιον, του οποίου η μεταβολή έγινε προ 20 ετών και το οποίον λατρεύεις ως Θεόν διά να μη είπω και περισσότερον; Διότι, εφ' όσον παραδέχεσαι και πιστεύεις ότι χωρίς το παλαιόν εορτολόγιον ουδέν μυστήριον τελείται, συμβουλεύεις δε τους ανθρώπους, να μη βαπτίζουν τα παιδιά των, να μη εξομολογούνται, να μη κοινωνούν των αγράντων μυστηρίων, να μη εκκλησιάζονται, διότι οι ιερείς ακολουθούν το νέον ημερολόγιον, και επομένως άνευ του παλαιού ημερολογίου ουδέν μυστήριον τελείται. Άρα πιστεύεις ότι το Πανάγιον Πνεύμα, το Οποίον επικέκληνται οι ακολουθούντες το νέον εορτολόγιον, δεν δύναται να τελειώνη μυστήριον, πρέπει να έχη συνεπίκουρον και το Άγιον Παλαιόν ημερολόγιον»! «Φευ της πλάνης και κακοδαιμονίας!! Αρμόζουν εις σε τα λόγια του θεοκήρυκος Παύλου τα διά τους ανοήτους Γαλάτας γραφέντα». «πώς επιστρέφετε πάλιν επί τα ασθενή και πτωχά στοιχεία, οισ πάλιν άνωθεν δουλεύειν θέλετε; ημέρας παρατηρείσθε και μήνας και καιρούς και ενιαυτούς! φοβούμαι υμάς μήπως εική κεκοπίακα εις υμάς» (Γαλ. 4, 9-11).

«Το μεν παλαιόν ημερολόγιον το ονομάζεις Άγιον ημερολόγιον, το δε νέον το ονομάζεις Βάαλ, διότι γράφεις να μη κλίνωμεν γόνυ προ του ειδώλου της συγχρόνου Βάαλ της λεγομένης αστρονομίας. Και το παλαιόν ημερολόγιον έχει ημέρας, επίσης και το νέον. Όλας τας ημέρας τας εποίησεν ο Κύριος. Όλαι είναι καλάί και άγαι. Διατί λοιπόν συ τας μεν ονομάζεις αγίας και καλάς, τας δε ονομάζεις Βάαλ και κακάς;»

«Δεν επιτρέπεται εις υμάς, άνθρωπον επιστήμονα, να λέγετε το νέον ημερολόγιον και την αστρονομίαν Βάαλ. Αλλ' ως φαίνεται ο φανατισμός και η εμπάθεια σας έχει σκοτίσει το λογικόν και δεν γνωρίζετε ούτε αισθάνεσθε τί λέγετε. Ο μεν Βάαλ ήτο θεός

---

¹⁶²Α Κορινθίους 2,9

των ειδωλολατρών, τον οποίον οι μεν Έλληνες ωνόμαζον Δία, οι δε Φοίνικες, Χαναναίοι και Τύριοι Βάαλ και οι Βαβυλώνιοι Βηλ». ¹⁶³

«[Με] το να γράφης ότι κλίνομεν γόνυ τω Βάαλ, είσαι ψεύτης και συκοφάντης, διότι ημείς προσκυνούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα, Τριάδα ομοούσιον και αχώριστον. Πιστεύομεν, προσκυνούμεν και λατρεύομεν τον αληθή Θεόν τον Ποιητήν των απάν-των, αλλά και ουδείς των χριστιανών εκείνων οι οποίοι ακολουθούν το νέον εορτολόγιον κλίνει γόνυ εις τον Βάαλ. Εάν και αμαρτωλοί είναι, οι πλείστοι κλίνουν γόνυ και προσκυνούν τον αληθή Θεόν των απάντων. Υμείς κ. Μ., δεν λέγω ότι δεν προσκυνείς και λατρεύεις τον αληθή Θεόν, αλλά προσκυνείς και λατρεύεις ως Θεόν και το παλαιόν ημερολόγιον». «Η δε ομολογία σου, εφ' όσον πιστεύεις ως Θεόν το ημερο-λόγιον (διότι λέγεις και γράφεις, ότι χωρίς το πα-λαιόν ημερολόγιον ουδέν μυστήριον τελείται), δεν είναι ομολογία γνησίου χριστιανού. Η αληθής ομολογία του χριστιανού είναι να πιστεύη εκείνα τα οποία διαλαμβάνει το Άγιον Σύμβολον της πίστεως ημών, το οποίον συνέταξαν οι θεοφόροι Πατέρες εις την Α' Οικουμενικήν Σύνοδον και συνεπλήρωσεν η Β' και επεκύρωσαν όλαι αι άλλα Οικουμενικάι και τοπικάι Σύνοδοι». «Το ιερόν Σύμβολον δεν διαλαμβάνει να πιστεύωμεν και εις ένα παλαιόν Ιουλιανόν ημερολό-γιον, το εφευρεθέν υπό του ειδωλολάτρου Σωσιγένους και θεσπισθέν υπό του επίσης ειδωλολάτρου αυτοκράτορος Ιουλίου Καίσαρος, και ότι άνευ του παλαιού εορτολογίου δεν υπάρχει σωτηρία. Λοιπόν πλανάσαι!»

«Η δε Αστρονομία δεν είναι και αυτή είδωλον του Βάαλ. είναι επιστήμη, την οποίαν εσπούδασαν πολλοί και από τους θεοφόρους Πατέρας της Εκκλησίας μας, ως ο Μ. Βασίλειος, ο άγ. Γρηγόριος και άλλοι. Είναι επιστήμη όχι μεν αναγκαία εις την σωτηρίαν, αλλ' ε-πιστήμη χρήσιμος και ωφέλιμος. Υπό λαμπρού αστέρος οδηγηθέντες οι των Περσών βασιλείς αστρολόγοι προσεκύνησαν τον εν Σπηλαίω τεχθέντα Βασιλέα Ουράνιον».

«Νομίζεις ότι, εάν φυλάξης το παλαιόν ημερολόγιον, εφύλαξας όλον τον νόμον, είσαι γνήσιος ορθόδοξος, διότι εις το παλαιόν εορτολόγιον, κατά την στρεβλήν γνώμην σου, όλος ο νόμος και οι προφήται κρέμανται ¹⁶⁴! Αλλ' εάν, ως λογικός και συνετός, στοχασθής καλώς τας καταφρονήσεις που κάμνεις εις άλλας παραδόσεις της Αγίας μας Εκκλησίας, τας παρακοάς που κάμνεις εις τον Νόμον του Θεού και τας εντολάς Του,

¹⁶³ Β Κορινθίους 12,4

¹⁶⁴ Β Κορινθίους 11,27

τας παρακοάς που κάμνεις εις τας συμβουλάς και νουθεσίας του πνευματικού σου πατρός, θα ίδης ότι εκείναι μεν είναι κάμηλος, το δε ημερολόγιον κώνωψ. Αλλοίμονόν σου ότι διυλίζεις τον κώνωπα την δε κάμηλον καταπίνεις».

«Άκουσον δι' υστάτην φοράν και πρόσεξε εις τα λεγόμενα. Το τέλος πάντων ημών έφθασεν μετ' ολίγον θα αναχωρήσωμεν και θα παρασταθώμεν ενώπιον του απροσωπολήπτου και δικαίου Κριτού να δώσωμεν λόγον των πράξεών μας, ο Οποίος θα μας εξετάση εάν εφυλάζαμεν, όχι τα ημερολόγια, αλλά τας εντολάς Του, εάν εποιήσαμεν έργα καλά, πράξεις αγαθάς, εάν εφυλάξαμε την πίστιν μας καθαράν, πίστιν εννοώ όχι εις τα άψυχα ημερολόγια, αλλά πίστιν εις Αυτόν τον Χριστόν τον υπέρ ημών σαρκωθέντα, παθόντα, ταφέντα και αναστάντα τριήμερον, και ανελθόντα εις ουρανούς και εις τα δεξιά εστώτα του Ουρανίου Πατρός, τον πανταχού παρόντα, τον και πάλιν ερχόμενον μετά δόξης κρίναι ζώντας και νεκρούς. Λοιπόν άφησε τα ημερολόγια πριν σε καταλάβη η νυξ του θανάτου, οπότε δεν θα σε βοηθήση το ημερολόγιον, αλλ' ούτε και η μετάνοια, επειδή εν τω Άδη ουκ έστι μετάνοια.»¹⁶⁵

«Δεν πρέπει να νομίζης ότι εξ αιτίας του εορτολογίου ο Θεός ωργίσθη τον κόσμον. Ο Θεός τιμωρεί τον κόσμον διά τας ασεβείας, βλασφημίας, απιστίας, μοιχείας, πορνείας, μέθας, ασωτίας, αδικίας, πλεονεξίας, υπερηφανίας, φθόνους, φόνους κ.λπ., και όχι δι' ημερολόγια».

«Εάν θέλης να μου ακούσης, ακολουθεί το παλαιόν εορτολόγιον χωρίς να το πιστεύης ως Θεόν και να υβρίζης όσους ακολουθούν το νέον και να τους συμβουλεύης να αρνηθούν την Εκκλησίαν, τα μυστήρια κ.λπ. ..»

Μετ' αγάπης και εγκαρδίων ευχών Αρχιμ. Φιλόθεος Ζερβάκος

4.13 Η Θυσιαστική Αγάπη του Αγίου Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου

«Εγώ ειμί ο ποιμήν ο καλός. Ο ποιμήν ο καλός την ψυχήν αυτού τίθησι υπέρ των προβάτων». Και μόνο αυτό το συμβάν το οποίο θα διηγηθούμε πιο κάτω, πιστεύουμε ότι από μόνο του φανερώνει την αυτοθυσία και την μείζονα αγάπη του γέροντος αλλά

---

¹⁶⁵ Α' Κορ. 7:32-34].

και την πνευματική του πατρότητα. Τον καιρό της Γερμανικής κατοχής ο Γερμανός διοικητής, επειδή στο χωριό Τσιμπίδο σκότωσαν δύο Γερμανούς και τραυμάτισαν έναν αξιωματικό, ζήτησε αν του προσκομίσουν οι πρόεδροι των κοινοτήτων, μία ορισμένη μέρα, 125 νέους από όλες τις κοινότητες της Πάρου, για να τους εκτελέσει»¹⁶⁶.

«Όταν άκουσα αυτή τη θανατική απόφαση λέει ο γέρον Φιλόθεος – πόνεσε η ψυχή μου και δοκίμασα θλίψη περισσότερο από κάθε άλλον, γιατί οι μελλοθάνατοι ήταν πνευματικά μου παιδιά... και η πνευματική συγγένεια και αγάπη είναι ανώτερη από τη σαρκική, όπως έγραψε ο Άγιος Ιουστίνος, ο φιλόσοφος και μάρτυρας. Γι' αυτό λοιπόν δεν αδιαφόρησα, αλλά αμέσως έσπευσα σαν πνευματικός πατέρας να σώσω τα πνευματικά μου παιδιά από τον επικείμενο θάνατο. Δεν έχασα καιρό». «Την ίδια μέρα τον κάλεσα στο Μοναστήρι, και την επόμενη ήρθε. Φοβόμουν μήπως απορρίψει την παράκλησή μου και κατέφυγα στην ακαταίσχυντη προστασία των χριστιανών, την απροσμάχητη βοήθεια, την μόνη ελπίδα, καταφυγή και σωτηρία, την Υπεραγία Θεοτόκο, τη Ζωοδόχο Πηγή. Κάναμε λοιπόν παράκληση με όλους τους πατέρες και αδελφούς του μοναστηριού και παρακαλέσαμε με πίστη και ικετεύσαμε να μεσιτεύσει στον υιό της και Θεό μας να μετατρέψει την απόφαση του αδίκου Διοικητή και να χαρίσει τη ζωή στους ανεύθυνους, που άδικα καταδικάστηκαν σε θάνατο». «Την παράκληση στην Παναγία παρακολούθησε και ο διοικητής με την συνοδεία του. Μόλις τελείωσε η παράκληση, ετοιμάστηκαν αν αναχωρήσουν¹⁶⁷. Τότε ο διοικητής είπε στον διερμηνέα να του ζητήσω να μου κάνει μια χάρη. Εγώ εκείνη τη στιγμή γέμισα χαρά και αγαλλίαση, διότι πίστεψα ότι εισακούστηκε η δέησή μας και ήρθε η κατάλληλη στιγμή να του ζητήσω εκείνο για το οποίο τον κάλεσα στο μοναστήρι και κάναμε και την παράκληση». «Οπότε, πήρα θάρρος και μέσο του διερμηνέα του λέω να μου υποσχεθεί πρώτα ότι θα μου κάνει την χάρη που θα του ζητήσω, και τότε θα του τη ζητήσω. Μου έδωσε το δεξί του χέρι και μου υποσχέθηκε ότι θα το κάνει. Τότε λοιπόν του είπα ότι θέλω να χαρίσει τη ζωή στους 125 νέους που αποφάσισε να θανατώσει. Αλλά όταν το άκουσε, απήντησε να του ζητήσω άλλη χάρη, γιατί αυτή τη χάρη δεν μπορεί να την κάνει διότι έχει τέτοια διαταγή, που λέει: Όταν σκοτωθεί ένας Γερμανός, στη θέση του να σκοτώνονται 50 Έλληνες από τα κοντινά χωριά, για δύο Γερμανούς 100 Έλληνες κλπ. και επειδή είδα ότι, παρά τις παρακλήσεις που του έκαμα, επέμενε να του ζητήσω άλλη χάρη, του ζήτησα ωε μέγιστη χάρη να με πάρει με τους 125 καταδίκους, να με εκτελέσει». «Όταν άκουσε τούτο ο σκληρός εκείνος και απάνθρωπος διοικητής,

¹⁶⁶ [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]

¹⁶⁷ [Αγ. Ματθαίος, κεφάλαιο 5]

κάμφθηκε, μαλάκωσε η καρδιά του, συντρίφτηκε και συγκινημένος μου έδωσε το δεξί του χέρι και μου είπε: «Σου τους χαρίζω». «Τη στιγμή εκείνη τόση μεγάλη χαρά αισθάνθηκα, όση ποτέ. Είχα βέβαια χαρά ελπίζοντας ότι, εάν δεν άλλαζε γνώμη για τους καταδίκους, θα πέθαινα και γω με τα πνευματικά μου παιδιά, αλλά η χαρά εκείνη θα ήταν χαρά μόνο για μένα, ο θάνατός μου δηλαδή μόνο σε μένα θα προξενούσε χαρά, ενώ στους αδελφούς της μονής και σε όλα τα πνευματικά μου παιδιά στην Πάρο θα προξενούσε λύπη»¹⁶⁸.

«Όμως η χαρά που πήρα, όταν ο διοικητής μου είπε «Σου τους χαρίζω», ήταν χαρά κοινή, γενική, για όλους: για μένα, για τους καταδίκους, για τους γονείς, αδελφούς, συγγενείς, φίλους και συμπατριώτες, χαρά για όλη την Πάρο. Εκτός λοιπόν από τη δική μου χαρά συμμετείχα ως πνευματικός πατέρας και στην κοινή χαρά όλων». «Όλη αυτή η δραματική υπόθεση είχε ως αφετηρία τον σύνδεσμο της αγάπης διότι, αν δεν μας συνέδεε ο σύνδεσμος της αγάπης, της αγάπης της ειλικρινούς, της πνευματικής, της χριστιανικής, της αδελφικής, της πατρικής, με τους καταδίκους, θα έλεγα»: «τι με μέλει εμένα; Δεν παν να τους σκοτώσουν οι Γερμανοί; Εμένα να μην πειράζουν και το μοναστήρι μου. Εγώ να ζήσω και εκείνοι ας πεθάνουν». «Όμως η αγάπη, το χριστιανικό και το ηθικό μου καθήκον μου έλεγε «όχι». Ο Χριστός, μου έλεγε η αγάπη του Θεού, ο αναμάρτητος Θεός, κατέβηκε από τους ουρανούς και υπέμεινε τον πιο επονείδιστο σταυρικό θάνατο και πέθανε για εμάς τους αμαρτωλούς, τους εχθρούς του για αυτό και συ οφείλεις, ως μαθητής, ιερέας του Ιησού Χριστού, αν γίνεις μιμητής Του, να πεθάνεις για τα πνευματικά σου παιδιά, τα οποία και εκείνα σε σέβονται, σε εκτιμούν, σε αγαπούν».

«Ο πνευματικός πατήρ είχε καρδιά αγίου ανδρός. Και η καρδιά αυτού είναι πλήρης αγάπης»¹⁶⁹

»Η ζωή του γέροντος ήταν γεμάτη θεοφάνειες αλλά και συντυχίες μετά των αγίων, όπως της κυρίας Θεοτόκου, του αγίου Δημητρίου, του αγίου Νεκταρίου και άλλων».

«Πορεύομαι ετοιμάσαι τόπον υμίν... εάν αγαπάτε με τας εντολάς τας εμάς τηρήσατε και εγώ ερωτήσω τον Πατέρα και άλλον Παράκλητον δώσει μοι... ουκ αφήσω υμάς

¹⁶⁸ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

¹⁶⁹ [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].

ορφανούς». Ο άγιος γέροντας προαισθανόμενος το μακάριο τέλος του ως καλός πνευματικός πατέρας, η σκέψη του είναι και πάλι στα τέκνα αυτού».

«Ο ίδιος αναφέρει ότι με τη χάρη του Θεού συντάσσει πνευματική διαθήκη και την αφήνει ως πνευματική περιουσία στα πνευματικά του τέκνα. Τα νουθετεί ως καλός πατέρας, τα προτρέπει αν αγαπήσουν τον Θεόν για να βρουν την χάρη την αιώνιον. Υπόσχεται ότι αν βρει παρουσία ενώπιον του Θεού ποτέ δεν θα τα ξεχάσει. Είναι πάρα πολλά τα γεγονότα αλλά και οι επιστολές που φανερώνουν τον άγιο γέροντα ως τέλειο πνευματικό πατέρα μιμούμενο τον ουράνιο πατέρα μας»¹⁷⁰

«Ταπεινή μας ευχή και προσευχή είναι να γραφεί και επισήμως εις τας δέλτους της εκκλησίας μας ο άγιος γέροντας ως πρεσβευτής και μεσίτης προς Κύριον».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

(Βρέθηκε στο αρχείο του μετά την κοίμησή του)

1. «Δεν αγαπώ το Θεό με όλη μου την ψύχη, την καρδιά και την διάνοια. Δεν έχω υπακοή στις εντολές του Κυρίου και δεν φυλάγω τις υποσχέσεις που έδωσα στο Βάπτισμα και στην κουρά μου ενώπιον του Θεού, των Αγγέλων, των Αγίων και των ανθρώπων».
2. «Δεν προσεύχομαι και δεν μελετώ με προσοχή. Στις ιερές Ακολουθίες και αγρυπνίες, ακόμη και την ώρα της Θείας Λειτουργίας, παρίσταμαι στο Ναό χωρίς φόβο, προσοχή και ευλάβεια. Πολλές φορές έχω απρεπείς, αισχρούς, ακάθαρτους και βλάσφημους λογισμούς».
3. «Δεν έχω μετάνοια αληθινή, ούτε πένθος ούτε δάκρυα. Δεν εξομολογούμαι καθαρά και με συντριβή καρδιάς• ούτε έχω αίσθηση ότι η εξομολόγησή μου γίνεται ενώπιον του Παντογνώστη Θεού, που είναι πανταχού πάρων και γνωρίζει τα πάντα, και τους λογισμούς και τα βάθη της καρδιάς μου».
4. «Στο μυστήριο της Θ. Κοινωνίας προσέρχομαι αναξίως, χωρίς την πρέπουσα ετοιμασία, χωρίς φόβο Θεού, πίστη και αγάπη».
5. «Δεν αγαπώ τον πλησίον όπως τον εαυτό μου».

---

¹⁷⁰ [Ματθ. 7:7; Λουκάς 11:9]

6. «Δεν έχω αγάπη ούτε τον πρόποντα σεβασμό στον πνευματικό μου πατέρα και στους προεστώτες του Μοναστηριού. Δεν έχω τέλεια υπακοή και εγκοπή του θελήματός μου.

7. Είμαι υπερήφανος, αντίλογος, κενόδοξος, αθροπάρεσκος, φίλαυτος, φλύαρος αργολογώ, πολυλογώ, αστείζομαι και γελώ για ανόητα πράγματα, καταλαλώ, κατακρίνω, κατηγορώ, ψεύδομαι, συκοφαντώ, θυμώνω, οργίζομαι και μνησικακώ».

8. «Δεν έχω εγκράτεια, υπομονή, πραότητα, ταπείνωση. Είμαι κοιλιόδουλος, γαστρίμαργος, λαθροφάγος, ιδιόρρυθμος, ακατάστατος».

9. «Αμαρτάνω με όλες μου τις αισθήσεις (όραση, ακοή, γεύση, όσφρηση και αφή)»

10.« Αμαρτάνω με λόγια και έργα, με τη θέληση μου και χωρίς αυτή, με γνώση ή άγνοια, με το νου μου και τη διάνοια• είμαι αμελής και οκνηρός και για αυτό έχω πολλές φορές κακές και αισχρές επιθυμίες, άτοπους, αισχρούς ακάθαρτους, υπερήφανους λογισμούς.

Για αυτές τις αμαρτίες που εξομολογήθηκα, πάτερ, ενώπιον του Θεού και ενώπιόν σου, και για άλλες αναρίθμητες που από λήθη ή άγνοια παρέλειψα να εξομολογηθώ ζητώ από το Θεό συγχώρηση».

Η οσιακή μορφή του μεγάλου γέροντος της Πάρου είναι σήμερα τόσο ζωντανή στον τόπο που ασκήτεψε ώστε μια επίσκεψη στο αγιασμένο νησί των Κολλυβάδων το αποκαλύπτει περίτρανα. Σχεδόν σε όλες τις καινούριες εκκλησίες (Νάξου, Πάρου και Αντιπάρου) υπάρχουν εικόνες του οσίου γέροντος. Σε πολλά σπίτια ευλαβών Παρίων η φωτογραφία του Γέροντα δεσπόζει στο εικονοστάσι. Πολλοί είναι ακόμη αυτοί που έχουν να διηγηθούν κάποια θαυμαστή επέμβαση στη ζωή τους. Οι αδελφές μοναχές του ιερού ησυχαστηρίου που ίδρυσε ο θεοφόρος πατήρ, μπορούν να μαρτυρήσουν για την ευλάβεια των προσκυνητών οι οποίοι γονατιστοί προσέρχονται στα τίμια λείψανά του, προσευχόμενοι και ικετεύοντας ή ευχαριστώντας τον όσιο πατέρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος Ο Ουρανοδρομος οδοιπόρος 1884-1980 τόμος Α ΣΕΛ. 846 Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη Θεσσαλονίκη 1990.
2. Ματθαίου Λάγγη Ο Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μην. Ιούνιος τόμος Στ Αθήναι 1987 σελ. 204-206 εκ του βίου του οσίου Ιερωνύμου.
3. Αρχιμανδρίτης Τυχωνος Ανδρέου, Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβακος 1884-1980. Ηγούμενος ιεράς μονής Λογγοβαρδίας Πάρου. Βίος και Δράση έκδοση ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Λεμεσός 2014.
4. (Ματθ. 10:16).
5. Α Κορινθίους 2,9
6. Β Κορινθίους 12,4
7. Ματθαίον 5, 16
8. Α Κορινθίους 7, 25-38
9. Ματθαίον 19,11
10. Β Κορινθίους 11,27
11. Φιλιπησιους 3,20-21
12. Λουκαν 12, 45-46
13. Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Εκδ.Γρηγόρη.
14. Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 57-60.
15. Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 10-11, σσ. 16-17
16. Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 121-129.
17. Γαϊτάνης, Β., (2003), Homo Mediator και Homo Theologicus, Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 105-108.
18. Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές
19. Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, Καθηγούμενος Ι.Μ. Λογγοβάρδας Πάρου († 1980)
20. Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Μορφές Στυλιανός Κεμεντζετζίδης, Θεολόγος – Εκδότης.
21. Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Μορφές Νικόλαος Γεωργαντώνης, Θεολόγος, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεολογίας ΕΚΠΑ (Εκκλ. Γραμματεία από τον Θ' Αιώνα).
22. Αφιέρωμα στον Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο / Σύγχρονες Πνευματικές Μορφές Αρχιμανδρίτης π. Τύχων Ανδρέου, δρ. Θεολογίας.
23. Γέροντος Φιλοθέου Ζερβάκου, Διδαχές πατρικές σελ.265-266)

24. Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του οσίου Γέροντος, π. Φιλοθέου Ζερβάκου, όπως δημοσιεύεται στον τόμο, ο “Γέρον Φιλόθεος Ζερβάκος, Ο ουρανοδρόμος οδοιπόρος, (1884-1980), των εκδόσεων Ορθόδοξος Κυψέλη.
25. Ιερ. 5:21; βλ. Ο Ιεζ. 12:2, Ψαλμ. 134:16-17, Μάρκος 8:18].
26. Πατερικές Συμβουλές Τόμος Α' και Β' του Αγίου Φιλόθεου Ζερβάκου.
27. Α΄ Κορ. 7:32-34].
28. [Ματθ. 10:24; Μάρκος 8:34; Λουκάς 9:23].
29. [Ματθ. 7:7; Λουκάς 11:9]
30. (Λουκάς 6:37).
31. [Αγ. Ματθαίος 5:14,16]
32. [Αγ. Ματθαίος, κεφάλαιο 5]
33. (Τέταρτο Clarion Call to Salvation [Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη», 1981], σελ. 36).
34. (Ματθ. 21:44-45)
35. (PG 35, 480 B).
36. (Α΄ Θεσσ. 2, 7 – 8).
37. (Α΄ Ιω. 5:4).
38. (Ρωμ. 8:31)
39. Από το Ημερολόγιο του 2021, “Φωτεινές υποθήκες αγωνιστών του 1821”, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 125.
40. (Ψαλμ. 15:8• Πράξ. 2:25)
41. (Α΄ Ιω. 4:16)
42. Από το βιβλίο: Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, ΔΙΔΑΧΕΣ ΠΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ. Εκδόσεις “Ορθόδοξος Κυψέλη”.
43. Από παλιό χειρόγραφο του Γέροντα Φιλοθέου Ζερβάκου, προ του 1930.
44. Περιοδικό “Όσιος Φιλόθεος της Πάρου” 29, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, σελ. 37, άρθρο «Εις την εορτήν των πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (Περί ανατροφής των τέκνων)» (αποσπάσματα).